

**YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMA**

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

1	JOHDANTO	3
2	KOUVOLAN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖPALVELUT	4
2.1	Toimialue.....	5
2.2	Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueille	5
2.3	Koulutus	9
2.4	Tietojärjestelmät.....	10
2.4.1	VATI - Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä	10
2.4.2	Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallinta- järjestelmä VYHA.....	10
2.5	Viestintä	10
2.6	Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.....	11
2.7	Ulkopuoliset asiantuntijat.....	11
2.8	Auditoinnit	11
3	VALVONNAN TOIMIALAT	12
3.1	Yleistä	12
3.1.1	Riskinarviointi.....	12
3.1.2	Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika .	13
3.1.3	Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet	14
3.2	Elintarvikevalvonta	14
3.3	Terveydensuojeluvalvonta.....	14
3.4	Tupakkalain valvonta.....	15
3.4.1	Nikotiinivalmisteiden valvonta	15
3.5	Eläinlääkintähuolto	16
3.6	Valvonnan maksullisuus.....	16
4	ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN	18
4.1	Toiminta erityistilanteissa	18
4.2	Epidemioiden selvittäminen.....	19
4.2.1	Kunnan ruokamyrkytysten selvitystyöryhmä	19
5	SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	19

Liite 1 Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä

Liite 2 Elintarvikevalvontasuunnitelma

Liite 3 Terveydensuojelun valvontasuunnitelma

Liite 4 Tupakkalain valvontasuunnitelma

Liite 5 Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma

1 JOHDANTO

Ympäristöterveydenhuollolla tarkoitetaan yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua. Terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:n mukaan ympäristöterveydenhuollon lakeja ovat seuraavat lait: terveydensuojelulaki (763/1994), tupakkalaki (549/2016), elintarvikelaki (23/2006) ja eläinlääkintähuoltolaki (765/2009).

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi. Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva suunnitelma siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan suunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelma-kauden 2020–2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- arviointi- ja ohjauskäynnit
- viranomaisyhteistyö
- yhteistyö toimijoiden kanssa
- varautuminen

Keskusviranomaisilla Ruokavirastolla ja Valviralla on myös toimialakohtaisia painopisteitä valvontaohjelmakauden eri vuosille. Kouvolan valvontayksikön elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja eläinlääkintähuollon valvontaohjelmissa on tarkemmin kuvattu, miten toimialakohtaiset painopistealueet ja valvontakauden teemoina oleva yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö huomioidaan käytännön valvontatyössä.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Hyvin toimivalla ympäristöterveydenhuollolla voidaan välttää/minimoida epidemioita ja vähentää huomattavasti terveydenhuollon kuormitusta ja sairauksien aiheuttamia poissaoloja työstä. Ympäristöterveydenhuollolla voidaan ehkäistä myös epidemioiden lisäksi monia kroonisia sairauksia, jos ongelmiin puututaan ajoissa (esim. sisäilmaongelmat).

Suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö (terveydensuojelulaki 6 §, elintarvikelaki 48 §, tupakkalaki 84 § ja eläinlääkintähuoltolaki 10 §) edellyttää kuntia laatimaan valvontasuunnitelmat. Lisäksi suunnitelmassa on huomioitu valvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat. Valvontaviranomaisena toimivan Kouvolan rakennus- ja ympäristölautakunnan on hyväksyttävä suunnitelma ja se toimitetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastoon.

Ympäristöterveydenhuollon selvittäminen osana SOTE-uudistusta

Pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa on todettu, että ympäristöterveydenhuollon järjestäminen osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta selvitetään. SOTE-ministeriryhmän 8.11.2019 tekemän päätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö tekee edellä mainitun selvityksen yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa 10.11.2019 – 15.12.2019 välisenä aikana.

Selvityksen tavoitteena on arvioida ympäristöterveydenhuollon tulevaisuuden järjestämisen vaihtoehtojen toteutettavuus.

Vaihtoehtoina ovat:

- Kuntarakenteissa kuntien välisenä yhteistyönä yhteistyössä esimerkiksi kuntien ympäristönsuojelun ja/tai rakennusvalvonnan kanssa
- Maakunnissa osana sosiaali- ja terveydenhuollon ja/tai pelastustoimen rakenteita

2 KOUVOLAN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖPALVELUT

Ympäristöpalvelujen toimii Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan alaisena. Valvonnan johtajana toimii ympäristöjohtaja. Toiminta jakautuu terveysvalvontaan, eläinlääkintähuoltoon ja ympäristönsuojeluun.

Litin kunta on tehnyt Kouvolan kaupungin kanssa sopimuksen ympäristöpalvelujen järjestämisestä. Sopimuksen mukaan Kouvolan kaupunki hoitaa litin kunnan ympäristöterveydenhuollon (terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) ja ympäristönsuojelun lainsäädännön mukaiset, kunnalle kuuluvat tehtävät sekä erityislainsäädännöissä määrätyt tehtävät. Palvelut tuotetaan litin kunnalle laadultaan ja sisällöltään saman tasoisina kuin Kouvolan kaupungin alueella.

Litti siirtyy Kymenlaakson maakunnasta Päijät-Hämeeseen 1.1.2021. litin kunnanhallitus on päättänyt maakuntavaihdokseen liittyen irtisanoa sopimuksen ympäristöpalvelujen viranomaistehtävien ostamisesta vuoden 2021 alusta ja selvittää vaihtoehdot palvelujen tuottamiseksi. litin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomisaika on yksi vuosi ja käytännössä se tarkoittaa sitä, että litti kuuluu vielä vuoden 2020 ajan Kouvolan valvonta-alueeseen.

Terveysvalvonta huolehtii Kouvolan kaupungissa ja litin kunnassa elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaisesta tupakkatuotteiden myynnistä ja valvonnasta sekä lääkelain mukaisesta nikotiinivalmisteiden myynnistä ja valvonnasta.

Eläinlääkintähuolto vastaa eläinlääkintähuoltolain mukaisesta toiminnasta ja sen tehtävänä on peruseläinlääkäripalveluiden järjestäminen hyöty- ja muille kotieläimille, eläintautien vastustaminen, eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta- ja tarkastustehtävät sekä eläinsuojeluvalvonta yhdessä terveysvalvonnan kanssa.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisesti vähentää ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta ja estää ympäristön pilaantumista. Tavoitteena on vaikuttaa positiivisesti kaupungin ympäristön tilaan toimimalla lupa- ja ympäristöviranomaisena eri lakien määräämissä tehtävissä, kaupunkia ja seutukuntaa koskevaan suunnitteluun osallistumalla, erillisprojekteilla ja ympäristöasioista tiedottamalla sekä edistämällä kestävän kehityksen toteu-

tumista.

Ympäristöterveydenhuollon toimintaa ohjaavat ja valvovat maa- ja metsätalousministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö, Ruokavirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira sekä paikallistasolla Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

2.1 Toimialue

Toimialueeseen kuuluvat Kouvola kaupunki ja Iitti kunta.

Taulukko 1. Valvontayksikön toimialueen asukasluku (Tilastokeskus).

Kunta	Asukasluku (10/2019)
Kouvola	82 367
Iitti	6 717
Yhteensä	89 084

2.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueille

Ympäristöterveydenhuollon toimintaa johtaa ympäristöterveyspäällikkö. Terveydensuojelusuunnittelija suunnittelee ja koordinoi terveystarkastuksen toimintaa ja osallistuu valvontaan. Kaupungissa on vastaava terveystarkastaja, 8 terveystarkastajaa ja ympäristöterveystarkastaja, jotka hoitavat eri painotuksin ympäristöterveydenhuollon toimialaan kuuluvia tehtäviä. Toinen ympäristöterveystarkastaja siirtyi maaliskuussa 2019 määräajaksi kaupungin tilapalveluihin tekniseksi asiantuntijaksi (sisäilma). Eläinlääkintähuollossa on 6 kaupungineläinlääkärin virkaa, 1 valvontaeläinlääkärin virka ja 1 vastaanottoavustajan toimi. Loma-aikajärjestelyillä huolehditaan, että henkilöstö pystyy lomittamaan toisiaan välttämättömissä ja kiireellisissä tehtävissä.

Taulukko 2. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö

Nimi	Virkanimike	Valvonta-alue
Taru Pyötsiä	Ympäristöterveyspäällikkö	Laitosvalvonta
Tuomas Hiltunen	Terveydensuojelusuunnittelija	Terveydensuojelu, tupakkalain valvonta
Saija Lassila	Vastaava terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta: mm. leipomot tupakkalain valvonta, kontaktimateriaalit
Anita Hanski	Terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta, tuholaiset
Juha Järvinen	Terveystarkastaja	Terveydensuojelu, tupakkalain valvonta
Mari Järvinen	Terveystarkastaja	Terveydensuojelu, tuholaiset
Minna Lindholm	Terveystarkastaja	Talovesi
Reija Lukkari	Terveystarkastaja	Asumisterveys
Taina Mäkelä	Terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta, kontaktimateriaalit, asumisterveys

Vuokko Karjalainen	Terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta
Maria Hämäläinen	vs. terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta
Piritta Lehtonen	Ympäristöterveystarkastaja	Elintarvikevalvonta: tupakkalain valvonta, litti, talousvesi
Hanna-Mari Luukkonen	Kaupungineläinlääkäri	Eläinlääkintähuollosta vastaava eläinlääkäri
Marko Finne	Kaupungineläinlääkäri	Praktikko- ja valmiuseläinlääkäri
Matti Ollilainen	Kaupungineläinlääkäri	Praktikkoeläinlääkäri
Mikko Vesanen	Kaupungineläinlääkäri	Praktikko- ja valmiuseläinlääkäri
Katariina Palmu	Kaupungineläinlääkäri	Praktikkoeläinlääkäri
Taina Rautell	Kaupungineläinlääkäri	Praktikkoeläinlääkäri, litti
Laura Ölander	Valvontaeläinlääkäri	Eläinsuojelu, eläintaudit
Minna Koskela	Vastaanottoavustaja	Avustajan tehtävät yhteisvastaanotolla

Kaikki valvontasuunnitelmat on laadittu ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisten valvontaohjelmien mukaan.

Vuoden 2020 ympäristöterveydenhuollon resurssit

Elintarvikevalvonta

Vuonna 2020 elintarvikevalvontasuunnitelmassa on 816 valvontakohtetta. Ruokaviraston riskiluokituksen mukaan niihin tulisi tehdä n. 528 suunnitelmallista tarkastusta. Lisäksi, yksikön omaan arvioon perustuen, uusintatarkastuksia tehtäisiin n. 80 kpl (12-15 %).

Alkutuotantotiloja on Kouvolan ja litiin alueella n. 1000 kpl, mm. maidontuotantotiloja, hunajan- ja munantuottajia, kasvihuoneviljelijöitä ja lihantuottajia. Maidontuotantotiloista 18 tilalle on tarkoitus tehdä maitohygieniatarkastus vuonna 2020. Muihin alkutuotantoryhmiin tehdään yksittäisiä tarkastuksia.

Elintarvikevalvontaan on vuodelle 2020 käytettävissä 5,5 htv. Elintarvikevalvonnan suunnitelman pitäisi laskennallisesti toteutua täysimääräisesti. Riskinarvioinnin mukaan kohteissa käydään aiempaa harvemmin ja tarkastettavia Oivareivejä on näin ollen yhdellä kertaa enemmän. Uusintatarkastuksia joudutaan tekemään myös enemmän. Suunnitteleman työn määrä on lisääntynyt ja kun otetaan huomioon myös mahdolliset lomautukset 2020 arvioidaan suunnitelman toteutuvan 80-90 %.

Terveydensuojelu

Terveydensuojelun valvontasuunnitelmassa on 555 valvontakohtetta, joihin on suunniteltu tehtäväksi 203 suunnitelmallista tarkastusta vuonna 2020.

Terveydensuojeluvalvontaan on valvonta-alueella käytettävissä 5,2 henkilötyövuotta, josta asumisterveysvalvontaresurssit ovat 1,5 htv. Loput resursseista käytetään talousvesi ja terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten kohteiden val-

vontaan sekä muuhun suunnittelemaan terveydensuojeluvalvontaan (valitukset).

Vuonna 2019 Kouvolassa tehtiin kaupungin tilapalvelujen aloitteesta koulujen kiinteistökierrokset, joilla oli mukana myös terveystarkastuksen edustaja. Kyseiset tarkastuskäynnit laskettiin terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaisiksi tarkastuksiksi. Vuonna 2020 kiinteistökierrokset kohdistetaan päiväkotikiinteistöihin.

Vuodelle 2020 on suunniteltu yhteensä 274 näytteenottokertaa, joista noin puolet suorittaa viranhaltija ja loput ulkopuolinen asiantuntija. Myös ulkopuolisen asiantuntijan ottamat näytteet kuluttavat valvontaresurssia näytetulosten tarkastamisen, analysoinnin ja kirjaamisen takia. Näytteenotto-kerroilla otetaan joko yksi tai useampi näyte. Yhteismäärä kaikille suunnitelluille uimavesinäytteille on 292 kpl (altaat 204 kpl ja rannat 88 kpl).

Allasveden näytteenottotiheyksissä on hyödynnetty asetuksen mahdollistamaa näytemäärän vähentämistä enintään puoleen siltä osin kuin kohteen allasveden laatu sen mahdollistaa. Mikäli suunnitelmakaudella allasveden laadussa tapahtuu heikkenemistä, on näytemääriä vastaavasti lisättävä. Laskennallisesti resurssien pitäisi riittää suunnitelmalliseen valvontaan. Terveystarkastusvalvonnassa on paljon suunnittelematonta työtä, jonka määrää on vaikea arvioida etukäteen. Terveystarkastus ja elintarvikevalvontaan tulee vuodelle 2020 henkilöstövajetta, koska ympäristöterveystarkastajan työt hoidetaan sisäisin järjestelyin. Lisäksi mahdolliset lomautukset aiheuttavat vähennystä resursseihin. On todennäköistä, että terveydensuojeluvalvonnan suunnitelma toteutuu 80-90 %.

Tupakkalain valvonta

Tupakkalain valvontaan on käytettävissä n. 0,3 henkilötyövuotta. Valtakunnalliseen valvontaohjelmaan perustuvassa Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelmassa on vuonna 2020 valvontakohteita 157, joihin on suunniteltu tehtäväksi 71 tarkastusta. Valvontakohteista 141 on tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoja (sis. tukkumyynti) ja 16 ravintoloiden tupakointitiloja. Vähittäismyyntipaikat tarkastetaan joka toinen vuosi ja tupakointitilat joka kolmas vuosi. Kouvolassa ja litissä kaikki tupakointitilat tarkastettiin viimeksi vuonna 2019. Lisäksi valvottavana on 68 nikotiinivalmisteiden myyntipaikkaa, joita tarkastetaan tupakkatuotteiden vähittäismyyntitarkastusten yhteydessä. Vuosittain nikotiinivalmisteiden myyntipaikoista tarkastetaan noin 25 %. Yhteen tupakka- ja lääkelain mukaiseen myyntipaikan tarkastukseen arvioidaan kuluvan aikaa kaksi tuntia, joten niihin tulee varata n. 0,1 htv:tta.

Tupakkalain säännöllistä valvontaa tehdään osana kohteessa tehtävää elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaa silloin kuin se on mahdollista. Elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin tehdyn elintarvikelain mukaisen tarkastuksen yhteydessä valvotaan myös tupakkalain perusteella tupakan myyntiä ja mainontakieltoa sekä lääkelakiin perustuen nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä. Terveystarkastuslain mukaisten kohteiden tarkastusten yhteydessä voidaan samalla tarkastaa myös kohteiden tupakkalain mukaisuus. Resurssit tupakkalain mukaiseen valvontaan ovat riittävät.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman liitteessä 2 on laskettu valvontaluokan resurssit ja ne on tarkemmin selvitetty eläinlääkinnän valvontasuunnitelmassa. Eläinlääkäripalvelujen resurssitarve on laskennallisesti 5,3 htv, ter-

veydenhuoltotyön 0,5 htv, eläinten terveyden- ja sivutuotevalvonnan 0,25 htv ja eläinsuojeluvalvonnan 2 htv.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Kouvolan ja litin alueen eläinlääkintähuollon resurssit ovat riittävät eläinlääkäripalvelujen hoitamiseen. Resurssivajetta on vastaanottoavustajan tehtävissä ja eläinsuojeluvalvonnassa.

Yhteenvedo resursseista

Elintarvikevalvonnan ja terveydensuojelun osalta suunnitelman arvioidaan toteutuvan n. 80-90 %. Suunnitelmaa tehtäessä oli jo tiedossa, että ympäristöterveystarkastaja jatkaa Kouvolan Tilapalveluissa rakennusterveysasiantuntijana vuoden 2020. Hänen sijaisuutensa ajan tehtävät hoidetaan sisäisin järjestelyin, mikä aiheuttaa vajetta elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaan. Terveystarkastajien työpanoksesta varataan myös 0,2 htv valvontaeläinlääkärin kanssa tehtävään eläinsuojeluvalvontaan. Elintarvikevalvonnan yhteydessä tehtävän tupakkalain mukaisen valvonnan arvioidaan toteutuvan suunnitelman mukaisesti. Tarkastusaikoihin ei kuitenkaan ole laskettu matkoihin kuluva aikaa, jonka on Kouvolan ja litin alueella arvioitu olevan keskimäärin puolesta tunnista tuntiin tarkastusta kohti. Suunnitelmallisia elintarvikevalvonnan ja terveydensuojelun tarkastuksia on suunniteltu vuodelle 2020 yhteensä 756. Tarkastusmatkoihin tulisi siis varata yhteensä aikaa n. 0,2-0,5 htv.

Suunnitelmissa on huomioitu vain suunnitelmallinen valvonta. Niihin ei ole laskettu mukaan suunnittelematonta työtä. Valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman mukaan kokonaistyöpanostarve (suunniteltu ja suunnittelematon työ) on tavallisesti 1,5-2 kertaa alueella sijaitsevien kohteiden tarkastuksiin tarvittava aika. Kokonaistyöpanos on siis 1,5-2 kertaa suurempi kuin suunnitelmalliseen valvontaan käytetty aika. Suunnitelman toteuma riippuu suurelta osin suunnittelemattoman työn määrästä, jota ei voi tarkkaan arvioida etukäteen.

Kouvolan kaupungin huonosta taloustilanteesta johtuen on esitetty, että koko kaupungin henkilöstö lomautettaisiin kolmeksi viikoksi vuonna 2020. Asiasta ei ole vielä valvontasuunnitelmaa päivitettäessä tehty virallista päätöstä. Mikäli lomautukset toteutuvat kaavaillusti, tarkoittaa se terveysvalvonnan henkilömäärällä lähes 1 htv:n vajetta vuoden 2020 valvontaresursseihin.

Ympäristöterveydenhuollon painopistealueet vuonna 2020:

Ympäristöterveydenhuolto

- Ympäristöterveydenhuollon laadunhallintajärjestelmä LaatuNetin hyödyntäminen täysimääräisesti valvonnassa

Elintarvikevalvonta

- Oiva-rivit: 2.2., 2.3., 3.1., 3.2., 13.3.
- Ravintolisät ja niiden markkinointi
- Ruokaviraston monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman painopisteiden toteuttaminen mahdollisuuksien mukaan

Terveydensuojelu

- Omavalvonnan tukeminen
- Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Tupakkalaki

- Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö
 - Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin on tullut vaihteittain 20.5.2019 alkaen pakollisina ominaisuuksina turvaominaisuusmerkintä sekä jäljitettävyyssjärjestelmän mukainen yksilöllinen tunnistus. Tupakkalain mukaisessa myynnin valvonnassa kiinnitetään vähittäismyyntipakkausten osalta erityistä huomioita uusiin pakollisiin merkintöihin.
- Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa
 - Omavalvonnan toimivuutta voidaan arvioida esimerkiksi laatimalla toiminnanharjoittajille lyhyt omavalvontaa koskeva kysely. Saatujen vastausten perusteella voidaan arvioida omavalvonnan toimivuutta, minkä lisäksi kyselyn tietoja voidaan hyödyntää valvontakohteen riskinarvioinnin toteuttamisessa.
 - Yhteistyö jatkaminen Kouvolan EPT:n kanssa.

Eläinlääkintähuolto

- AVI-kohtainen painopiste
 - AVI valitsee aiempien vuosien suunnitelmien raportoinnin perusteella painopisteen, johon valvontaa suunnataan. Tarvittaessa valvontaeläinlääkäri osallistuu ko. valvontaan.
- Yhteisesti koordinoitu eläintautivalmiusharjoitus
 - Valmiuseläinlääkärit osallistuvat alueellisiin harjoituksiin, tarvittaessa myös muut kaupungineläinlääkärit.
- Naudoilla, sioilla, kanoilla ja kalkkunoilla todetun salmonellan alkuperän ja levinneisyyden selvittämisen tehostaminen
 - Mikäli valvonta-alueella todetaan eläintiloilla salmonellaa, asiaa selvitetään avin kanssa. Selvitykseen voidaan käyttää Ruokaviraston laatimaa uutta epidemiaselvityslomaketta.
- Tilojen sivutuotevalvonta, erityisesti raatojen säilytys, keräily ja hävitys
 - Kaupungineläinlääkärit valvovat muun valvonnan yhteydessä ja epäiltäessä väärinkäytöksiä maatilojen raatojen säilytystä, keräilyä ja hävitystä sekä kotiteurastuksen sivutuotteiden käyttöä, keräilyä ja hävitystä.

2.3 Koulutus

Kaupunki on varautunut kouluttamaan henkilökuntaa erilaisissa koulutustilaisuuksissa. Henkilöstön jatkuvalla ja monipuolisella kouluttautumisella on keskeinen merkitys valvontasuunnitelman suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen kannalta. Vuosittain laaditaan koulutuskalenteri sekä terveysvalvontaan että eläinlääkintähuoltoon. Koulutusten toteutumisesta seurataan niin, että jokainen henkilö saa riittävästi ammatillista täydennyskoulutusta. Työnjaosta johtuen koulutusta on pystytty paremmin suuntaamaan erikoistumisen mukaan. Skype-koulutukset ovat lisääntyneet paljon viime vuosien aikana. Skype-yhteys helpottaa huomattavasti lyhyisiin koulutuksiin osallistumista, koska koulutuksiin voi osallistua omalta työpisteeltä. LaatuNetiin on tulossa koulutuskalenteri, joka laadittaisiin sen perusteella mitä osaamista tai koulutusta tarvittaisiin kullekin viranhaltijalle. Mahdollisuuksien mukaan tällainen koulutussuunnitelma laaditaan vuoden 2020 aikana.

2.4 Tietojärjestelmät

2.4.1 VATI - Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä

Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä VATI otettiin käyttöön tammikuussa 2019. VATI on tietovarasto ja käyttöliittymä, joka kattaa ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelulain, elintarvikelain ja tupakkalain mukaiset tehtävät. VATI:ssa hallinnoidaan mm. valvontakohteita, -toimenpiteitä ja -suunnitelmia sekä tehdään näihin liittyvää seuranta- ja raportointia. VATI korvasi keskitetyn valvontatietovarasto KUTI-YHTI:n sekä sen käyttöliittyminä toimineet kuntajärjestelmät, kuten Kouvolassa käytössä olleen Digian Tarkastaja-ohjelman.

Tarkastaja-ohjelman käyttö päättyi valvontakirjausten osalta vuoden 2018 lopussa, mutta ohjelmaa käytettiin laskutukseen siihen asti, kunnes laskutus VATI:n kautta saatiin toimimaan syksyllä 2019. Vuoden 2019 aikana uuteen järjestelmään siirtyminen aiheutti kohdetietojen päivittämistä ja uudelleen järjestelmistä.

Uudet valvontakohteet tulevat ympäristöterveydenhuollon tietoon pääosin yrittäjien ottaessa yhteyttä joko puhelimitse, sähköpostitse tai asioimalla henkilökohdaisesti ympäristöpalvelujen toimistossa. Tietoja saadaan myös rakennusvalvontaviranomaiselta ja poliisilta. Uusien yritysten perustamista tarkkaillaan myös aktiivisesti lehti-ilmoituksia seuraamalla. Valvontakohteita koskevat asiakirjat arkistoidaan terveysvalvonnan toimitiloissa.

Kouvolan kaupungineläinlääkäreillä on potilasohjelmia käytössä KliniQ-praktiikkaohjelma (yhteisvastaanotolla) tai Elo-ohjelma litissä. Yhteisvastaanotolla KliniQ-praktiikkaohjelma pitää sisällään myös yhteisen ajanvarausjärjestelmän. Muista eläinlääkintähuollon käyttämissä tietojärjestelmistä on kerrottu tarkemmin eläinlääkintähuollon valvontaohjelmassa.

2.4.2 Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä VYHA

VYHAn avulla hallinnoidaan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietoja. Järjestelmää käytetään valvontaa ja valvontayksikköä koskevien tietojen keräämiseen (mm. henkilöresurssit, valvontasuunnitelma ja sen toteuman sanallinen arviointi). VYHA-järjestelmää kehitetään kattamaan myös arviointi- ja ohjauskäytien dokumentointia ja raportointia. Valvontayksiköiden on pidettävä yksikön tiedot ajan tasalla VYHA-järjestelmässä.

2.5 Viestintä

Julkisuuslaki (621/1999) painottaa viranomaisen velvollisuutta tiedottaa toiminnastaan. Kunnan velvollisuudesta tiedottaa säädetään terveydensuojelulain 6 §:ssä ja elintarvikelain 33 §:ssä. Ympäristöterveydenhuolto tiedottaa valvontatoiminnastaan sekä ohjaa ja neuvoa paikallisia yrityksiä ja muita yhteistyötahoja lainsäädännössä annettujen vaatimusten noudattamisessa sekä elinympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden turvaamisessa. Viestinnän osa-alueita ovat asiakaspalvelu, kohderyhmien opastus ja kouluttaminen sekä tiedottaminen eri keinoin ja eri tilanteissa. Viestinnän kohderyhmiä ovat kuntalaiset, elinkeinonharjoittajat, toiset viranomaiset ja muut asiakkaat.

Toiminnanharjoittajille ja valvontakohteille jaetaan jatkuvasti tietoa mm. lainsäädännön muutoksia ja tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevista asioista tarkastuskäyntien yhteydessä. Normaaliajan erityistilanteita ja poikkeusoloja koskevat tiedotusohjeet ovat valmiussuunnitelmassa.

Elintarvikkeiden tai talousveden aiheuttamista ja muista vaaratilanteista ja toimenpiteistä niiden torjumiseksi on varauduttu tiedottamaan tiedotusvälineiden kautta kuntalaisille.

Kaupungin ympäristöterveydenhuollon verkkosivuilta on saatavissa yleistä tietoa sekä ohjeita ja lomakkeita <http://www.kouvola.fi>: (Hyvinvointi ja terveys, Elin-
tarvikevalvonta/Eläinlääkäripalvelut/Terveydensuojelu).

Kuntalaisilla ja yhteistyötahoilla on ollut vuodesta 2015 lähtien mahdollisuus antaa palautetta terveysvalvonnasta. Linkki kyselyyn on avoin kaikille ja siihen pääsee kaupungin ympäristöterveydenhuollon nettisivujen kautta. Palautekyselyä jatketaan vuonna 2020. Palauteet käydään läpi säännöllisin väliajoin ja niihin reagoidaan mahdollisuuksien mukaan.

Eläinlääkintähuollon nettisivuilla on ollut palautekysely eläinlääkäripalveluista vuodesta 2017. Vuonna 2019 nettisivujen kautta annettava palaute siirtyi terveysvalvonnan Teams-järjestelmään. Tämä palautejärjestelmä on käytännössä koettu paremmaksi, koska palautteen voi lukea reaaliaikaisesti ja siihen pystytään reagoimaan nopeammin. Palaute on käyty läpi esimiesten ja eläinlääkäreiden kanssa ja se on otettu huomioon palveluja kehittäessä.

2.6 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa on esitettävä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Viranomaisvalvontaa varten otetut näytteet toimitetaan pääsääntöisesti Kouvolaan sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy:hyn, joka on Ruokaviraston viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksymä laboratorio. Tarvittaessa näytteitä lähetetään edelleen tutkittavaksi toisiin laboratorioihin. Myös valvontakohteiden itse ottamat näytteet tutkitaan yleensä em. laboratoriossa.

Kouvolan kaupungin ympäristöpalveluilla ja Kymen Ympäristölaboratorio Oy:llä on palvelusopimus laboratoriopalveluiden saatavuudesta myös iltaisin ja viikonloppuisin erityistilanteiden varalta.

2.7 Ulkopuoliset asiantuntijat

Ulkopuolisia asiantuntijoita käytetään vähän, pääasiassa uimavesinäytteenottoon, sisäilmaselvityksiin ja ilmanlaadunseurantaan.

2.8 Auditoinnit

Etelä-Suomen aluehallintovirasto teki Kouvolan ympäristöterveydenhuoltoon arviointi- ja ohjauskäynnin vuoden 2015 lopussa. Käynnistä saadun palautteen jälkeen tarkennettiin mm. tupakkavalvontaa ja päivitettiin maksutaksaa. Myös muut arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa olevat poikkeamat ja kehityskohteet korjattiin. 2019 keväällä Etelä-Suomen aluehallintovirasto teki Kouvolan elintarvikevalvontaan arviointi- ja ohjauskäynnin. Käynnillä havaitut kehittämisehdo-

tukset otetaan huomioon elintarvikevalvontasuunnitelmassa ja käytännön työssä.

LaatuNet

Kouvola ympäristöterveydenhuollossa otettiin marraskuussa 2018 käyttöön EnviroVetin ympäristöterveydenhuollon laadunhallintajärjestelmä LaatuNet. Se on korvannut käytössä olleen elintarvikevalvonnan laatujärjestelmän. LaatuNetin tarkoitus on yhdenmukaistaa valvontakäytäntöjä ja parantaa laadunhallintaa. LaatuNetiin on koottu kaikki tällä hetkellä käytössä olevat valtakunnalliset oppaat, ohjeet, lomakkeet ja muut toimintaa ohjaavat asiakirjat ja nettisivut. LaatuNetiin on jo lisätty ja lisätään jatkossa Kouvola omia lomakkeita ja toimintaohjeita.

LaatuNetissä on sisäisten auditointien vuosisuunnitelma sekä siihen liittyvät lomakkeet ja reklamaatioiden käsittely. Tehdyt sisäiset auditoinnit ja muut asiakirjat tallentuvat LaatuNettiin omiin asiakirjoihin oman yksikön ja auditointien nähtäville.

LaatuNet tekee valvontayksiköihin ulkoisia auditointeja sekä interkalibrointeja. Marraskuussa 2019 Kouvola osallistui asunnontarkastusinterkalibrointiin ja tammikuussa 2019 elintarvikevalvonnassa tehtiin Oiva-paritarkastukset. Vuodelle 2020 on suunnitteilla kaikkien LaatuNet-yksiköiden ulkoinen auditointi.

3 VALVONNAN TOIMIALAT

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu terveydenhuoltolain 21 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Keskeisin valvottava lainsäädäntö on listattu tämän suunnitelman liitteeseen 1.

Kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat ja niihin sisältyvät painopistealueet paikalliset olosuhteet ja elinkeinorakenne huomioiden. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vaikuttaa kunnan valvontasuunnitelman kautta.

Toimialakohtainen valvonta esitellään valvontasuunnitelmissa. Tähän suunnitelmaan on koottu lyhyesti erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy kohteisiin tehtävän riskinarvioinnin perusteella. Toimialakohtaisissa ohjelmissa on annettu ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika

Ympäristöterveydenhuoltoon liittyvän valvonnan toimeenpanossa tarkastustoiminta on oleellinen osa selvitetäessä valvottavan kohteen tai toiminnan vaatimustenmukaisuutta.

Suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin.

Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Tarkastukset voivat sisältää näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Pelkkää näytteenottokäyntiä ei voida pitää tarkastuksena.

Tarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus, joka toimitetaan tiedoksi asianosaisille. Se laaditaan kahtena kappaleena, joista toinen toimitetaan tarkastajan alikirjoittamana tarkastuskohteeseen. Elintarvikelain alaisiin suunnitelmallisen valvonnan valvontakohteisiin tarkastuskertomukset toimitetaan valtakunnallisen VATI-ohjelman kautta postitettuna. Tarkastuskertomus voidaan tarvittaessa lähettää tiedoksi myös muille viranomaisille.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu ja sisältö, tarkastuskertomuksen laatiminen, kirjaaminen VATI:in, laskutus sekä arkistointi. Yhteen tarkastukseen tulisi valvontasuunnitelmissa varata aikaa vähintään kaksi tuntia, mutta vaativimpiin kohteisiin enemmän.

Valvontasuunnitelmaan on kirjattu tarkastukset joko valvontakohteiden tai valvontakohdetyyppien mukaan. Valvontasuunnitelmaan kirjatut tarkastukset ovat valvontayksikön normaalia tarkastustoimintaa. Tarkastajat tekevät vuosittain henkilökohtaiset työsuunnitelmat. Kaikkia tarkastuksia ei voi etukäteen suunnitella ja niitä tehdään myös muista syistä, kuten toiminnanharjoittajan tai kuluttajan tekemän ilmoituksen perusteella tai erityistilanteisiin liittyen. Tähän ryhmään kuuluvat myös uusien kohteiden ennakotarkastukset, kun niitä lainsäädännössä edellytetään. Myös näihin tarkastuksiin on varauduttu valvontaa suunnitellussa.

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Tarkastuksen sisältö määräytyy sen mukaan, minkä lain perusteella se tehdään. Ympäristöterveydenhuollossa saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella. Tarkastuksen lakiperusteet on käytävä ilmi tarkastuksen jälkeen laadittavassa tarkastuskertomuksessa.

Taulukko 3. Tarkastuksen yleinen sisältö eri toimialoilla.

	Tarkastuksen yleinen sisältö
Elintarvikevalvonta	Ennaltaehkäistä terveysvaaran syntyminen. Tarkastetaan riskiperusteisesti eri Oiva-rivejä, kuitenkin niin, että 3 vuoden aikana kaikki yrityksen toiminnot ja ”Oiva-tarkastusrivit” tulevat tarkastetuiksi. Pääsääntöisesti ilman ennakkoilmoitusta.
Terveydensuojelun valvonta	Selvittää terveysvaaran tai haitan esiintyminen (aistinvaraista tarkastelua ja arviointia, usein mittauksia ja näytteenottoa). Yleensä tarkastuksista ilmoitetaan ennakkoon.
Tupakkalain valvonta	Tarkastaa tupakan vähittäismyynnin ja kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyypien tarkastustiheydet

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tarkastustiheydet on määritelty kohdetyypikohtaisen riskiluokituksen perusteella.

3.2 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa valvonta-asetuksessa (EU 2017/625) ja elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä. Elintarvikelaissa nämä päämäärät on kirjattu lain tarkoitusta kuvaavaan 1 §:ään. Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan. Tarkoituksena on suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikelain 48 § mukaan kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista. Valvontasuunnitelma perustuu valvontakohteiden kartoitukseen, niiden riskiluokitukseen ja lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin.

Elintarvikevalvontasuunnitelma on liitteenä 2.

3.3 Terveydensuojeluvalvonta

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveydensuojelulain mukaan päävastuu terveydensuojelulain toteuttamisesta on yleisesti ollut kunnilla. Lakimuutoksessa 1.1.2017 valvonnan periaatteita muutettiin siten, että painopiste siirtyi yksityiskohdiltaan tarkasti säännellystä viranomaisvalvonnasta riskiperusteiseen viranomaisvalvontaan ja toiminnanharjoittajien omavalvontaan. Toiminnanharjoittajan omaa vastuuta toimintansa terveysvaikutuksista korostettiin säätämällä yleinen velvollisuus tunnistaa riskit ja seurata niihin vaikuttavia tekijöitä sekä estää terveyshaittojen syntymistä mahdollisuuksien mukaan.

Kunnilla on velvollisuus tiedottaa terveydensuojelusta ja järjestää terveydensuojelua koskevaa neuvontaa ja ohjausta. Tarkoituksena on, että terveydensuojeluviranomaisten informaation avulla kansalaiset tietäisivät valintoja tehdessään toimenpiteiden terveysvaikutukset ja näin ollen he pyrkisivät toiminnassaan terveyden kannalta edullisiin ratkaisuihin.

Lain tarkoituksen mukaan kunnan tulee oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että terveystarkastukset otetaan riittävästi huomioon kaikessa elinympäristöä koskevassa päätöksenteossa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhdyskuntarakenteeseen vaikuttavia päätöksiä tehtäessä on huomioitava terveydensuojelun asettamat vaatimukset niin yhdyskunta- ja liikennesuunnittelussa kuin suunniteltaessa sairaaloiden, hoito- ja huoltolaitosten, koulujen, tuotantolaitosten ja asuntoalueiden sijoittamista.

Terveydensuojelulain 6 § mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma, jota on tarkistettava tarvittaessa. Valvonnan on oltava laadukasta, riskiperusteista ja terveystaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa on huomioitava valtakunnallinen valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti.

Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma ohjaa kuntien terveydensuojelun valvontaa, edistää valvonnan suunnitelmallisuutta ja laatua ja yhtenäistää valvontaa.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma on liitteenä 3.

3.4 Tupakkalain valvonta

Tupakkalain (549/2016) tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

Tupakkalain 84 §:n mukaan kunta laatii ja hyväksyy lain noudattamisen säännöllistä valvontaa koskevan tupakkalain valvontasuunnitelman. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveystaittoja ehkäisevää.

3.4.1 Nikotiinivalmisteiden valvonta

Lääkelain (395/1987) 54 a § mukaan nikotiinivalmisteita saa myydä tupakkaa myyvissä vähittäiskaupoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän luvan perusteella.

Kunnan on myönnettävä kirjallisesta hakemuksesta lupa nikotiinivalmisteiden myyntiin, jos hakijalla on edellytykset säilyttää ja myydä nikotiinivalmisteita tämän lain mukaisesti. 54 c § mukaan kunnan tulee omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tarkastaa nikotiinivalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä valvoa nikotiinivalmisteiden myyntiä.

Tupakkalain valvontasuunnitelma on liitteenä 4.

3.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuoltolain tarkoituksena on varmistaa kuntien järjestämien eläinlääkäripalveluiden saatavuus ja laatu sekä muiden eläinlääkäripalveluiden valvonta. Lisäksi lain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta.

Eläinlääkintähuoltolain 10 §:n perusteella kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä tässä laissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma on liitteenä 5.

3.6 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon laeissa säädetään, että kunnan valvontaviranomaisen tulee periä toiminnanharjoittajalta maksu kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, näytteenotosta ja tutkimisesta. Maksullisia ovat myös valvontasuunnitelmaan sisältyvien tarkastusten perusteella annettujen määräysten valvonta, silloin kuin määräysten antaminen perustuu säännösten noudattamatta jättämiseen. Muusta maksullisuudesta kuten kohteen hyväksymisen ja siihen liittyvän tarkastuksen maksullisuudesta on säädetty erikseen.

Valvontasuunnitelman mukainen valvonta on toiminnanharjoittajalle maksullista. Valvontamaksuja peritään siten, että ne kattavat valvonnasta aiheutuneet kustannukset ja maksuja peritään Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Valvontasuunnitelman perusteella voidaan ennakoida valvontamaksun suuruus. Maksujen suuruus ilmenee ympäristöterveydenhuollon maksutaksasta.

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa päivitettiin marraskuussa 2016 ja se tuli voimaan 1.1.2017.

Elintarvikevalvonta

Kunnan valvontaviranomaisen tulee periä kunnan hyväksymän taksan tai valvonta-asetuksessa (EU 2017/625) 79 ja 80 artiklojen mukainen maksu elintarvikealan toimijalta (elintarvikelaki 71 §). Maksun suuruus määräytyy artikloissa 79, 80 ja 81 lueteltujen kustannuksien mukaan. Maksujen laskentaperusteet on määriteltä 82 artiklassa. Kaupunki perii lainsäädännön mukaisesti elintarvikevalvonnasta kaupungin taksan mukaisen maksun elintarvikealan toimijalta. Maksun suuruus määräytyy toimenpiteistä aiheutuvien kustannusten mukaisesti.

Ilmoitettavat elintarvikehuoneistot ja laitokseksi hyväksyttävät elintarvikehuoneistot

Ilmoitetun elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittelystä peritään elintarvikelain 71 §:n 1 kohdan mukaisesti maksu. Laitoshyväksyntää edellyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymispäätös on maksullinen. Elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista peritään maksu. Tarkastustiheydet määritetään riskitekijöiden arviointiin perustuen.

Elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisesta näytteenotosta ja tutkimuksista peritään maksu toiminnanharjoittajalta. Kuluttajavalituksen perusteella tai ruokamyrkytyspäilyn selvittämiseksi tehtävät tutkimukset ja muut valvontatoimet tehdään viranomaisen kustannuksella.

Mikäli viranomaisnäytteistä saadaan huono tulos, jatkotoimet mietitään tapauskohtaisesti. Jatkotoimia ovat mm. uusintanäytteenotto ja tarkastuskäynti, kirjallinen kehoitus tai kirjallinen selvitys toimijalta. Viranomaisnäytteenotot ja näytteiden tutkimukset ovat toiminnanharjoittajalle maksullisia.

Elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien toimenpiteiden valvontaan liittyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja tutkimuksista peritään maksu toimijalta.

Mikäli valvontakohteessa toteutetaan samanaikaisesti useita viralliseen elintarvikevalvontaan liittyviä toimia, niitä pidetään yhtenä toimintana ja niistä peritään yksi maksu. Se määräytyy pääasiallisen tarkastuksen perusteella ja siihen lisätään lisämaksuna 50 prosenttia muiden samanaikaisesti tehtävien tarkastusten maksuista.

Terveydensuojelun valvonta

Terveydensuojelulain 50 §:n mukaan kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja tutkimuksista. Maksullisia ovat myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonta, kun määräysten antaminen perustuu terveydensuojelulain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Tupakkalain valvonta

Tupakkalain 90 §:n mukaan kunnan on perittävä hyväksymänsä taksan mukainen maksu elinkeinonharjoittajalta vähittäismyyntilupaa koskevan hakemuksen käsittelystä, nikotiininesteen vähittäismyyntiä koskevan ilmoituksen käsittelystä, tukkumyynti-ilmoituksen käsittelystä ja asuntoyhteisön tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittelystä.

Tupakkalain 91.1 §:n mukaan kunta perii vuosittain hyväksymänsä taksan mukaisen, myyntipistekohtaisen valvontamaksun siltä, jolla on tupakkalain nojalla myönnetty vähittäismyyntilupa, sekä siltä, joka on tehnyt tupakkatuotteiden tukkumyynti-ilmoituksen. Valvontamaksu on 2 momentin mukaan enintään 500 euroa myyntipistettä kohden (Kouvolassa ja litissä 350 €). Jos toimija on kuitenkin ilmoittanut sekä tupakkatuotteiden että nikotiininesteiden vähittäis- tai tukkumyyntistä, valvontamaksu peritään enintään kaksinkertaisena.

Lääkelain valvonta

Lääkelain 54 d §:n mukaan kunta voi periä vähittäismyyntiluvan haltijalta valvontaan liittyvistä toimenpiteistä vuosittaista valvontamaksua.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan ja kunnallisiin eläinlääkäripalveluihin liittyvistä maksuista ja korvauksista on säädetty eläinlääkintähuoltolain 5. luvussa ja eläinlääkintähuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ssä.

Kunnan valvontaviranomaisen (monijäseninen lautakunta tai vastaava toimielin) on vahvistettava kunnalle mahdollisesti perittävien klinikkamaksujen ja keskitystyä yhteydenottopalvelusta perittävien maksujen suuruudet. Yhteisvastaan-

otolla on käytössä kolmiportainen klinikkamaksu, joka on hyväksytty rakennus- ja ympäristölautakunnassa. Klinikkamaksu on rokotuksista 5 €, muista peruskäynneistä 10 € ja aikaa vievästä toimenpiteistä (esim. leikkaus, hammashoito) 20 €, lisäksi röntgenin käytöstä peritään 20 € maksu. Iitin vastaanotolla ei peritä klinikkamaksua.

Eläinlääkintähuoltolain 22 §:n mukaan kunta voi osallistua peruseläinlääkäripalvelusta ja kiireellisestä eläinlääkärinavusta kotieläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. Valvonta-alueella ei ole käytössä subventioita. Keskitetyn yhteydenottopalvelun hinta on päivystysaikana 1,71 €/min.

4 ERITYISTILANTEISIIN VARAUTUMINEN

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä (elintarvikelaki 46 §, eläintautilaki 43 §, terveydensuojelulaki 8 §) veloitetaan viranomaisia laatimaan suunnitelma varautumisesta häiriötilanteisiin. Kaupungin ympäristöterveydenhuollon erityistilanteisiin varautuminen perustuu valmiussuunnitelmaan, joka sisältää suunnitelmat biologisten ja kemiallisten tekijöiden sekä säteilyn että luonnononnettomuuksien aiheuttamiin tilanteisiin.

Kaupungin keväällä 2014 päivitetystä ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa on varauduttu myös terveysvaaratilanteisiin. Suunnitelmassa on käsitelty poikkeusolojen lisäksi myös ympäristöterveydenhuollon normaaliolojen erityistilanteita ja niissä tapahtuvaa toimintaa. Suunnitelmassa on mm. kartoitettu kaupungin alueella sijaitsevat merkittävimmät riskeille alttiit kohteet. Suunnitelma on päivitetty loppuvuonna 2019.

Kaupunki on varautunut normaaliajan toiminnassa elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin arvioimalla valvontakohteiden toiminnan tasoa, omavalvonnan toimivuutta, tuotteiden laatua ym. ja tältä pohjalta toiminnan riskejä. Nämä otetaan huomioon viranomaisvalvonnan tarvetta arvioitaessa ja valvontaa toteutettaessa niin, ettei vaaratilanteita pääsisi syntymään.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaa tekee useampi henkilö ja tästä johtuen aina on mahdollista hoitaa vaaratilanteissa tarvittavat tarkastukset, näytteenotto ym. toimenpiteet. Varautumisessa on huomioitu lisäksi vaaratilanteissa tarvittava tutkimusvalmius sekä yhteydet asiantuntijaorganisaatioihin ja sidosryhmiin.

Vuonna 2019 ympäristöterveydenhuolto osallistui Etelä-Suomen aluehallintoviraston järjestämään KYMI19-valmiusharjoitukseen, jonka teemana oli hybridi-vaikuttaminen, erityisesti informaatiovaikuttaminen. Harjoituksessa testattiin yhteiskunnan kykyä selvitä laajasta ja moniulotteisesta häiriötilanteesta. Harjoituksen tavoitteena oli kehittää osallistujien valmiuksia tunnistaa informaatiovaikuttamista.

Kouvolan Vesi Oy:n Kouvolan Vesi 19 –harjoituksessa kesällä 2019 harjoiteltiin Kouvolan Veden ja sen yhteistyötahojen toimintaa talousveden vakavissa häiriötilanteissa. Harjoituksessa teemana oli mm. johtamistoiminta, tiedon kulku, tilannekuvan muodostaminen ja viestintä kriisitilanteessa.

4.2 Epidemioiden selvittäminen

Saatuaan ilmoituksen ruokamyrkytyksestä tai ruokamyrkytyspäilystä tai vesivälitteisestä epidemiasta alueellaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tai elintarvikevalvontaviranomaisen on viipymättä toimitettava tapausta koskeva tutkimus (elintarvikelaki 45 § ja terveydensuojelulaki 20a §).

Epidemian selvityksen keskeinen tavoite on sairastumisen aiheuttajan ja lähteen etsiminen. Epidemiaa epäiltäessä viranomaisten tulee toimia nopeasti, jotta on mahdollista estää epidemian mahdollinen leviäminen ja saada ehkäisevät toimenpiteet käyntiin.

4.2.1 Kunnan ruokamyrkytysten selvitystyöryhmä

Kouvolassa ja Iitissä on nimetty ruoka- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyötä varten Valtioneuvoston antaman asetuksen (1365/2011) mukainen selvitystyöryhmä, johon kuuluu tartuntataudeista vastaava lääkäri, hygieniakoordinaattori, ympäristöterveyspäällikkö ja kolme terveystarkastajaa. Lisäksi ryhmään on nimetty vesilaitosten edustajat. Kouvolassa työryhmä kokoontuu säännöllisesti 2 kertaa vuodessa ja epidemioiden yhteydessä tarvittaessa.

Iitissä ruoka- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmään kuuluu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän (PHHYKY) nimeämä terveyskeskuslääkäri, hoitaja, Kouvolan kaupungin ympäristöterveyspäällikkö ja kolme terveystarkastajaa. Lisäksi ryhmään on nimetty Iitin vesilaitoksen toimitusjohtaja. Iitin selvitystyöryhmä kokoontuu tarvittaessa.

Varsinaisesta selvitystyöstä työryhmä on laatinut toimintaohjeen, josta käy tarkemmin ilmi tehtäväjako ja tarvittavat toimenpiteet epidemiatilanteessa sekä yhteystiedot. Toimintaohje on osa terveysvalvonnan valmiussuunnitelmaa. Epäilyilmoitukset laatii tartuntatautilääkäri ja selvitysilmoituksesta vastaa ympäristöterveyspäällikkö.

5 SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Rakennus- ja ympäristölautakunta arvioi vuosittain valvontasuunnitelman toteutumista. Toteutumisen arvioinnissa kuvataan tarkastusten määrä ja kattavuus, tarkastusten ja näytteiden määrä valvontakohdetyypeittäin sekä valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen.

Oheiseen taulukkoon 4. on kerätty ympäristöterveydenhuollon suoritteita ja tunnuslukuja. Taulukkoa on tarkoitus jatkovia päivittää vuosittain.

Taulukko 4. Toiminnan volyymi (kpl). Lähteet Ruokaviraston ja Valviran ylläpitämät tietokannat ja yksikön oma kirjanpito. Tilanne 27.11.2019. Vuoden 2020 luvut ovat arvioita.

	2018	2019	2020	2021	2022
Lausunnot					
- Ympäristölupa	16	15	17		
- rakennuslupa	32	30	35		
- Muut	6	5	5		
Ilmoitukset					
- Elintarvikevalvonta	52	53	53		
- Terveystensuojelu	36	41	41		
Hakemukset					
- Elintarvikevalvonta	1	1	1		
- Terveystensuojelu	0	1	1		
- Tupakkalaki	23	9	9		
- Lääkelaki	9	4	4		
Valvottavien toimipaikkojen lukumäärä					
- Elintarvikevalvonta	764	755	878		
▪ alkutuotanto	110	975	1215		
- Terveystensuojelu	557	581	600		
- Tupakkalaki	161	158	142		
- Lääkelaki	70	69	69		
Tarkastukset (suunnit.)					
- Elintarvikevalvonta	541	425	528		
▪ uusintatarkastukset	58	53	80		
- Terveystensuojelu	204	144	200		
- Tupakkalaki	80	65	71		
- Lääkelaki	22	17	17		
Toiminnan päätyminen					
- Elintarvikevalvonta	75	39	39		
- Terveystensuojelu	-	25	15		
- Tupakkalaki	9	9	10		
- Lääkelaki	1	0	0		
Muut tarkastukset					
- Elintarvikevalvonta	25	17	20		
- Terveystensuojelu yleisesti	135	140	140		
- Terveystensuojelu (mm. sisäilma, melu)	210	123	150		
- Eläinsuojelu	126	138	140		
- Tupakkalaki	0	2	2		
- Lääkelaki	0	0	0		
Hallinnolliset pakkokeinot	8	3	4		
Tutkintapyyntö	3	0	2		
Näytteenotto ja mittaus					
- Elintarvike	119	41			
- Terveystensuojelu yhteensä		472			
▪ Uimavesi	168	269*			
▪ talousvesi	95	163			
▪ ilmanvaihto	*	3			
▪ melu	*	2			
▪ sisäilman laatu	*	16			
▪ muu	84*	9			
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit	10066	9140			

*VATI-järjestelmän myötä raportointi muuttunut

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Elintarvikelaki (23/2006)
- 2) EU:n uusi valvonta-asetus (625/2017)
- 3) Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (420/2011)
- 4) Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011)
- 5) Alkutuotantoasetus (1368/2011)
- 6) Elintarvikehygieniä-asetus (EY) N:o 852/2004
- 7) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniä-asetus (EY) N:o 853/2004
- 8) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus (EY) N:o 854/2004
- 9) Ensisaapumisasetus (118/2006)
- 10) Lihantarkastusasetus (590/2014)
- 11) Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden tai veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)
- 12) Yleinen elintarvikevalvonta-asetus (EY) N:o 178/2002
- 13) Valtioneuvoston asetus elintarvikelain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (1174/2006)
- 14) Valtioneuvoston asetus eräistä elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)
- 15) MMM:n asetus laitosten elintarvikehygieniasta (795/2014)
- 16) STM:n asetus elintarvikkeiden myynnistä ulkotilassa sekä suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta (731/2007)

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

- 1) Terveydensuojelulaki (763/1994)
- 2) Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
- Talousveden osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
 - STM:n asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 1352/2015
 - STM:n asetus(401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- Uimavesien osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
 - Allasvedet
 - STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
 - Uimarantavedet
 - STM:n asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
 - STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Tupakkavalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Tupakkalaki (549/2016)
- 2) STM:n asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (593/2016)
- 3) STM:n asetus tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkinnöistä sekä haitta-aineiden määräistä ja mittausmenetelmistä sekä testauslaboratorioista (641/2002)
- 4) STM:n päätös tupakointivälineistä (1158/1999)
- 5) STM:n omavalvontasuunnitelmamääräys: STM:n määräyskokoelma (dnro 1999:53)

Eläinlääkintähuollon lainsäädäntöä

- 1) Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- 2) Valtioneuvoston asetus eläinlääkintähuollosta (1031/2009)
- 3) Eläintautilaki (441/2013)
- 4) Eläinsuojelulaki (247/1996)
- 5) Eläinsuojeluasetus (396/1996)

Muuta

- 1) Hallintolaki (434/2003)
- 2) Kuntalaki (410/2015)
- 3) Lääkelaki (395/1987)
- 4) Säteilylaki (859/2018)

ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	KUNNAN ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA	1
2.1	Omavalvonnan valvontasuunnitelma.....	2
3	VALVONTAKOhteET.....	2
3.1	Valvontakohteiden hyväksyminen	2
3.2	Valvontakohteesta ilmoittaminen.....	3
3.3	Valvontakohteiden tietojärjestelmä.....	4
3.4	Tarkastuskertomus ja muu valvontakirjanpito	4
4	VALVONTAKOhteIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS JA TARKASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ AIKA.....	5
5	VALVONTAMENETELMÄT	6
5.1	Oiva-tarkastus	7
5.2	Alkutuotannon tarkastus.....	10
5.3	Viranomaisnäytteenotto vuonna 2020	10
5.4	Projektit vuonna 2020.....	11
5.5	Valvonnan painopistealueet vuonna 2020.....	11
6	HENKILÖSTÖRESURSSIT	11
7	KOULUTUS	13
8	TERVEYSVAARATILANTEET	13
8.1	Varautuminen ruokamyrkytys-epidemioiden selvittämiseen	13
8.2	Varautuminen muihin elintarvikkeista aiheutuviin vaaratilanteisiin	14
9	VIESTINTÄ.....	14
10	VALVONNAN KEHITTÄMINEN.....	15
11	VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI	16

Liite E1

Säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat elintarvikevalvontakohteet, tarkastusten ohjeelliset määrät ja ajat sekä suunnitelmalliset tarkastukset vuodelle 2020

Liite E2

Elintarvikevalvonnan viranomaisnäytteenotto- ja tutkimussuunnitelma

1 JOHDANTO

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelaissa (23/2006, § 1) asetettuja päämääriä. Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan. Tarkoituksena on suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikelain (23/2006) muutos on tätä suunnitelmaa tehtäessä vielä eduskunnan käsiteltävänä (HE36/2019 vp). Uuden elintarvikelain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020. Uuden lain tuomat muutokset elintarvikevalvontaan on merkitty suunnitelmaan *HE36/2019*.

2 KUNNAN ELINTARVIKEVALVONTASUUNNITELMA

Tämä valvontasuunnitelma on laadittu uuden 14.12.2019 voimaan astuvan valvonta-asetuksen mukaisesti (EU 2017/625) Tavoitteena on ehkäistä terveysvaaroja ja suojata kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelma perustuu valvonta-asetuksen (art 9, art 10) mukaisesti valvontakohteiden kartoitukseen, niiden riskiluokitukseen Ruokaviraston ohjeen 16044/1 mukaisesti ja valvonta-asetuksen asettamiin muihin vaatimuksiin.

Valvontasuunnitelma on osa elintarvikelain 41 § ja valvonta-asetuksen (art 12) edellyttämää ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmää.

Elintarvikevalvonta toteutetaan laatujärjestelmän, elintarvikelain ja muiden voimassaolevien elintarvikevalvontaa koskevien kansallisten ja Euroopan unionin säännösten mukaisesti. Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin monivuotista Ruokaviraston kansallista elintarvikevalvontaohjelmaa 2020-2024.

Tämä suunnitelma on laadittu valvonta-asetuksen ja elintarvikelain 48 §:n mukaisesti Kouvolan kaupungin ja litin kunnan elintarvikevalvontasuunnitelmaksi ja se koskee vuosia 2020–2024 sisältäen seuraavat tiedot:

- tarkastuksen sisällön määrittely
- valvontakohteiden tarkastustiheys
- kunnan viranomaisnäytteenotto ja näytteen tutkiminen
- valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi
- hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.
- henkilöstön koulutus

Ruokaviraston suosituksen mukaisesti valvontasuunnitelma sisältää tiedot tarkastukseen käytettävästä ajasta, käytettävissä olevista voimavaroista sekä osion viestinnästä ja tiedotuksesta.

Suunnitelma on taltioitu kaupungin tietojärjestelmään terveysvalvonnan K-asetmalle ja arkistointisuunnitelman mukaisesti paperitulosteena terveysvalvonnan toimitiloihin.

Elintarvikevalvonnasta vastaa Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta. Käytännön valvonnan hoitaa kaupungin ympäristöterveydenhuolto.

2.1 Omavalvonnan valvontasuunnitelma

Kaikilla elintarvikehuoneistoilla on oltava omavalvontasuunnitelma ja alkutuotantopaikoilla omavalvonnan kuvaus. Elintarvikehuoneiston omavalvontasuunnitelman olemassaolo ja riittävyys tarkastetaan aloitustarkastuksella ja sen jälkeen kerran kolmeen vuoteen. Omavalvontasuunnitelmassa havaitut puutteet kehoitetaan korjaamaan. Omavalvontasuunnitelman noudattamista seurataan kaikilla tarkastuksilla Oiva-tarkastusohjeiden mukaisesti. Elintarvikelaitosten omavalvontasuunnitelma tarkastetaan laitoksen hyväksymisen yhteydessä ja Oiva-tarkastuksilla tarkastusohjeiden mukaisesti.

HE36/2019 Erillisenä asiakirjana laadittua omavalvontasuunnitelmaa ei enää vaadittaisi, vaan lain edellyttämä järjestelmä voisi olla esimerkiksi elintarviketurvallisuusjärjestelmä, laadunhallintajärjestelmä, viranomaisen arvioima hyvän käytännön ohje, yhdistelmä näistä tai toimijan työohjeet. Omavalvonnan tulokset tulisi kuitenkin edelleen dokumentoida.

3 VALVONTAKOhteet

Valvontaviranomaisella tulee olla ajan tasalla olevat tiedot kaikista alueensa elintarvikevalvontakohteista (valvonta-asetus art 10, elintarvikelaki 83 §). Näitä ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot, kuljetustointiminta, elintarvikkeiden alkutuotantopaikat, mukaan lukien hyönteisten kasvattajat.
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat); sekä
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, jotka saapuvat myymään elintarvikkeita Kouvolan tai Iitin alueelle tulee tiedottaa valvontayksikköä tulostaan 4 vrk ennen myyntitapahtumaa.
- tukkumyyjien ns. verolliset alkoholijuomavarastot, samoin kuin alkoholi-juomien valmistuspaikan tai tilaviinimyyvälän yhteydessä toimivat muut elintarvikehuoneistot.

3.1 Valvontakohteiden hyväksyminen

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä tai varastointi edellyttää lämpötilasäätelyä varastointiolosuhteita, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi valvontaviranomaiselta ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pidempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä. Laitoksen hyväksymisestä tai ehdollisesta hyväksymisestä tehdään päätös (elintarvikelaki 13 ja 15 §). Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, jos laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset ja laitos on hyväksytty.

3.2 Valvontakohteesta ilmoittaminen

Elintarvikehuoneistot

Elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta 14 §:ssä säädetyille valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista (ilmoitettu elintarvikehuoneisto). Toiminnan saa aloittaa, jos elintarvikehuoneisto täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisia toimijoita, joilla ei ole varsinaista huoneistoa elintarvikkeiden käsittelyä varten, mutta jotka toimivat elintarvikeketjun osana (ns. virtuaalihuoneistot). Tällaisia voivat olla esimerkiksi maa-hantuontiyritykset. Ilmoituksen käsittelystä annetaan toimijalle todistus. Toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta tulee ilmoittaa viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat

Kunnan tulee pitää ajan tasalla alkutuotantopaikkarekisteriä elintarvikelain mukaisten tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Uusien toimijoiden tulee tehdä ilmoitus alkutuotannon toiminnasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen alkutuotannon aloittamista. Alkutuottajan, joka jalostaa tuotteitaan elintarvikkeiksi, tulee tehdä toiminnasta myös elintarvikehuoneistoilmoitus. Toimijan on ilmoitettava myös annettujen tietojen oleellisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi sekä toiminnan lopettamisesta. Tarkempia säännöksiä alkutuotantopaikasta ilmoittamisesta on annettu valtioneuvoston asetuksessa elintarvikevalvonnasta (420/2011).

Kouvolan ja Iitin alkutuottajatiedot on käytettävissä valtakunnallisessa tiedonkeruujärjestelmässä (=VATI). Liitteeseen E1 on kirjattu järjestelmään päivitettyjen, tiedossa olevien alkutuottajien määrät. VATI-järjestelmä ei päivity Ruokaviraston muista järjestelmistä, joten sen ylläpito on hankalaa alkutuottajien osalta.

Kontaktimateriaalialan toimijoita koskeva rekisteri

Elintarvikelain 21a §:n mukaan toimijan, joka saattaa markkinoille elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita, on ilmoitettava toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta toiminnasta toimipaikan sijaintikunnan elintarvikeviranomaiselle. Kunnan viranomainen merkitsee toimijat valvontakohderekisteriinsä. Toiminnasta tallennetaan rekisteriin Ruokaviraston määrittelemät tiedot.

Ensisaapumisvalvonta

Ensisaapumisvalvonta on elintarvikevalvontaa, joka kohdistuu muista Euroopan Unionin jäsenmaista sekä eräistä muista maista Suomeen toimitettaviin eläimistä saataviin elintarvikkeisiin. Ensisaapumisvalvonnan tarkoitus on turvata mainittujen elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja estää eläintautien leviäminen niiden välityksellä.

Ensisaapumisvalvonnan suunnittelusta ja ohjauksesta vastaa Ruokavirasto. Ensisaapumisvalvonnan alaisen toimijan tulee tehdä ensisaapumisilmoitus Ruokavirastoon.

Kouvolan kaupungilla on sopimus Ruokaviraston kanssa ensisaapumisvalvonnan hoitamisesta Kouvolan ja Iitin alueella. Ruokavirastosta saadun tiedon mukaan ensisaapumisvalvontakohteita on vuoden 2020 alussa 2 kpl.

HE36/2019 Nykyistä järjestelmää pidetään yleisesti toimimattomana, sen katsotaan nostavan elintarvikealan toimijoille aiheutuvia valvontakustannuksia sekä lisäävän muutenkin hallinnollista taakkaa. Laissa säädettäisiin, että toisesta EU-jäsenvaltiosta tulevia eläimistä saatavia elintarvikkeita valvottaisiin osana kuntien valvontaviranomaisten tekemää riskiperusteista elintarvikevalvontaa.

3.3 Valvontakohteiden tietojärjestelmä

Vuoden 2019 alussa siirryttiin käyttämään Ruokaviraston hallinnoimaa VATI-tiedonkeruujärjestelmää. VATI-järjestelmä on selainpohjainen sovellus. VATI:in kirjataan myös kohteissa tehdyt suoritteet kuten tarkastukset, näytteenotot ja neuvottelut sekä tehdyt valitukset. Vuoden 2019 lopussa myös laskutus saatiin toimimaan VATI:n kautta. Näin ollen aiemmin käytössä ollut Digian Tarkastaja-ohjelmaan irtisanottiin vuoden 2020 alusta. Ohjelma jää selailukäyttöön.

Uudet valvontakohteet lisätään rekisteriin sitä mukaan, kun huoneistoa koskevat ilmoituskäsittelytoimenpiteet on tehty. Uudet valvontakohteet tulevat ympäristöterveydenhuollon tietoon pääosin yrittäjien ottaessa yhteyttä joko puhelimitse tai asioimalla henkilökohtaisesti terveystarkastajan luona. Tietoja uusista kohteista saadaan myös rakennusvalvontaviranomaisilta ja pelastuslaitokselta. Uusien yritysten perustamista tarkkaillaan myös aktiivisesti lehti-ilmoituksia seuraamalla. Valvontakohteita koskevat asiakirjat arkistoidaan lukittavissa, palonkestävissä lokeroissa terveystarkastajien omissa huoneissa. Laitosten valvonta-asiakirjat säilytetään ympäristöterveyspäällikön huoneessa.

3.4 Tarkastuskertomus ja muu valvontakirjanpito

Valvontakirjanpito sisältää huoneiston hyväksyntään tai ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuksista laaditut tarkastuskertomukset, neuvotteluista syntyneet muistiot, viranomaisnäytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit sekä viranomaisen muut kirjaamat asiat valvonta-asetuksen art 13 mukaisesti.

Alkutuotantotilojen ja elintarvikehuoneistojen suunnitelmallisilla tarkastuksilla tehtyt havainnot kirjataan VATI:in, josta tarkastuskertomukset ja Oiva-hymy-raportit lähtevät sähköpostitse toimijoille. Oiva-hymy-raportti menee myös postitse toimijalle. Tarkastuskertomuksesta käy aina ilmi tarkastuksella tehtyt havainnot. Jos toimijalta edellytetään korjaavia toimenpiteitä, kirjataan ne tarkastuskertomukselle. Epäkohdat käydään tarkastuksella toimijan kanssa läpi ja sovitaan määräajasta niiden korjaamiseksi. Tarvittaessa kohteessa otetaan valokuvia, jotka liitetään tarkastuskertomukseen selkeyttämään tilannetta tarkastuksella ja osoittamaan korjausta vaativaa kohtaa. Valvontakirjanpitoon merkitään, kun toimija on toteuttanut korjaukset.

Kontaktimateriaalitoimijoiden tarkastuksista tehdään tarkastuskertomus VATI:in, josta käy ilmi tarkastuksella havaitut puutteet ja vaaditut korjaustoimenpiteet. Havaitut puutteet käydään toimijoiden/toimijan edustajan kanssa tarkastuksen lopuksi yhdessä läpi. Tarkastuskertomus menee toimijalle sähköpostitse VATI:n kautta.

Tarkastuksia tehdään lisäksi riskiperusteisesti valvonta-alueellemme saapuville ulkopaikkakuntalaisille toimijoille (=liikkuva elintarvikehuoneisto). Tarkastuskertomus menee aina toimijalle. Jos tarkastuksella havaitaan huomautettavaa, laitetään tarkastuskertomus tiedoksi kohdetta valvovaan yksikköön, jotta mahdolliset havaitut puutteet tulisivat korjatuiksi.

Mikäli tehdään suunnitelman ulkopuolinen tarkastus, laaditaan siitä aina kirjallinen tarkastuskertomus ja tarkastetut asiat kirjataan, vaikka niissä ei tarkastuksen aikana havaittaisikaan epäkohtia.

Elintarvikevalvonnan yhteydessä tehtävät tupakka- ja lääkelain alaiset tarkastukset kirjataan vastaavasti VATI:in, jossa tehdään tarkastuskertomus. Se menee toimijalle VATi:sta sähköpostitse.

4 VALVONTAKOHTEIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS JA TARKASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Elintarvikevalvontakohteiden tarkastukset vuodelle 2020 pohjautuvat:

- Ruokaviraston laatimaan valtakunnalliseen elintarvikevalvontaohjelmaan vuosille 2020-2024
- Ruokaviraston ohjeeseen (ohje 16044/1) elintarvikehuoneistojen riskiperusteisesta valvonnasta
- Ruokaviraston laatimaan ohjeeseen elintarvikehuoneiston riskiluokituksen ja valvontatarpeen määrittämisestä (ohje 10503/2).
- Ruokaviraston ohjeeseen Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi (10507/1)

Kouvolan ja litin elintarvikehuoneistojen tarkastustiheydet vuodelle 2020 (liite E1) on määritetty kohdekohtaisesti edellä mainittujen Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti. Niissä huomioidaan kohteen harjoittama toiminta, sen laajuus ja siihen liittyvät riskit, valvontahistoria sekä ohjeellinen tarkastukseen käytettävä aika.

Tarkastuskertojen määriä voidaan riskitekijöiden arviointiin perustuen lisätä tai vähentää korkeintaan 50 %. Perustelut riskiluokituksen muutokselle kirjataan kohteen tietoihin muistiin. Tarkastuskertoja voidaan lisätä, kun havaitaan sellaisia riskitekijöitä, jotka eivät ole hallinnassa. Jos kuudella perättäisellä tarkastuksella arvosana on oivallinen (A), voidaan tarkastuksia harventaa. Mikäli suunnitelmallisia tarkastuksia on alle kaksi vuodessa, ei oivallinen tarkastushistoria vähennä tarkastusten määrää. Toiminta voi myös olla erittäin vähäriskistä (riskiluokka 0). Tällaisiin toimijoihin ei ole tarpeen käyttää valvontaresursseja. Esimerkkejä vähäriskisistä toimijoista Ruokaviraston ohjeessa 10503/2 (liite 1, taulukko 1). Tarkastusmääriä laadittaessa on huomioitu, onko toiminta ympärivuotista vai ei. Mikäli kohde on toiminnassa vain osan vuotta, sesonkiluontoisesti, esim. kesä- ja tilausravintolat ja jäätelökioskit, tarkastusten määrä suhteutetaan vuotuiseen toiminta-aikaan.

Tarkastukseen käytettävä keskimääräinen aika on Ruokaviraston määrittelemä ja ohjeellinen. Siihen sisältyy tarkastuksen valmisteluun, itse tarkastukseen, tarkastuskertomuksen laadintaan, tarkastajaohjelmaan kirjaamiseen, laskutukseen, arkistointiin, asiakirjojen täydentämiseen ja muuhun valvontakirjanpitoon tarvittava keskimääräinen aika. Ohjeelliset tarkastusajat eri riskiluokille on esitetty Ruokaviraston ohjeessa 10503/2. Tarkastukseen valmistautumista ja matkoja ei Ruokaviraston mukaan lasketa tarkastukseen käytetyksi ajaksi. Kouvolan ja litin tarkastajien arvoin mukaan Ruokaviraston määrittelemät tarkastusajat ovat liian optimistisia ja tarkastuksiin kuluva aika on usein pidempi kuin taulukkoon on määritetty.

5 VALVONTAMENETELMÄT

Valvonta-asetuksessa (EU 2017/625) säädetään valvontatoiminnasta. Valvonta-asetuksen art 14 määrittelee valvontamenetelmät ja tekniikat, joita käytetään viralliseen valvontaan liittyvissä tehtävissä tapauskohtaisesti. Näitä ovat mm. toimijan laadunhallintajärjestelmien arviointi, tilojen, laitteiden ja kuljetusvälineiden, raaka-aineiden, jäljitettävyyden, merkintöjen, esillepanon, mainonnan ja pakkausmateriaalien tarkastaminen, henkilöstön haastattelut sekä toimijan tekemien mittaustulosten todentaminen viranomaisen omin mittauksin, näytteenotto ja toimijoiden auditointi. Valvontamenettelyt jakautuvat ennakko- ja jälkivalvontamenettelyihin. Ennakkovalvonta tarkoittaa huoneiston hyväksymiseen liittyviä toimenpiteitä. Jälkivalvonta on kohteen ja sen toiminnan suunnitelmallista ja säännöllistä valvontaa (=uusintatarkastus).

Tarkastukset pyritään tekemään aina ennaltilmoittamatta (valvonta-asetus art10), kun valvontakohteessa on toimintaa, mutta tarkastus voidaan tarvittaessa toteuttaa myös muulloin, esim. aamulla ennen toiminnan aloittamista. Kohteisiin, joissa ei ole päivittäistä toimintaa esim. tilausravintolat, joudutaan tarkastukset sopimaan ennalta.

Tarkastus pyritään suorittamaan siten, että toimijan liiketoimintaa kohdistuva haitta olisi mahdollisimman vähäistä (valvonta-asetus art 10). Yleensä tarkastus tehdään valvontakohteessa, mutta valvoja voi joissain tapauksissa tarkastaa asiakirjoja myös virkapaikallaan, esim. vähittäiskauppojen omavalvontakirjauksia PTY-järjestelmän kautta.

Tarkastukset pyritään tekemään virka-aikana, mutta suunnitelmassa varaudutaan myös satunnaiseen viikonloppu- ja iltatyöhön sekä muuhun virka-ajan ulkopuoliseen työhön, mm. suuret yleisötapahtumat, markkinat ja ulkomyynti sekä ulkopaikkakuntalaisten liikkuvien elintarvikehuoneistojen tarkastaminen ja kuljetusyritysten kaluston tarkastaminen.

HE 36/2019 Tarkastukset sallittaisiin yksityisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Uudistus mahdollistaisi muun muassa kotileipureiden ja pitopalveluyrittäjien nykyistä tehokkaamman valvonnan ja olisi omiaan ehkäisemään muun muassa ruokamyrkytystapauksia.

HE36/2019 Toimija luotettavuus:

Elintarvikealan tasapuolisen kilpailun ja harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi laissa säädettäisiin, että elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimintaa koskevana vaatimuksena olisi toimijan luotettavuus. Laissa säädettäisiin, milloin toimijaa ei pidetä luotettavana. Laissa säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta saada tietoja toimijan julkisoikeudellisten velvoitteiden, kuten verojen ja muiden lakisääteisten maksujen hoitamisesta. Säädettäisiin myös elintarvikevalvontaviranomaisten oikeudesta oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja. Säännökset mahdollistaisivat tehokkaan tietojenvaihdon ja yhteistyön harmaan talouden torjuntaan osallistuvien eri tahojen välillä. Laissa säädettäisiin, että valvontaviranomainen voisi peruuttaa elintarvikehuoneiston hyväksymisen, jos toimija ei enää olisi laissa säädetyllä tavalla luotettava. Valvontaviranomainen voisi myös keskeyttää tai lopettaa toiminnan elintarvikehuoneistossa, jos toimija ei olisi enää laissa säädetyllä tavalla luotettava.

5.1 Oiva-tarkastus

Jokainen tarkastaja laatii excel-taulukkoon vuoden lopussa seuraavan vuoden vuosisuunnitelman, josta ilmenee, minkä kuukauden aikana kohteet tarkastetaan. Näin varmistutaan, että kaikissa kohteissa käydään suunnitelman mukaisesti. Tarkastaja suunnittelee kuukausittain sähköiseen kalenteriin missä järjestyksessä kunkin kuukauden tarkastuskohteet tarkastetaan. Uusintatarkastukset merkitään myös sähköiseen kalenteriin, jotta ne tulee tehdyksi kahden viikon kuluessa määräajan umpeutumisesta. Terveystarkastajien sähköinen kalenteri ei ole julkinen valvontayksikön ulkopuolisille, jotta tarkastusten yllätyksellisyys ei vaarannu. VATI-tietokanta ehdottaa tarkastuksia tulevalle vuodelle. Järjestelmän kautta tarkastuskokonaisuuden hahmottaminen on koettu vielä hankalaksi, joten varsinaiset suunnitelmat tehdään vielä vanhalla totutulla tavalla.

Tarkastusten sisältö määräytyy Ruokaviraston Oiva-tarkastusohjeista. Ruokavirasto päivittää ohjeita kaksi kertaa vuodessa tammi- ja heinäkuussa. Jokaisen viranhaltijan vastuulla on tutustua uusiin ohjeisiin ja käyttää niitä tarkastuksilla.

- Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen (ravintolat, myymälät, pubit, kioskit, suurtalouskeittiöt, leipomot, makeistenvalmistus, kuljetusyritykset, liikkuvat elintarvikehuoneistot, etämyynti, maahantuonti, maastavienti jne.) tarkastusohjeita on 66 kpl https://www.oivahymy.fi/wp-content/uploads/2019/06/ieh_1.7.2019_kooste.fi.pdf. Kohdat tarkastetaan niin, että kaikki kohdat tulevat tarkastetuksi vähintään joka kolmas vuosi.
- Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen tarkastusohjeita on 95 kpl https://www.oivahymy.fi/wp-content/uploads/2019/07/heh_15.7.2019_kooste.fi.pdf. Kohdat tarkastetaan tarkastajan tekemän laitospohjaisen valvontasuunnitelman mukaan, niin että kaikki kohdat tulevat tarkastetuksi vähintään joka kolmas vuosi.

Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen ensimmäisellä tarkastuskerralla, toiminnan aloittamisen jälkeen (=aloitustarkastus), katsotaan omavalvontasuunnitelmaa ja arvioidaan sen riittävyttä sekä käydään läpi elintarvikehuoneiston tilat ja niiden kunto sekä arvioidaan niiden riittävyys ja soveltuvuus harjoitettavaan toimintaan nähden. Lisäksi arvioidaan, että toiminta ja toiminnan laajuus vastaavat elintarvikehuoneistoa koskevassa ilmoituksessa ilmoitettuja asioita. Myös hygieniapasien ja terveydentilan selvityksien kirjanpito tarkastetaan ensimmäisellä kerralla.

Ruokaviraston suosituksen (ohje 16044/1) mukaisesti jokaisella tarkastuskerralla pyritään tarkastamaan asioita vähintään neljästä eri asiakokonaisuudesta, jolloin muodostuvassa Oiva-raportissa on vähintään neljä arvosanaa. Jos tarkastaja huomaa tarkastuksella epäkohdan, jota ei suunnitellut tarkastettavaksi, hän voi tarkastaa myös sen.

Arvioinnissa käytetään neliportaista asteikkoa. Asteikko on kuvattu kuvassa 1.

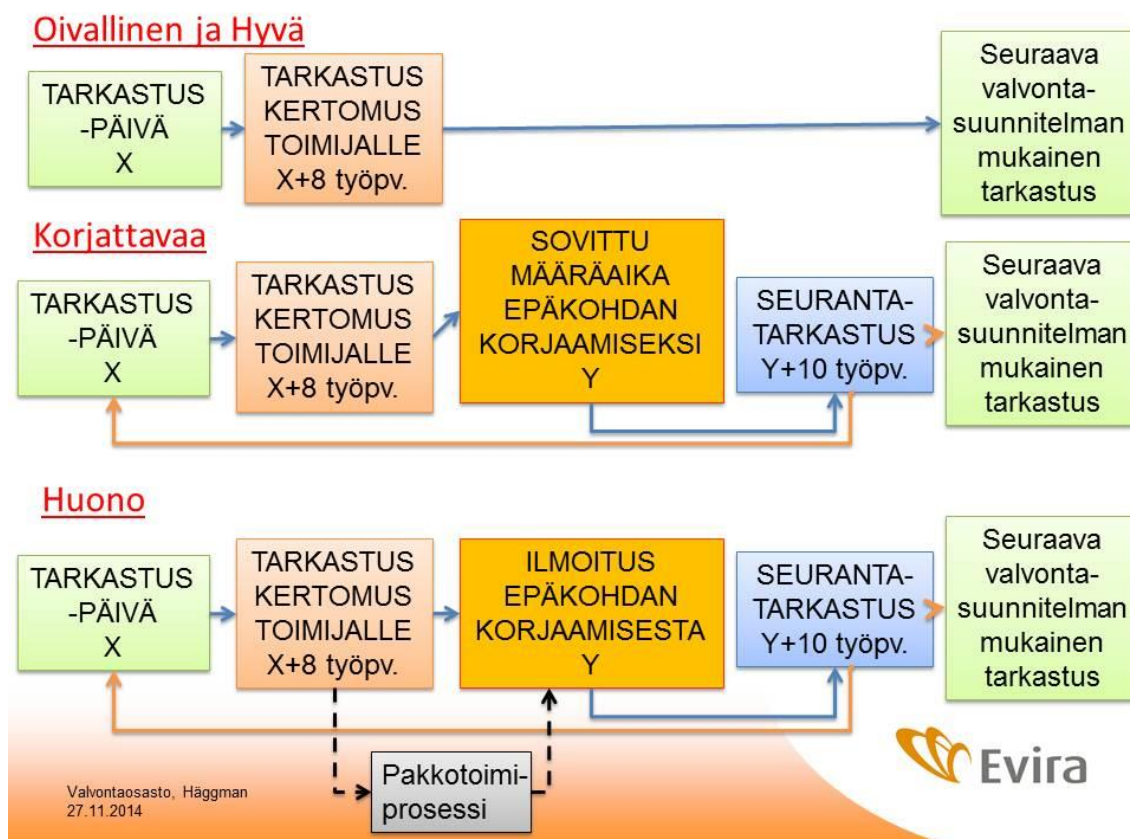
Kuva 1. Oiva-arviointiasteikko, lähde: Ruokavirasto.

Jos elintarvikeyrityksessä kaikki tarkastetut asiat ovat kunnossa, saa yritys arvosanan "oivallinen", jos puutteet ovat pieniä, tulee arvosanaksi "hyvä". Mikäli havaitut puutteet heikentävät/vaarantavat elintarviketurvallisuuden tai johtavat kuluttajaa harhaan, annetaan määräaika, johon mennessä epäkohdat on korjattava. Tällöin Oiva-arvosana on "korjattavaa" tai "huono". Jos tarkastettu yritys on saanut jostakin asiasta arvosanan "korjattavaa", tekee terveystarkastaja aina yritykseen uuden tarkastuksen viimeistään kahden viikon sisällä määräajan umpeutumisesta. Uusintatarkastuksella tarkastetaan kaikki arvosanan "korjattavaa" sisältämät asiakokonaisuudet. Uusintatarkastukset ovat maksullisia. Aiemmin saatu arvosana pysyy voimassa, kunnes tarkastaja uusintatarkastuksella toteaa epäkohdan korjatuksi. Tämän jälkeen julkaistaan uusi Oiva-raportti.

Mikäli elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin annettuun määräaikaan mennessä elintarvikemääräysten noudattamiseksi tai kun muut valvontatoimenpiteet elintarvikealan toimijan velvoittamiseksi noudattamaan elintarvikelain määräyksiä eivät ole riittäviä, annetaan arvosana "huono". Tällöin aloitetaan myös hallinnolliset pakkokeinot (kuva 2). Hallinnollisissa pakkokeinoissa noudatetaan elintarvikelain 7. luvun säännöksiä, jotka noudattelevat valvonta-asetuksen art 138:ssa määritellyjä toimia. Asiakirjalaadinnassa hyödynnetään Kouvola kaupungin lakimiestä. Uhkaavasti tai muuten asiattomasti käyttäytyvien toimijoiden elintarvikehuoneistoihin mennään aina pareittain. Äärimmäisenä keinona käytetään poliisin virka-apua turvaamaan tarkastajia ja varmistamaan sisäänpääsy kohteeseen sekä kohteen kaikkien tilojen tarkastaminen. Maahantuontiyrityksiin, joissa on havaittu rikkeitä, voidaan pyytää Tullia yhteistarkastukselle. Petosepäilyissä ollaan yhteydessä kaupungin lakimieheen, Ruokavirastoon ja poliisiin.

HE36/2019 Uusi pakkokeino valvontaviranomaisen käyttöön olisi toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen ilmoitetussa alkutuotantopaikassa tai elintarvikehuoneistossa, jos toiminta on olennaisesti elintarvikemääräysten vastaista eikä toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen antamia määräyksiä tai kieltoja tai jos toimijaa ei enää pidetä luotettavana.

Oiva-uusintatarkastusten osuus valvontakäyntien määrästä oli vuonna 2019 14 %, 2018 12 %, 2017 n. 9 %, vuosina 2015 ja 2016 n. 10 % valvontakäyntien kokonaismäärästä, kun vastaava luku vuonna 2014 oli 15 % ja vuonna 2013 22 %.

Kuva 2. Oiva-tarkastusten suorituskaavio, lähde: Ruokavirasto.

Tarkastajat pyrkivät yhtenäiseen linjaan tarkastuksissa. Linjauksia läpikäydään säännöllisesti palavereissa. Oiva-arvosanojen jakaumassa pyritään pysymään valtakunnallisessa linjassa. LaatuNet –laatu järjestelmän kautta voidaan seurata valvontatuloksia valtakunnalliseen linjaan nähden. Maaliskuusta 2016 alkaen on valvontayksikkö voinut verrata omia Oiva-valvontatuloksiaan valtakunnallisiin tuloksiin. Myös muiden valvontayksiköiden tekemiin tarkastuskertomuksiin on mahdollista tutustua valtakunnallisessa Ruokaviraston ylläpitämässä Kiikari-sovelluksessa. Kiikari-sovellus antaa tarkastajille mahdollisuuden yhdenmukaistaa valvontaa entistä paremmin mahdollistaen toimijoiden tasavertaiseen kohteluun.

Tarkastajat valvovat elintarvikevalvonnan yhteydessä tupakanmyynnin ja nikotiinikorraustuotteiden laillisuutta myymälöissä ja anniskelupaikoissa. Baarien ja ravintoloiden yhteydessä olevia tupakointitiloja valvovat terveydensuojelua valvovat henkilöt.

Hyväksytyille elintarvikehuoneistoille eli laitoksille on laadittu laitokohtaiset 3-vuotisvalvontasuunnitelmat ja vuosittainen tarkastussuunnitelma. Suunnitelmassa kerrotaan yleistietoja laitoksesta, sen toiminnasta sekä tarkastustiheys, tarkastuksiin kuluva aika ja se mitä Oiva-rivejä kulloinkin tarkastetaan.

5.2 Alkutuotannon tarkastus

1.1.2018 alkaen alkutuotantoa on tarkastettu Ruokaviraston laatimien ”Ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan” (Ruokaviraston ohje 10508/1) mukaisesti. Yhteistä linjaa haetaan valvontayksikön sisällä mm. tekemällä yhteistarkastuksia, joissa mukana on kaksi terveystarkastajaa. Alkutuotannon tarkastukset keskitetään muutamille tarkastajille, jotta yhtenäinen linja muodostuu. Alkutuotannon tarkastukset jakaantuvat terveystarkastajien ja eläinlääkäreiden kesken.

Arviointi on kolmiportainen:

- A) Toiminta on kokonaisuutena arvioituna vaatimusten mukaista
- C) Toiminnassa on epäkohtia, jotka tulee korjata määräajassa.
- D) Toiminnassa on epäkohtia, jotka tulee korjata välittömästi.

Arvosana A voi sisältää pientä korjattavaa. Mikäli tuottajalle annetaan arvosana C tai D, tehdään uusintatarkastus epäkohdan korjaamisen toteamiseksi heti määräjän päättymisen jälkeen. Uusintatarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus. Arvosanasta D aloitetaan elintarvikelain mukaiset hallinnolliset pakkokeinot.

Arviointiohjeet, joissa tarkastetaan täydentävien ehtojen vaatimuksia, on merkitty TE-koodilla. Näissä havaitut epäkohdat siirtyvät kuntajärjestelmästä C- ja D-arvosanoista tiedoksi aluehallintovirastoon tai ELY-keskukseen.

5.3 Viranomaisnäytteenotto vuonna 2020

Näytteenotto ja tutkiminen ovat valvontamenetelmiä, joilla voidaan selvittää oma-valvonnan toimivuutta ja tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta.

Viranomaisvalvontaa varten otetut näytteet toimitetaan pääsääntöisesti Kouvolassa sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy, joka on Ruokaviraston viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytty laboratorio. Valvontakohteet saavat itse valita missä tutkituttavat ottamansa näytteet.

Mikäli viranomaisnäytteistä saadaan huono tulos, jatkotoimet mietitään tapauskohtaisesti. Jatkotoimia ovat mm. uusintanäytteenotto ja tarkastuskäynti, kirjallinen kehoitus tai kirjallinen selvitys toimijalta. Viranomaisnäytteenotot ja näytteiden tutkimukset ovat toiminnanharjoittajalle maksullisia.

Näytteenotto elintarvikevalvonnan kohteista toteutetaan seuraavin perustein:

- Mahdollisten ruokamyrkytys-epäilyjen johdosta otettavat näytteet
 - Ruokamyrkytys-epäilyjen kohdalla näytteenotosta päättää ruokamyrkytystyöryhmän jäsenet. Näytteet ja tutkimukset päätetään tapauskohtaisesti.
- Kuluttajavalitusten johdosta otettavat näytteet
 - Kuluttajavalitusnäytteiden kohdalla tutkimukset kohdennetaan kulloisenkin valituksen mukaan.
- Omavalvonnan toimivuuden todentaminen
 - Viranomaisnäytteitä voidaan ottaa sellaisista valvontakohteista, jotka eivät itse ole ottaneet omavalvontanäytteitä ja/tai mikäli riskinarvioinnissa todetaan kohteessa olevan tavallista suurempi riski. Näytteistä tutkitaan pääsääntöisesti liitteen E2 taulukon 1 mukaisia mikrobiologisiatutkimuksia. Lisäksi voidaan tehdä kemiallisia määrytyksiä. Laitoksille on laadittu oma näytteenottosuunnitelma (liite E2 taulukko 2). Lisäksi voidaan ottaa myös pintapuhtausnäytteitä.

- Kansalliseen vierasainevalvontaan liittyvät näytteet
 - Ruokavirasto määrittelee mitä näytteitä haetaan. Näytteet lähetetään Ruokaviraston määräämään laboratorioon tutkittavaksi. Yleisimmin on tutkittu raakamaitoa, viljaa, hunajaa, kananmunia ja kasviksia.
- EU-monitorointi/Kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelma
 - Ruokavirasto määrittelee mitä näytteitä haetaan. Näytteet lähetetään Ruokaviraston määräämään laboratorioon tutkittavaksi.

5.4 Projektit vuonna 2020

Projektien yhteydessä tutkitaan esim. kemiallinen, mikrobiologinen tai aistinvarainen laatu ja tarvittaessa voidaan tehdä myös muita tutkimuksia. Projekteista laaditaan projektisuunnitelma, josta ilmenee tehtävät tutkimukset, mittaukset ja menettelyt. Lopuksi tehdään yhteenveto/tiedote, joka lähetetään paikallislehtiin ja julkaistaan terveysvalvonnan nettisivuilla *ajankohtaista-osiossa* sekä *projektiosiossa*. Alkuperäiset näytteenottolomakkeet ja yhteenveto mapitetaan terveys-tarkastajien projektit-mappiin.

- Ruokaviraston tutkimus- ja/tai valvontaprojektit, joihin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan:
 - Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkitöjen valvontaprojekti (2019-2020)
- Omat tutkimus- ja/tai valvontaprojektit 2020:
 - Akryyliamidin määrä grillituotteissa

5.5 Valvonnan painopistealueet vuonna 2020

- Ruokaviraston monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman painopisteiden toteuttaminen mahdollisuuksien mukaan.
 - Oiva-rivit: 2.2., 2.3., 3.1., 3.2., 13.3.
- Ravintolisät ja niiden markkinointi

6 HENKILÖSTÖRESURSSIT

Valvontaviranomaisella on oltava palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja riittävän kokemuksen omaavaa henkilöstöä, jotta virallinen valvonta ja muut viralliset toimet voidaan suorittaa tehokkaasti ja vaikuttavasti (valvonta-asetus art 5, elintarvikelaki 35 §).

Kouvolaan ja Iitin alueella elintarvikelain mukaista valvontaa tekevät ympäristöterveyspäällikkö, vastaava terveystarkastaja, 3 terveystarkastajaa, 1 vs. terveystarkastaja, 1 ympäristöterveystarkastaja ja kaksi kaupungineläinlääkäriä. Ympäristöterveyspäällikkö tekee elintarvikelain mukaista laitostenvalvontaa. Vastaava terveystarkastaja, kolme terveystarkastajaa, vs. terveystarkastaja ja ympäristöterveystarkastaja tekevät muuta elintarvikevalvontaa ja neuvontaa. Vastaava terveystarkastaja koordinoi, kehittää ja johtaa elintarvikevalvontaa. Elintarviketarkastajat hoitavat myös muita ympäristöterveydenhuollon toimialaan kuuluvia tehtäviä, kuten mm. tupakka- ja lääkelain sekä alkutuotannon ml. hyönteistuotannon valvontaa. Kaksi terveystarkastajaa ovat erikoistuneet kontaktimateriaalien maa-hantuojen ja valmistajien valvontaan. Kaupungineläinlääkärit tekevät maidon- ja kananmunatuotannon tarkastukset. Lisäksi yksi terveystarkastaja tekee sisäilma- ja hygieniatarkastuksia ruuhka- ja loma-aikoina. Yhden terveystarkastajan työn-

kuvaan sisältyy tuhoeläinneuvontaa. Kaksi terveystarkastajaa avustaa valvontaeläinlääkäreitä eläinsuojelutarkastuksilla 1 pv/vk kumpikin. Työaikaa kuluu myös mm. uusintatarkastuksiin, palavereihin, hallinnollisiin pakkokeinoihin ja projekteihin.

Loma-aikajärjestelyillä huolehditaan, että henkilöstö pystyy lomittamaan toisiaan välttämättömissä ja kiireellisissä tehtävissä.

Vuonna 2020 elintarvikevalvontasuunnitelmassa on 816 valvontakohdetta. Ruokaviraston riskiluokituksen mukaan niihin tulisi tehdä n. 528 suunnitelmallista tarkastusta. Lisäksi, yksikön omaan arvioon perustuen, uusintatarkastuksia tehtäisiin jopa 80 kpl (12-15 %). Tarkastuksien lopulliseen kokonaismäärään vaikuttaa vuoden aikana tulevien ruokamyrkytys-epidemioiden, pakkokeinoprosessien ja muun suunnittelemtoman työn määrä. Mahdollisesti 1.1.2020 voimaan tulevan uuden elintarvikelain suoria vaikutuksia työmäärään on vaikea arvioida. Ainakin toimijan luotettavuuden arviointi ja kotona tapahtuvan valmistuksen valvonta tulevat lisäämään työmäärää. Lisäksi mahdolliset lomautukset vähentävät vuonna 2020 työaikaa, jolloin kaikkia suunniteltuja tarkastuksia tuskin ehditään teemmään. Myös KymiRingin toiminnan aloittaminen kesällä 2020 tulee lisäämään suunnittelemtonta työmäärää. Tapahtumiin saapuvien elintarvikemyyjien määrää ja niihin kuluva työaikaa on ennakkoon mahdoton arvioida.

Huomioiden, mahdollisesti tulevat lomautukset (3vk?), elintarvike- ja tupakkalain muutoksien tuomat lisätyöt ja mahdollinen resurssivaje sekä Kymi Ringin tuomat lisätyöt vähennetään tarkastuksia ensisijaisesti seuraavasti:

- Kohteet joihin suunnitelmallisia tarkastuksia 2x/v tiputetaan 1x/v. Näitä ovat esim. laitoskeittiöt, palvelutiskimyymlät ja leipomot (poislukien laitokset).
- Mikäli lomautukset toteutuvat ei em. vähennys ei ole riittävä, vähennetään suurta-louskeittiöiden valvontaa tai jätetään kokonaan pois vuonna 2020. Riskiperusteisesti arvioiden niissä on vähiten terveysriskiä, vaikka kohderyhmänä on riskiryhmät.

Alkutuotantotiloja on Kouvolan ja Iitin alueella n. 1000 kpl mm. maidontuotantotiloja, hunajan- ja munantuottajia, kasvihuoneviljelijöitä ja lihantuottajia. Maidontuotantotiloista 18 tilalle on tarkoitus tehdä maitohygieniatarkastus vuonna 2020. Muihin alkutuotantoryhmiin tehdään yksittäisiä tarkastuksia.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi työaikaa käytetään mm. toimijoiden ohjaukseen, ilmoitusten vastaanottamiseen ja käsittelyyn, lausuntoihin, pakkokeinoprosessien ja tutkintapyyntöjen eteenpäin viemiseen (yleinen osa, taulukko 4).

Valviran ohjeen mukaisesti tulee tupakanmyyntipaikat tarkastaa joka toinen vuosi. 2020 on elintarvikevalvonnan yhteydessä tarkoitus tehdä 71 tupakanmyyntitarkastusta. Tupakalle on oma erillinen valvontasuunnitelma. Tupakanmyyntitarkastusten yhteydessä tehdään myös nikotiinikorvaustuotteiden (lääkelaki) myyntitarkastuksia 16 kpl. Uuden tupakkalain mukaiset tupakanmyynnin tarkastukset ovat laajempia ja aikaa vievämpiä kuin vanhan tupakkalain aikaiset tarkastukset. Vuonna 2020 tupakka-askeihin tulevat mm. turvakoodit. Niiden ja muiden yksilöivien tunnisteen valvonta lisäävät työmäärää. Siten ne vievät aiempaa enemmän resursseja.

7 KOULUTUS

Valvonta-asetuksen art 5. mukaan virallista valvontaa suorittavien henkilöiden tulee saada toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Lisäksi on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa lisäkoulutusta. Valvonta-asetus määrittelee liitteessä II, luku I aihealueet, joista virallista valvontaa suorittavan henkilöstön tulee saada koulutusta.

Kaupunki on varautunut elintarvikevalvonnan koulutustilaisuuksiin ja kouluttamaan henkilökuntaa. Koulutuksen toteutumista seurataan palaverissa niin, että jokainen terveystarkastaja saa riittävästi ammatillista täydennyskoulutusta. Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan jokaisen tarkastajan tulisi osallistua 8 koulutuspäivään vuodessa. Ensisijaisesti koulutustilaisuudet tulevat olemaan Ruokaviraston järjestämiä koulutuksia. Koulutuksiin osallistutaan pääosin Skype-yhteyden kautta omalta koneelta. Satunnaisesti koulutuksiin osallistutaan etäyhteyden kautta Etelä-Suomen aluehallintoviraston tiloissa Kouvolassa tai koulutuspaikassa. Elintarvikevalvontaan osallistuvat henkilöt pääsevät osallistumaan pääsääntöisesti haluamiinsa koulutuksiin. Ruokaviraston valvontaverkostoihin liittymällä saamme tiettyihin osa-alueisiin kohdennettua lisäkoulutusta. Terveystarkastajat ovat liittyneet useisiin omaa työtään koskettaviin valvontaverkostoihin.

8 TERVEYSVAARATILANTEET

Terveysvaaralla tarkoitetaan mitä tahansa biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden (elintarvikelaki 6 §, kohta 8). Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin liittyvät terveysvaaratilanteet. Tällaisia ovat mm. ruokamyrkytykset, takaisinvedot ja muut elintarvikevälitteiset vaaratilanteet. Terveysvaaratilanteissa on toimittava välittömästi vaaratilanteen rajoittamiseksi. Viranomaisen on käytettävä tapauskohtaista harkintaa päättäessään tilanteen vaatimista toimenpiteistä, kuten näytteenotosta ja tarvittavista tutkimuksista. Todetuista terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen, on ilmoitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle (elintarvikelaki 52 §).

Mikäli terveysvaara edellyttää tuotteiden takaisinvetoa, voi viranomainen tiedottaa toimijan kustannuksella elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastaisista elintarvikkeista, jos elintarvikealan toimija ei noudata ilmoitusvelvoitetta.

8.1 Varautuminen ruokamyrkytyssepidemioiden selvittämiseen

Saatuun ilmoituksen joko puhelimitse tai netin kautta elintarvike- tai talousvesivälitteisestä tai epäilystä ruokamyrkytyksestä alueellaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tai elintarvikevalvontaviranomaisen on viipymättä aloitettava tapauksen selvittäminen (elintarvikelaki 45 § ja terveydensuojelulaki 20 a §).

Ruokamyrkytystutkimuksen keskeinen tavoite on sairastumisen aiheuttajan ja lähteen etsiminen. Ruokamyrkytyssepidemiaa epäillessä viranomaisten tulee toimia nopeasti, jotta on mahdollista estää epidemian mahdollinen leviäminen ja

saada ehkäisevät toimenpiteet käyntiin. Näytteenotto on tapauskohtaista ja ruokamyrkytyksiin liittyvien näytteiden kustannuksista vastaa kaupunki.

Kouvolassa toimii ruoka- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyötä varten valtioneuvoston antaman asetuksen (1365/2011) mukainen selvitystyöryhmä, johon kuuluu tartuntataudeista vastaava lääkäri, kaksi hygieniakoordinaattoria, ympäristöterveyspäällikkö ja kolme terveystarkastajaa. Lisäksi ryhmään on nimetty vesilaitosten edustajat. Työryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa ja epidemioiden yhteydessä tarvittavassa määrin. Varsinaisesta selvitystyöstä työryhmä on laatinut toimintaohjeen, josta käy tarkemmin ilmi tehtäväjako ja tarvittavat toimenpiteet epidemiatilanteessa sekä yhteystiedot. Toimintaohje on osa terveysvalvonnan valmiussuunnitelmaa. Jokaisesta epidemiaepäilystä tulee työryhmän ilmoittaa sähköisesti Ruokaviraston ja THL:n yhteiseen RYMY-raportointijärjestelmään. Epidemiaepäilyilmoitukset järjestelmään laatii tapauskohtaisesti joko tartuntatautilääkäri tai ympäristöterveyspäällikkö. Epidemian selvitysilmoituksesta vastaa ympäristöterveyspäällikkö.

litissä ruoka- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmään kuuluu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän (PHHYKY) nimeämä terveyskeskuslääkäri, hoitaja, Kouvolan kaupungin ympäristöterveyspäällikkö ja kolme terveystarkastajaa. Lisäksi ryhmään on nimetty litin vesilaitoksen toimitusjohtaja. litin selvitystyöryhmä kokoontuu tarvittaessa.

8.2 Varautuminen muihin elintarvikkeista aiheutuviin vaaratilanteisiin

Elintarvikevalvonta on varautunut normaaliajan toiminnassa elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin arvioimalla valvontakohteiden toiminnan tasoa, omavalvonnan toimivuutta, tuotteiden laatua ym. ja tältä pohjalta toiminnan riskejä. Nämä otetaan huomioon viranomaisvalvonnan tarvetta arvioitaessa ja valvontaa toteutettaessa niin, ettei vaaratilanteita pääsisi syntymään.

Elintarvikevalvontaa tekevät useat henkilöt ja tästä johtuen aina on mahdollista hoitaa vaaratilanteissa tarvittavat tarkastus-, näytteenotto- ym. toimenpiteet. Varautumisessa on huomioitu lisäksi vaaratilanteissa tarvittava tutkimusvalmius sekä yhteydet asiantuntijaorganisaatioihin ja sidosryhmiin.

Elintarvikkeista aiheutuviin terveysvaaratilanteisiin on varauduttu myös huomioimalla asia kaupungin ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa, joka on tehty STM:n Ympäristöterveyden erityistilanteet –oppaan mukaan, 2010. Suunnitelmassa on käsitelty normaaliolojen lisäksi myös ympäristöterveydenhuollon erityistilanteita ja niissä tapahtuvaa toimintaa. Suunnitelmassa on mm. kartoitettu Kouvolan kaupungin alueella sijaitsevat merkittävimmät riskeille alttiit kohteet, joissa valmistetaan, varastoidaan tai käsitellään elintarvikkeita. Samoin suunnitelmassa on käsitelty mm. säteilyn elintarvikkeille aiheuttamat vaikutukset sekä toiminta näissä tilanteissa. Suunnitelmaa on päivitetty syksyllä 2019.

9 VIESTINTÄ

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) painottaa viranomaisen velvollisuutta tiedottaa toiminnastaan. Elintarvikelain 33 §:n mukaan kunnan tulee tiedottaa ja neuvoa paikallisia yrityksiä ja muita yhteistyötahoja lainsäädännössä annettujen vaatimusten noudattamiseksi ja elintarviketurvallisuuden toteutta-

miseksi koko elintarvikeketjussa. Kaupungin ympäristöterveydenhuollon tiedottamisvastuu on ympäristöterveyspäälliköllä tai hänen erikseen määräämällään viranhaltijalla.

Toiminnanharjoittajille ja valvontakohteille jaetaan jatkuvasti tietoa mm. omavalvontaa, elintarvikehygieniää, lainsäädännön muutoksia ja tuotteiden vaatimustenmukaisuutta koskevista asioista tarkastuskäyntien yhteydessä. Ajankohtaisista asioista, lakimuutoksista tai koulutuksista lähetetään tietoa kohdennetusti myös sähköpostilla. Normaaliajan erityistilanteita ja poikkeusoloja koskevat tiedotusohjeet ovat valmiussuunnitelmassa.

Kaupungin elintarvikevalvonnan verkkosivuilla tiedotetaan toiminnasta. Sieltä on saatavissa yleistä tietoa sekä ohjeita ja lomakkeita, <https://www.kouvola.fi/terveys-ja-hyvinvointi/elintarvikevalvonta/> Ajankohtaisista asioista julkaistaan tiedotteita sekä kaupungin verkkosivujen pääsivulla että elintarvikevalvonnan ajankohtaista otsikon alla. Ympäristöpalveluiden yhteisillä Facebook-sivuilla pyritään tiedottamaan ajankohtaisista asioista. Lisäksi tiedotetaan paikallisten tiedotusvälineiden välityksellä, lähinnä valvontaprojektien tuloksista. Kaupungin asukkaille jaettavaa ilmaislehteä hyödynnetään tiedotusasioissa. Toiminnasta jaetaan tietoa lisäksi erilaisissa tapahtumissa yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

Elintarvikevalvontatulokset julkistetaan sitä mukaa Oivahymy-sivustolla (www.oivahymy.fi), kun kuntien valvojat tekevät tarkastuksia (valvonta-asetus art 11) ja. Oivassa arvioidaan hymynaamoin yrityksen elintarviketurvallisuutta, kuten elintarvikehygieniää ja tuoteturvallisuutta. Parhaimman hymyn saamiseen edellytetään lain noudattamista. Valvontatietojen julkaisemisella pyritään lisäämään valvonnan läpinäkyvyyttä sekä tuomaan elintarvikevalvonnan tarkastustulokset kuluttajan käyttöön. Tavoitteena on myös lisätä elintarvikevalvonnan tunnettavuutta ja vaikuttavuutta. Oiva kannustaa yrityksiä pitämään huolta elintarvikehygieniasta ja tuotteiden turvallisuudesta. Yrityksille avautuu myös mahdollisuus kertoa kuluttajalle omasta toiminnastaan. Alkutuotanto ja kontaktimateriaalitoimijat eivät ole Oivan piirissä. Niihin tehdään ”tavallisia” tarkastuksia.

Tiedottamisen kohderyhmiä on paljon ja ne valitaan sen hetkisen tilanteen mukaan. Elintarvikkeiden tai talousveden aiheuttamista vaaratilanteista ja toimenpiteistä niiden torjumiseksi on varauduttu tiedottamaan tiedotusvälineiden kautta kuntalaisille. Viestinnän toimintaohjeet tiedottamisesta erityis- ja kriisitilanteissa sekä valmiussuunnitelma ovat terveysvalvonnan toimitiloissa ja tietojärjestelmän K-asemalla.

10 VALVONNAN KEHITTÄMINEN

Pääosa asiakaskontakteista tehdään suomenkielellä. On kuitenkin yrityksiä, joissa keskustelu tarkastuksilla tapahtuu englannin kielellä. Myös joidenkin oivavivien (esim. lisäaineet) ja kontaktimateriaalivalmistajien ja –maahantuojien tarkastaminen edellyttää hyvää englanninkielen ymmärtämistä. Niiden tarkastukseen käytettävä lainsäädäntö, tietokannat ja raaka-aineiden tuotespecifikaatit ovat usein englanninkielisiä. Tämä on tuonut lisää vaatavuutta valvontatyöhön. Tarkastajien kielitaitoa tulisi ylläpitää ja kehittää kielikurssein.

Yhteistyötä haastavien kohtein osalta jatketaan rakennusvalvonnan kanssa säännöllisin palaveroin. Erityisesti vuonna 2019 havaittiin useiden elintarvikealan

toimijoiden aloittavan toiminnan tiloissa, jotka eivät täytä niille asetettuja vaatimuksia tai niitä on remontoitu ilman asianmukaisia lupia aiheuttaen ylimääräistä jälkivalvontaa, joka työllistää sekä terveysvalvontaa että rakennusvalvontaa. Puolivuosittaiset palaverit ruokapalveluiden kanssa jatkuvat myös.

Elintarvikevalvonnan yhteistyötä tulee lisätä tullin, poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa.

HE39/2019 Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja
Valvontaviranomaiset saavat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa oma-aloitteisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Kuntalaisilla ja yhteistyötahoilla on mahdollisuus antaa elintarvikevalvonnasta palautetta 24/7. Sähköinen palautelomake otettiin käyttöön 2019 elintarvikevalvonnan nettisivuilla. Palautteet käydään läpi ja palautetta käytetään mahdollisuuksien mukaan toiminnan parantamiseksi.

11 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Suunnitelman toteutumista seuraa vastaava terveystarkastaja useita kertoja vuodessa ja raportoi ympäristöterveyspäällikölle, joka reagoi siihen tarvittaessa. Toteumaa seurataan myös neljännesvuosittain terveysvalvonnan palavereissa. Ympäristöterveyspäällikkö seuraa myös laatu järjestelmän mittareita. Toteututta elintarvikevalvontaa verrataan elintarvikevalvontasuunnitelmaan ja arvioidaan elintarvikevalvonnan voimavarojen riittävyttä sekä kohdentumista. Lisäksi arvioidaan saatujen elintarvikelain mukaisten maksujen määrää ja niiden kohdentumista. Seuranta hyödynnetään paikallisen valvonnan kehittämisessä, valvonnan jatkuvuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa. Valvontasuunnitelman toteutumisesta raportoidaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle ja VYHA:n kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle seuraavan vuoden alussa. Valvonta-asetuksen art 11 mukaan tulee toteuma julkaista vähintään vuosittain lisäksi internetissä.

Säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat elintarvikevalvontakohteet, tarkastusten ohjeelliset määrät ja ajat sekä suunnitelmalliset tarkastukset

Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)	Valvontakohde-tyyppien riskiluokka 0-10	Riski-perusteinen tarkastustiheys (krt/vuosi)	Tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika (h)	Valvonta-kohteiden lukumäärä	Suunnitelmalliset tarkastukset 2020
Maitoala					
Vastaanotetun raakamaidon määrä < 500 000 kg/vuosi / Tuotanto < 100 000 kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	3	6
Vastaanotetun raakamaidon määrä 500 000 - 2 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	0	0
Vastaanotetun raakamaidon määrä > 2 milj. kg/vuosi / Tuotanto > 100 000 kg/vuosi	6 - 9	4 - 10	3 - 4	2	9
Liha-ala					
Tuotanto < 10 000 kg/vuosi	3 - 5	1 - 3	3 - 4	0	0
Tuotanto 10 000 - 100 000 kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	0	0
Tuotanto 100 000 - 1 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	3	16
Tuotanto 1 - 10 milj. kg/vuosi	6 - 9	4 - 10	3 - 4	0	0
Tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	6 - 10	4 - 12	3 - 4	0	0
Kala-ala					
Tuotanto < 10 000 kg/vuosi	3 - 5	1 - 3	3 - 4	0	0
Tuotanto 10 000 - 100 000 kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	1	4
Tuotanto 100 000 - 1 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	0	0
Tuotanto 1 - 10 milj. kg/vuosi	6 - 9	4 - 10	3 - 4	0	0
Tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	6 - 10	4 - 12	3 - 4	0	0
Muna-ala					
Tuotanto < 10 000 kg/vuosi	3 - 5	1 - 3	3 - 4	0	0
Tuotanto 10 000 - 10 milj. kg/vuosi	4 - 7	2 - 6	3 - 4	1	2
Tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	4 - 8	2 - 8	3 - 4	0	0
Vähäriskinen toiminta elintarvikehuoneistossa					
Lihan käsittely (lahtivajat)	2 - 4	0,5 - 2	1 - 3	3	3
Vilja- ja kasvisala					
Myllytoiminta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	5	0
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	2 - 5	0,5 - 3	2 - 4	19	21
Ruoka- ja kahvileipien valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 3	8	5
Muiden viljatuotteiden valmistus	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	0	0
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 4	6	5
Pakkaamatoiminta, vähäistä kauppakunnostusta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	3	0
Elintarvikkeiden valmistus					
Yhdistelmätuotteiden valmistus	1 - 6	0,35 - 4	1 - 4	3	2
Makeisten valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 4	2	3
Juomien valmistus	1 - 5	0,35 - 3	1 - 4	1	0
Muu valmistus (esim. kahvinpaahto)	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	3	1
Elintarvikkeiden myynti					
Elintarvikkeiden tukkumyynti, teollisesti pakattuja ei-helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 4	0	0
Elintarvikkeiden tukkumyynti, teollisesti pakattuja helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	2	1
Elintarvikkeiden tukkumyynti, myydään pakkaamattomia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	0	0
Elintarvikkeiden tukkumyynti, käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	0	0

Toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva riskiluokka (toimintatyyppi)		Valvontakohde- tyyppien riskiluokka 0-10	Riski- perusteinen tarkastus- tiheys (krt/vuosi)	Tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika (h)	Valvonta- kohteiden lukumäärä	Suunnitelmalliset tarkastukset 2020
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti, teollisesti pakattuja ei-helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 4	36	21
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti, teollisesti pakattuja helposti pilaantuvia elintarvikkeita	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	73	39
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti, myydään pakkaamattomia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	21	7
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti, käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	25	29
	Ulkomyyntialue	1	0,35	1	14	2
	Kuluttajan tuotteiden käsittely, eläimistä saatavat elintarvikkeet	2	0,5	2 - 3	1	0
Elintarvikkeiden tarjoilu						
	Ravintolatoiminta	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	154	139
	Grilli- ja pikaruokatoiminta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	28	18
	Kahvilatoiminta	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	99	35
	Pubitoiminta	0	0 - 0,35	1 - 2	34	8
	Suurtalous, laitoskeittiö	2 - 4	0,5 - 2	1 - 4	53	41
	Suurtalous, keskuskeittiö ja pitopalvelu	2 - 5	0,5 - 3	1 - 4	42	45
	Suurtalous, tarjoilukeittiö	1 - 3	0,35 - 1	1 - 4	113	50
Elintarvikkeiden kuljetukset						
	Elintarvikkeiden kuljetus	1	0,35	1 - 2	11	1
	Elintarvikkeiden pakastekuljetus	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	8	3
	Elintarvikkeiden kuljetus jäähdytettynä	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	10	2
	Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	2	0
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen						
	Eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	1	1
	Muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	1 - 2	0,35 - 0,5	1 - 3	12	3
	Elintarvikkeiden pakastaminen	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	0	0
	Elintarvikkeiden pakkaaminen	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	0	0
Kontaktimateriaalitoimija						
	Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia tarvikkeita valmistavat laitokset, markkinoijat ja maahantuojat	1 - 3	0,35 - 1	1 - 3	12	6
Elintarvikkeiden tuonti						
	Maahantuonti	1 - 5	0,35	1 - 3	2	0
Elintarvikehuoneistot yhteensä					816	528
Alkutuotanto						
	Itujen tuotanto		1	1 - 3	0	0
	Maidontuotanto		0,2	1 - 3	90	18
	Hunajantuotanto		tarvittaessa	1 - 3	39	0
	Peltoviljely		tarvittaessa		914	0
	Puutarhaviljely, avomaa		0-0,3	1 - 3	37	0
	Puutarhaviljely, kasvihuone		0,2	1 - 3	5	1
	Sienimöt		tarvittaessa		0	0
	Vesiviljely		0,2	1 - 3	4	0
	Kalastus		0-0,03	1 - 3	1	0
	Lihantuotanto		tarvittaessa	1 - 3	116	2
	Munantuotanto		0,2	1 - 3	8	4
	Siitosmunantuotanto		0,2		1	
Alkutuotanto yhteensä					1215	25
Elintarvikehuoneistot ja alkutuotanto yhteensä					2031	553

Liikkuva elintarvikehuoneisto -tyyppikohtainen tieto (ominaisuus) sisältyy jokaiseen toimintatyyppiin. Niiden valvontatarve ja -aika on 0,7 / 1.

Taulukko 1. Elintarvikkeista tehtävät mikrobiologiset tutkimukset vuosina 2020–2024

Analyysit

(elintarvikenäytteistä valitaan kaksi tutkittavaa analyysia taulukon 1 mukaan)

Lihavoiduilla kirjaimilla merkityt tarkoittavat perustutkimuksia ja muut ovat lisätutkimuksia.

ELINTARVIKE		MIKROBIOLOGISET TUTKIMUKSET
Maito ja maitovalmisteet		Kokonaispesäkeluku
		Koliformiset bakteerit
		<i>Listeria monocytogenes</i>
		<i>Salmonella spp.</i>
		<i>Bacillus cereus</i>
Juustot (tuore ja kypsytetyt)		Koagulaasipositiiviset stafylokokit
		E.coli
		Listeria monocytogenes
Hapatetut maitovalmisteet		Koliformiset bakteerit
		<i>Listeria monocytogenes</i>
		<i>Salmonella spp.</i>
Jäätelöt ja jälkiruoat		Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		<i>Listeria monocytogenes</i>
		<i>Salmonella spp.</i>
Liha, lihavalmisteet	Raaka	Kokonaispesäkeluku
		E.coli
		<i>Staphylococcus aureus</i>
		<i>Salmonella spp.</i>
	Kypsä	Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
Siipikarja	Raaka	Kokonaispesäkeluku
		E.coli
		<i>Salmonella spp.</i>
		<i>Kampylobakteerit</i>
	Kypsä	Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		Koagulaasipositiiviset stafylokokit
Kala, kalavalmisteet	Raaka	Aistinvarainen arvio
		E.coli
		<i>Listeria monocytogenes</i>
	Kypsä ja kylmäsavu	Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		Koagulaasipositiiviset stafylokokit
	Tyhjiöpakattu	Listeria monocytogenes
Leipomovalmisteet (konditoriatuotteet)		Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		Bacillus cereus
		<i>Staphylococcus aureus</i>

Salaatit (tuore)		E.coli
		Koagulaasipositiiviset stafylokokit
		Bacillus cereus
	Sisältää porkkanaa	Listeria monocytogenes
Salaatit (majoneesi)		Enterobacteriaceae
		Bacillus cereus
		Koagulaasipositiiviset stafylokokit
	Sisältää kalaa	<i>Listeria monocytogenes</i>
	Sisältää lihaa	<i>Salmonella spp.</i>
Valmisruoat		Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		<i>Bacillus cereus</i>
Keitot, liemet, kastikkeet		Kokonaispesäkeluku
		Enterobacteriaceae
		<i>Bacillus cereus</i>

Taulukko 2. Laitoksista otettavat viranomaisnäytteet vuosina 2020–2024

Valvontakohde	Viranomaisnäytteet	Analyysit
Liha-ala Tuotanto < 100 000 - 1 milj.kg/vuosi	Pintapuhtausnäytteet: 0-2 näytteenottokertaa (1 kerta sis. 5 näytettä)	Kokonaisbakteerit
	Raakalihavalmistelaitos: elintarvikenäytteitä 0-2 kpl (sisältää 5 osanäytettä)	E. coli, (Salmonella)
	Jauhelihaa valmistava laitos: elintarvikenäytteitä 0-2 kpl (sisältää 5 osanäytettä)	Kokonaisbakteerit, E. coli, (Salmonella)
	Lihavalmistelaitos: elintarvikenäytteitä 0-2 kpl (sisältää 5 osanäytettä)	Listeria
	Pintapuhtausnäytteitä: 0-1 kpl	Listeria
Maitoala Vastaanotetun raakamaidon määrä < 500 000 kg/vuosi / Tuotanto < 100 000 kg/vuosi	Pintapuhtausnäytteet: 0-2 näytteenottokertaa	Kokonaisbakteerit
	Pintapuhtausnäyte: 0-2 kpl	Listeria monocytogenes
	Elintarvikenäytteet: 0-2 kpl	Listeria monocytogenes, Escherichia coli, Koagulaasiposiitiviset stafylokokit
Maitoala Vastaanotetun raakamaidon määrä > 2 milj. kg/vuosi / Tuotanto > 100 000 kg/vuosi	Pintapuhtausnäytteet: 0-2 näytteenottokertaa	Kokonaisbakteerit
	Pintapuhtausnäytteet: 0-5 kpl	Listeria monocytogenes

TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

1	JOHDANTO.....	3
2	KUNNAN TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA.....	3
2.1	Ei-suunnitelmallinen toiminta	4
2.2	Kotirauha	5
3	TERVEYDENSUOJELUN PAINOPISTEET	5
4	TARKASTUKSEN SISÄLTÖ	7
5	VALVONTAKOhteiden RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS, TARKASTUKSEEN KÄYTETÄVÄ AIKA JA RESURSSIT	8
6	NÄYTTEENOTTO JA LABORATORIOT	10
6.1	Näytteenotto	10
6.2	Laboratoriot	11
7	VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI	11

Liite TS1

Valvontakohdetyypit ja tarkastusten sisältö.

Liite TS2

Valvontakohteiden lukumäärät sekä vuodelle 2020 suunnitellut tarkastustiheydet ja –määrät.

1 JOHDANTO

Terveydensuojelulain (763/1994) tavoitteena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveydensuojelulain mukaan päävastuu terveydensuojelulain toteuttamisesta on kunnilla. Niiden on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa neuvontaa ja ohjausta.

2 KUNNAN TERVEYDENSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatimista ohjaavat sekä terveydensuojelulaki että valtakunnallinen valvontaohjelma.

Terveydensuojelulain 6 § mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä terveydensuojelun valvontasuunnitelma. Valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa kohdennetaan valvontaresursseja paikallisesti tunnistettuihin riskikohteisiin ottaen huomioon valvonnan vaikuttavuus käytettävissä olevilla valvontaresursseilla.

Terveydensuojelulaissa on määritetty tiettyjä korkeamman riskin toimintoja, joista toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus. Ilmoituksen käsittelystä annetaan todistus. Päätösmenettelyyn ilmoitus viedään vain, mikäli toimintaan on tarpeen antaa kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi.

Ilmoitus tulee tehdä:

- 1) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitetun majoitusliikkeen käyttöönotosta;
- 2) yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta;
- 3) päiväkodin ja kerhon sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta tai korkeakoulutusta antavan oppilaitoksen ja opetuksen järjestämispaikan käyttöönotosta;
- 4) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanotokeskuksen käyttöönotosta;
- 5) solariumliikkeen, tatuointiliikkeen ja kauneushoitolan sekä muun huoneiston, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä, käyttöönotosta;
- 6) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa.

Ilmoitus on tehtävä myös:

Terveydensuojelulain 18 a §:n mukaan toiminnanharjoittajan, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa, ja muun kuin 18 §:ssä tarkoitetun talousvettä toimittavan laitoksen, on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus. Yhteisessä käytössä olevan vedenottamon tai vesisäiliön omistajan on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle vedenjakelualueesta 13 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, jos vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla talousvetenä käytettäväksi yhteensä vähintään 50 henkilön tarpeisiin tai vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa.

Hakemuksen varainen toiminta:

Terveydensuojelulain 18 §:n mukaan talousvettä toimittavan laitoksen, joilla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä ennen toiminnan aloittamista. Hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Hakemuksista tehdään aina päätös. Näiden lisäksi terveydensuojeluviranomaisen tulee hyväksyä talousvettä toimittaville laitoksille laaditut terveydensuojelulain 20 §:n mukaiset riskinarvioinnit.

Terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaan eivät kuulu kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Näitä kohteita ovat muun muassa:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit ja -kasinot, tanssisalit ja -lavat
- kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti
- juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitetut sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat

Edellä mainitut kohteet kuuluvat osittain ilmoitusvelvollisuuden piiriin muun muassa lapsille ja nuorille suunnattujen toimintojen osalta. Näiden kohteiden valvontaa tehdään valitusten perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

2.1 Ei-suunnitelmallinen toiminta

Säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi tulee huomioida muu terveydensuojelulain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika.

Ei-suunnitelmallista toimintaa ovat mm.

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely
- erityistilannesuunnitelman laatiminen (Kouvolassa viimeisin päivitys tehty 2019)
- epidemiaselvitykset
- asumisterveysasiat (tarkastus ja mittaus)
- eläinsuojeluasiat
- asiakasyhteydenotot sekä näihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet (reaktiivinen valvonta)
- lausunnot muille viranomaisille
- toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. koulutustilaisuudet)
- toiminnan kehittäminen
- tietojärjestelmien ja laskutuksen ylläpito
- tiedottaminen

2.2 Kotirauha

Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta TsL:n 13 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle. Tällöin viranomainen saa tiedon toiminnanharjoittajasta ja voi antaa ohjausta ja neuvontaa. Ilmoituksen käsittelystä voi periä terveydensuojelulain mukaisen maksun. Toimintaa ei kuitenkaan voida valvoa suunnitelmallisena valvontana. Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin voidaan suorittaa tarkastus ainoastaan, mikäli epäillään vakavaa terveyshaittaa. Tällöin tarkastuksen suorittamiseen on oltava kunnan terveydensuojeluviranomaisen antama kirjallinen määräys. Kotirauhan piiriin ei voi siten suorittaa tarkastusta edes toiminnanharjoittajan suostumuksella ellei toiminnanharjoittaja itse pyydä tarkastusta. Tällöin tarkastus voidaan suorittaa kotirauhan piirissä olevaan kohteeseen. Kotirauhan piiriin kuuluvana tilana ei pidetä sellaista tilaa, jossa on erillinen sisäänkäynti ja tiloja ei käytetä vakituiseen asumiseen. Nämä tilat voivat siten kuulua myös suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

3 TERVEYDENSUOJELUN PAINOPISTEET

Taulukko 1. Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet ohjelmakaudella 2020–2024.

Terveydensuojelun painopisteet 2020–2024
Omavalvonnan tukeminen
Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Omavalvonnan tukeminen

Terveydensuojelulakiin on kirjattu toiminnanharjoittajan omavalvonta (TsL 2 §). Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat toiminnot sekä pyrittävä ennalta ehkäisemään ja vähentämään niitä. Omavalvonnalla ja sen toimivuudella on tässä merkittävä rooli. Omavalvonta on toiminnanharjoittajan itsensä tekemää järjestelmällistä ja jatkuvaa toiminnan seurantaa ja arviointia. Omavalvonta koskee kaikkia toimijoita.

Terveydensuojelulain mukaisten tarkastuksen yhteydessä pyydetään toiminnanharjoittajaa selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja on otettu käyttöön. Toiminnanharjoittajien kanssa käydään keskustelua riskien tunnistamisesta ja niiden ehkäisemisestä. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveyshaittojen syntymiseen.

Talousveden turvallisen laadun perustana on toiminnanharjoittajan omavalvonta (TsL 20 §). Water Safety Plan (WSP) -työkalu on suositeltava apuväline toimintaympäristön seurannan, riskinarvioinnin ja muun omavalvonnan suunnittelemiseen. Viranomaisvalvonnalla varmistetaan, että talousveden laatu täyttää talousvesiasetuksen vaatimukset. Vesilaitosten valvontatutkimusohjelmia laaditaan ja päivitetään vesilaitoksia valvovien terveystarkastajien ja vesilaitosten edustajien kesken. Valvontatutkimusohjelma on pidettävä ajan tasalla ja sen

tarkistusväli on enintään viisi vuotta. Mikäli vesilaitos pyytää, osallistutaan vesilaitosten riskinarviointien laadintaan ja siihen liittyviin työpajoihin.

Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Elinympäristöterveyden edistämisen ja yhteistyön painopistealuetta pyritään valvontakaudella edistämään pitämällä yllä jo ennestään olevaa hyvää yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Yhteistyön, varsinkin yhteistyöpalaverien on todettu olevan hyödyllisiä, kun tuodaan esiin terveydensuojelullista näkökantaa käsiteltäviin asioihin. Yhteistyöllä on tehty terveysvalvonnan työkenttää tunnetuksi kaupungin muille yksiköille ja se on madaltanut yhteydenottokynnystä. Yhteistyötä eri tahojen kanssa pyritään lisäämään edelleen valvontaohjelmakaudella.

Yhteistyöpalaverit:

- Säännölliset palaverit kaksi kertaa vuodessa kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Kerran vuodessa pidetään palavereja puhtauspalvelujen ja liikuntapalvelujen kanssa sekä sosiaaliviranomaisten kanssa erityisesti siivottomuus- ja eläinsuojeluasioissa.
- Kouvolan Veden kanssa yhteistyöpalaverit kaksi kertaa vuodessa ja litin vesilaitoksen kanssa (Kausalan Lämpö) kerran vuodessa.
- Yhdessä Kotkan ja Haminan ympäristöterveydenhuollon yksiköiden kanssa ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa vuosittaiset yhteispalaverit, lisäksi osallistutaan vuosittain Kymmen paloriskiasunnot ja yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisyssä –tapaamisiin.
- Kymen Ympäristölaboratorio Oy:n kanssa palaverit tarvittaessa 1-2 vuoden välein.
- Tarkoitus jatkossa lisätä yhteistyötä puolustusvoimien kanssa. Aiemmin on tehty yhteistyötä vain elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmän (RYMY) kanssa sekä valvottu talousveden laatua varuskunta-alueilla Vekaranjärvellä ja Utissa. Yhteistyön lisääminen johtuu lain tulkintamuutoksesta, jonka myötä varuskunnan toimintoja siirtyy kunnan valvontaan.
- RYMY-selvitystyöryhmän palaverit (elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmä) kaksi kertaa vuodessa on yhteistyötä terveydenhuollon kanssa.

Lausunnot ja muu yhteistyö:

- Kouvolassa on yhteistyössä ympäristönsuojelun kanssa selvitetty mm. melu- ja savuvalituksia sekä annettu lausuntoja ympäristölupakohteista kaupungille ja aluehallintovirastolle.
- Kouvolan kaupungin ja litin kunnan rakennusvalvonnoille annetaan lausunnot rakennuslupakohteista. Kouvolan rakennusvalvonnan kanssa pidetään säännöllisiä yhteistyöpalavereja muutaman kerran vuodessa.
- Terveysvalvonta osallistuu kaupungin sisäilmatyöryhmän toimintaan.
- Yhteistyö kaavoituksen kanssa, mm. meluselvitykset ja meluntorjuntasuunnitelmat.
- Terveysvalvonta osallistui vuonna 2019 tilapalveluiden järjestämiin Kouvolan koulujen kiinteistökartoituksiin. Vuonna 2020 kohderyhmänä ovat päiväkodit.
- Varautuminen: Osallistutaan paikallisiin ja alueellisiin valmiusharjoituksiin, pyritään valmiussuunnitelman yhteensovittamiseen kaupungin valmiussuunnitelman kanssa.

Radonvalvonta

Säteilylain (SäL 859/2018) mukaan kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo talousveden sekä asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisäilman radonpitoisuuden viitearvojen noudattamista. Säteilylain muutoksen yhteydessä (STMa 1044/2018) asunnon ja muun oleskelutilan radonpitoisuuden viitearvoksi asetettiin 300 Bq/m³. Vastaavasti uuden rakennuksen suunnittelun ja toteutuksen viitearvo on 200 Bq/m³.

Säteilylaki (156 §) velvoittaa selvittämään muiden oleskelutilojen radonpitoisuudet. Muussa oleskelutilassa henkilömäärä on yleensä tilojen kokoon nähden asuntoja suurempi ja niissä oleskelee muitakin kuin työntekijöitä. Erityisesti lasten osalta altistumisen rajoittaminen on tärkeää, koska säteilyannos kertyy elimistöön koko eliniän ajan. Terveydensuojelulain mukaisia suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevia muita oleskelutiloja ovat mm. koulut, päiväkodit, majoitushuoneistot, tehostettu palveluasuminen ja vastaanottokeskukset. Näiden toiminnanharjoittajien on tarkastuksen yhteydessä annettava selvitys sisäilman radonpitoisuudesta.

Kouvola ja Iitti sijaitsevat ns. radon-alueella ja terveydensuojelutarkastusten yhteydessä kysytään radonmittauksista. Jos toimijalla ei ole tietoa radonpitoisuudesta, kehoitetaan se mittaamaan seuraavaan tarkastuskertaan mennessä.

Talousveden (STMa 1352/2015) radonpitoisuuden ollessa 300–1000 Bq/l, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on harkittava korjaavien toimenpiteiden tarpeellisuus riskinarvioinnin perusteella. Jos radioaktiivisuuden laatuvaatimus 1000 Bq/l ei täyty, on kunnan terveydensuojeluviranomaisen viivytyksettä ilmoitettava siitä Säteilyturvakeskukselle (STUK). Tällöin STUK antaa tarvittavat määräykset säteilyaltistuksen rajoittamiseksi (SäL 154 §, 177 §, STMa 1044/2018, 25 §). Pienten talousvettä toimittavien laitosten valvonnassa (STMa 401/2001) on huomioitava, että radonin enimmäispitoisuus on laatusuositus. Tällöin valvonnasta vastaa kunnan terveydensuojeluviranomainen. Terveydensuojeluviranomainen voi tarvittaessa olla yhteydessä STUK:in, joka auttaa mm. riskinarvioinnissa.

Kouvolassa vesilaitosten jakaman talousveden radonpitoisuutta tutkitaan talousvesiasetuksen pohjalta laadittujen valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Vesilaitosten radontulokset raportoidaan vuosittain Säteilyturvakeskukselle ohjeistuksen mukaisesti.

Yksityiskaivojen omistajia suositellaan tutkituttamaan radon, mikäli käytössä on porakaivo. Ohjeistusta annetaan nettisivujen välityksellä sekä terveystarkastukseen tulevien kaivovesien laatua koskevien yhteydenottojen yhteydessä.

Talousvesien osalta säteilylaki koskee vesilaitoksen työtiloissa työskentelevien mahdollista säteilyaltistusta. Säteilylain 155 §:n mukaan työnantajalla on asiassa selvitysvelvollisuus. Tästä on tiedotettu vesilaitoksia, vaikka asia on lähinnä työsuojellinen.

4 TARKASTUKSEN SISÄLTÖ

Terveydensuojelulain mukaisen valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen. Eli aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi

syntyä, ja antaa haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset määräykset ja ohjeet. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä usein mittauksia ja mahdollisesti näytteenottoa jatkotutkimuksia varten.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu ja sisältö, tarkastuskertomuksen laatiminen, kirjaaminen VATI-ohjelmaan, laskutus sekä arkistointi. Yhteen tarkastukseen tulisi valvontasuunnitelmassa varata aikaa vähintään kaksi tuntia, mutta vaativimpiin kohteisiin enemmän.

Talousvettä toimittavien laitosten (STM:n asetukset 1352/2015 ja 401/2001) tarkastus käsittää tarkastuskäyntejä vedenkäsittelylaitoksilla, vedenottamoilla sekä vedenjakelualueiden ja asiakirjojen tarkastuksia. Tarkastettavia asiakirjoja ovat mm. valvontatutkimusohjelmat, häiriötilannesuunnitelmat, riskinarviointi ja vesinäytetulokset.

Liitteessä TS1 on esitetty eri valvontakohdetyypit ja niihin tehtävien tarkastusten sisältö.

5 VALVONTAKOHTEIDEN RISKILUOKITUS, TARKASTUSTIHEYS, TARKASTUKSEEN KÄYTETÄVÄ AIKA JA RESURSSIT

Terveystensuojelulain useimmat valvontakohteet ovat joko luvan- tai ilmoituksenvaraisia. Valvontakohteet tulevat suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan kohteeksi, kun terveystensuojeluviranomainen on käsitellyt toiminnasta tehdyn hakemuksen tai ilmoituksen.

Moneen terveystensuojelun valvontakohteeseen kohdistuu useampien ympäristöterveydenhuoltolain valvontatoimia, joten tarkastusten määrittelystä käy ilmi, minkä lain mukaisia ja mitä toimenpiteitä valvontakohdetyyppeihin ja valvontakohteisiin tehtävät tarkastukset sisältävät.

Terveystensuojelulain mukaiset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet on jaettu valtakunnallisen luokituksen mukaisesti kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella määrittyy valvontakohdetyypin yleinen tarkastustiheys. Tarkastustiheyden määrittely lähtee siitä oletuksesta, että kohde on jo toimiva ja sen toimintatavat tunnetaan.

Riskiluokat:

Kouvolan kaupungin terveystensuojelun valvontasuunnitelma perustuu nykyisellään valtakunnalliseen riskiluokitukseen.

Luokka 3:

Kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveysthaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).

Luokka 2:

Kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveysthaittaa, mutta terveystvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)

Luokka 1:

Kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Yleisesti ilmoitusmenettelyssä tarkastus tehdään noin 1 - 6 kuukauden kuluttua ilmoitetusta toiminnan aloituspäivämäärästä. Tarkastusta ei välttämättä suoriteta ollenkaan, jos kyseessä on lyhytaikainen ilmoitusvelvollinen toiminta, jolle ei tarvitse määritellä myöhempää valvontaa.

Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Terveydensuojelulaissa on otettu erilaisten toimintojen ja huoneistojen osalta riskit huomioon siten, että luetellut toiminnot ja huoneistot on saatettu ilmoituksenvaraisuuden piiriin (TsL 13 §) ja talousvettä toimittavat laitokset luvanvaraisuuden tai ilmoituksenvaraisuuden piiriin (TsL 18 §, 18a §).

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta:

- Altistuvien ihmisten määrä ja (erityis)ryhmä (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- Altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- Altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (vakituinen tai tilapäinen oleskelu)
- Erityiskohde, johon ei ole olemassa valvonnan ohjetta tai käytäntöä
- Aikaisemman valvonnan tulokset, onko korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytty
- Onko toiminta ilmoitus- tai hyväksymispäätöksen mukaista
- Toiminnanharjoittajan asenne ja asiantuntemus, käytettävissä olevat resurssit
- Tiedottaminen ja varautuminen erityistilanteisiin
- Muut mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttavat tekijät

Liitteessä TS2 on esitetty valvontakohteiden lukumäärät sekä vuodelle 2020 suunnitellut tarkastustiheydet ja -määrät sekä talous- ja uimavesinäytteenotto-kertojen määrät.

Terveydensuojeluvalvontaan on valvonta-alueella käytettävissä 5,2 henkilötyövuotta, josta asumisterveysvalvontaresurssit ovat 1,5 htv. Loput resursseista käytetään talousvesi ja terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten kohteiden valvontaan sekä muuhun suunnittelelmattomaan terveydensuojeluvalvontaan (valitukset).

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia on suunniteltu vuonna 2020 tehtäväksi 203 kpl.

Vuodelle 2020 on suunniteltu yhteensä 274 näytteenottokertaa, joista noin puolet suorittaa viranhaltija ja loput ulkopuolinen asiantuntija. Myös ulkopuolisen asiantuntijan ottamat näytteet kuluttavat valvontaresurssia näytetulosten tarkastamisen, analysoinnin ja kirjaamisen takia. Näytteenottokerroilla otetaan joko yksi tai useampi näyte. Yhteismäärä kaikille suunnitelluille uimavesinäytteille on 292 kpl (altaat 204 kpl ja rannat 88 kpl).

Allasveden näytteenottotiheyksissä on osittain hyödynnetty asetuksen mahdollistamaa näytemäärän vähentämistä enintään puoleen siltä osin kuin kohteen allasveden laatu sen mahdollistaa. Mikäli suunnitelmakaudella allasveden laadussa tapahtuu heikkenemistä, on näytemääriä vastaavasti lisättävä.

Terveystensuojeluvalvontaan varattujen resurssien pitäisi laskennallisesti riittää suunnitelman mukaiseen valvontaan. Ei-suunnitelmallisen työn määrää on erittäin vaikea arvioida etukäteen. Mikäli suunnittelematonta työtä on paljon ja kaudun alustavasti suunnitellut lomautukset toteutuvat vuonna 2020, valvontasuunnitelma ei todennäköisesti toteudu täysimääräisenä.

Varuskuntien majoitustilat

Puolustusvoimat, STM ja Valvira tekivät yhteisen linjauksen siitä, että varuskuntien majoitustilat kuuluvat terveystensuojelulain suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Toimipaikat ovat siten ilmoitusvelvollisia 13 §:n 1 mom. 6 kohdan perusteella. Kouvolassa sijaitsee Vekarajärven ja Utin varuskunta-alueet, joita uusi linjaus koskee. Varuskuntien majoitustiloista ei ole aikaisemmin tehty terveystensuojelulain mukaisia ilmoituksia, joten niiden käsittelyyn sekä kohteiden tarkastuksiin varataan aikaa vuodelle 2020. Puolustusvoimien kasarmien kuntosaleja, saunoja ja vastaavia oheistiloja käsitellään valvonnassa samoin kuin muidenkin valvontakohteiden oheistiloja. Terveystensvalvonta osallistuu myös Vekarajärven ja Utin varuskuntien sisäilmaryhmän työskentelyyn vuoden 2020 aikana.

6 NÄYTTEENOTTO JA LABORATORIOT

6.1 Näytteenotto

Terveystensuojelun valvonnassa tukeudutaan usein näytteenottoon ja näytteiden analysointiin laboratorioissa. Terveystensuojelulaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät osin varsin tarkasti tarvittavat näytemäärät ja näytteistä tehtävät analyysit.

Taloussvesi ja uimavesi

Taloussveden laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

STM:n asetus (1352/2015) taloussveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

STM:n asetus (401/2001) pienten yksiköiden taloussveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Uimaveden laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

Allasvedet

STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista

Uimarantavedet

STM:n asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta sovelletaan EU:lle raportoitavien uimarantojen valvontaan.

STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Muut näytteet terveystensvalvonnassa

Epäiltäessä sisäilman aiheuttavan terveystenshaittaa voidaan näytteitä ottaa ilmastasta, pinnoilta ja rakenteista.

Lisäksi suunnitelmalliseen valvontaan liittyvä näytteenotto voidaan kohdistaa tarpeen mukaan esimerkiksi valvontakohteen siivoustoiminnan omavalvonnan toimivuuden ja tehokkuuden tarkistamiseen puhtausnäyttein. Niitä otetaan mm. saunoista, pesutiloista, wc-tiloista, parturi-kampaamoista sekä kauneushoitoiloista ja muista ihonkäsittelyhuoneistoista.

Valvonta näytteenoton yhteydessä

Näytteenotto on vain näytteenottoa, ellei samassa yhteydessä tehdä tarkastusta, josta voidaan tehdä tarkastuspöytäkirja. Tarkastus voi siis pitää sisällään näytteenoton, mutta pelkkä näytteenotto ilman muita valvontatoimia ei ole tässä ohjelmassa tarkoitettu tarkastus.

Valtakunnalliset, alueelliset ja omat projektit

- Valtakunnallisiin ja alueellisiin projekteihin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan. Vuodelle 2020 projekteja ei ole tiedossa.
- Oma projekti 2020: päiväkotien pinta- ja leluhygieniä

6.2 Laboratoriot

Viranomaisvalvontaa varten otetut näytteet toimitetaan pääsääntöisesti Kouvolassa sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy:hyn, joka on viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytty laboratorio. Myös valvontakohteiden itse ottamat näytteet tutkitaan yleensä em. laboratoriossa. Sisäilman laatuun liittyvät näytteet lähetetään pääsääntöisesti tutkittaviksi Työterveyslaitoksen laboratorioihin.

Kouvolan kaupungin ympäristöpalveluilla ja Kymen Ympäristölaboratorio Oy:llä on palvelusopimus laboratoriopalveluiden saatavuudesta myös iltaisin ja viikonloppuisin erityistilanteiden varalta.

7 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Arvioinnissa kuvataan mm. tarkastusten kattavuutta ja tarkastusten määrää valvontakohdetyypeittäin.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja siten suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Valvonnan kattavuus arvioidaan valvontakohdetyypeittäin. Kattavuutta kuvataan liittämällä arviointiin selvitys toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä valvontakohdetyypeittäin ja valvontaprojekteihin osallistumisesta.

Muita arviointikriteereitä ovat valtakunnallisen terveydensuojelulain valvontaohjelman painopisteiden ja omien paikallisten painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Lisäksi arvioidaan henkilöstöresurssien työpanoksen kohdentumista sekä saatujen terveydensuojelulain mukaisten maksujen määrää ja niiden kohdistumista.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuman arvioinnissa seurataan erityisesti, kuinka kattavasti säädetyt talous- ja uimavesinäyttemäärät on otettu.

Talousvedestä (EU-vesilaitokset) ja uimarantavedestä (yleiset uimarannat eli ns. EU-uimarannat) raportoidaan Etelä-Suomen aluehallintovirastolle kuitenkin erikseen.

Lautakunnan hyväksymä selvitys terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutumisesta toimitetaan vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä. VYHA:n (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä) kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tarkastettavaksi, josta se toimitetaan edelleen Valviraan.

Valvontakohdetyypin tarkastusten yleinen sisältö

Kohdetyypit	Tarkastuksella huomioidaan:
Lasten ja nuorten kohteet sekä leirikeskukset	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet • Rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito • Pesu- ja pukeutumistilat • Käymälät ja muut sosiaalityilat • Sisäilman laatu ja ilmanvaihto • Toiminnan aiheuttama melu • Asiakasmäärät • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Jätehuollon järjestelyt
Julkinen majoitushuoneisto • hotellit • matkustajakodit ja muu majoitus • vastaavat majoituskohteet	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys, siivousohjelma ja välineet • Rakenteiden ja pintojen kunto ja ylläpito • Varustelutaso • Majoitustilat, yleiset tilat, käymälät ja pesu- ja saunatilat • Sisäilman laatu ja ilmanvaihto • Toiminnan aiheuttama melu • Asiakasmäärät • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Jätehuollon järjestelyt
Yleinen uimahalli, uima-allas, uimala tai kylpylä • uimahalli • uima-allas, uimala • kylpylät ja vesipuistot	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Henkilöstön allasvesihygieeninen osaaminen • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen • Tulosten ja poikkeamien raportointi terveydensuojeluviranomaiselle • Onko poikkeamien johdosta ryhdytty toimenpiteisiin • Allasveden laatuvaatimusten täyttymisen seuranta • Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä • Vedenpuhdistuslaitteiden toiminta, niiden huolto ja käyttötarkkailu • Ilmanvaihto ja sisäilman laatu • Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt • Sauna- ja pesutilat • Kalusteiden ja pintojen kunto • Jätehuollon järjestelyt • Kemikaalien käsittely ja varastointi • Asiakasmäärät ja kirjanpito niistä
Yleinen uimaranta • Asetuksen (177/2008) mukainen uimaranta • muu yleinen uimaranta	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Uimarannan siivous ja jätehuolto • Yleiseen käyttöön tarkoitetut käymälät ja pukeutumistilat • Ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä ilmoitustaululla • Kieltoauku, jolla kielletään koirien ja muiden kotieläinten oleskelu uimarannalla • Riskit uimaveden laadulle • Kävijämäärät

	• Asetuksen (177/2008) mukaisille uimarannoille uimavesiluokitus ja uimavesiprofiili • Tiedottaminen • Erityistilanteisiin varautuminen
Koulu tai oppilaitos • peruskoulu • lukio, yliopisto, kansalaisopisto • keskiasteen eril. oppilaitokset	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito • Siivousohjelma ja -välineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Valaistus • Sisäilman laatu ja ilmanvaihdon riittävyys • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Harjoitettavan toiminnan laatu • Käytettävän talousveden laatu • Toiminnan aiheuttama melu • Pöly ja haju • Kemikaalien käsittely ja säilytys • Jätehuollon järjestelyt, piha-alueet • Oppilasmäärät ja tilojen riittävyys oppilasmäärään nähden
Päivähoitopaikat, lasten- tai ryhmäperhepäiväkodit, esiopetustilat	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito • Siivousohjelma ja -välineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Vaatteiden käsittely • Valaistus • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Melu • Jätehuolto, piha- ja leikkialueet • Lapsimäärät ja tilojen riittävyys lapsimäärään nähden
Vanhainkodit, palvelutalot ja muut asumispalvelut	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Yleinen siisteys ja rakenteiden kunto ja ylläpito • Siivousohjelma ja -välineet • Käymälät • Pesu- ja pukeutumistilat • Valaistus • Ilmanvaihto • Sisäilman laatu • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Melu • Jätehuolto • Piha-alueet • Asiakasmäärät
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely tai -hoitopaikka	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Harjoitettavan toiminnan laatu • Toiminnan jatkuvuus • Toiminnan mahdollisesti aiheuttamat haitat (melu, pöly, haju) • Yleinen siisteys ja siivousjärjestelyt

	• Välineiden siisteys ja puhdistus • Käsihygienia • Työvaatteet • Pesu- ja pukeutumistilat • Käymälät • Rakenteiden ja pintojen kunto ja huolto • Ilmanvaihdon riittävyys • Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen • Käytettävän talousveden laatu • Kemikaalien käsittely ja säilytys, jätehuollon järjestelyt • Saako asiakas tarvitsemiaan erityistietoja ja ohjeita
Julkinen kuntosali tai liikuntatila	• Vastaako toiminta siitä tehtyä ilmoitusta ja päätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Tilojen ja välineiden siisteys ja puhdistus sekä huolto ja ylläpito • Ilmanvaihto • Siivousjärjestelyt • Pesu- ja pukeutumistilat • Käymälät • Jätehuolto
Talousvettä toimittavat laitokset • Vähintään 5000 käyttäjää tai talousvettä tuotetaan yli 1000 m³/d	• Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi • Henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen • Vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus • Erityistilannesuunnitelmat ja varautuminen • Laitoksen suorittama käyttötarkkailu • Tilojen siisteys ja kunto • Vedenottamoiden rakenteiden ja verkoston kunto sekä niiden kunnon seuranta • Saneeraaminen • Kemikaalien käyttö ja varastointi
Talousvettä toimittavat laitokset • 50–5000 käyttäjää tai talousvettä tuotetaan 10–1000 m³ päivässä • Muu asetuksen (1352/2015) mukainen kohde	• Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuman sekä tutkimustulosten arviointi • Henkilöstön talousvesihygieeninen osaaminen • Vedenottamoiden ja niiden ympäristön tarkastus • Erityistilannesuunnitelmat ja varautuminen • Laitoksen suorittama käyttötarkkailu • Tilojen siisteys ja kunto • Vedenottamoiden rakenteiden ja verkoston kunto sekä niiden kunnon seuranta • Saneeraaminen • Kemikaalien käyttö ja varastointi • Vedenlaadusta tiedottaminen
Talousvettä toimittavat laitokset • Alle 50 käyttäjää tai talousvettä tuotetaan alle 10 m³ päivässä • Muu asetuksen (401/2001) mukainen kohde	• Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta ja hyväksymispäätöstä • Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu • Soveltaen samat kuin yllä • Toiminnan laajuus (elintarvikealan yritykset, julkinen tai kaupallinen toiminta)

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyyppit		Riskiluokka	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys / vuosi	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2020	Viranomaisten näytteenotto-kerrat 2020
Toimintaluokka	Toimintatyyppi					
Talousveden toimittaminen	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)					
	EU-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään 1000 m³ päivässä tai vähintään 5000 henkilölle	3	1	2 - 1	1	yht. noin 150
	Oma vedenottamo, vedenjakelualue, vedentoimitus 10 - 999 m³ päivässä tai 50 - 4999 henkilölle	3	8	1	8	
	Pelkkä vedenjakelualue, vedentoimitus 10 - 999 m³ päivässä tai 50 - 4999 henkilölle	2	29	0,3	9	
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)					
	Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m³/vrk tai alle 50 henkilölle	2	5	0,5-0,3*	2	
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkulaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)	3	0	1	0	
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet : kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	2 - 1	35	0,25	5	
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	2	63	0,3	19	
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarmit jne.	2 - 1	52	0,2	15	
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	2 - 1	59	0,25	15	
	Solarium	2	8	0,2	0	

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Riskiluokka	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys / vuosi	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2020	Viranomaisten näytteenotto-kerrat 2020
Toimintaluokka	Toimintatyyppi					
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit ja vastaavat	2	72	0,3	22	
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat		19		5	
	Vanhainkodit ja vastaavat		35		11	
	Muut sosiaalialan yksiköt		39		11	
Liikunta- ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä	2	4	1	4	8
	Pienet yleiset uimarannat	2	30	1	30	59
	Yleiset altaat : uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas	3	14	1	14	57
	Yleiset saunat	2	18	0,5	7	
	Yleinen liikuntatila : urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	1	64	0,2	25	
Yhteensä			555		203	274

*jos vain jakelua

Tarkastustiheys:

- 2 kaksi kertaa vuodessa
- 1 kerran vuodessa
- 0,5 joka toinen vuosi
- 0,3 kerran kolmessa vuodessa
- 0,25 kerran neljässä vuodessa
- 0,2 kerran viidessä vuodessa

Riskiluokat:

Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).

Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)

Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA

2020 - 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

1	JOHDANTO	2
1.1	Tupakkalaki (549/2016)	2
2	KUNNAN TUPAKKALAIN MUKAISET VALVONTATEHTÄVÄT	2
2.1	Kunnan tupakkalain valvontasuunnitelma	3
2.2	Ei-suunnitelmallinen toiminta	4
3	VALVONNAN PAINOPISTEET	4
3.1	Valvontaprojektit	4
3.2	Tupakkalain valvonnan painopisteet 2020-2024	4
4	TARKASTUKSEN MÄÄRITTELY JA SISÄLTÖ	6
4.1	Tupakan myyntipaikan tarkastus.....	6
4.2	Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta	10
4.3	Tarkastuksella käytettävät menetelmät ja näytteenotto	10
4.4	Tupakointikiellon määrääminen asuntoyhteisöön	10
5	VALVONTAKOhteiden tarkastustiheys ja tarkastuksiin käytettävä aika	11
6	VALVONNAN MAKSULLISUUS	12

Liite TU1

Vuodelle 2020 suunniteltujen tarkastusten lukumäärä kohdetyypeittäin

1 JOHDANTO

Tupakkalain (549/2016) tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

1.1 Tupakkalaki (549/2016)

Tupakkatuotedirektiivi edellyttää muun muassa, että tunnusomaiset maut eli muut kuin tupakkamaut kielletään savukkeista ja kääretupakasta. Suositut maut, kuten mentoli, kielletään vasta siirtymäajan jälkeen vuonna 2020. Tekstivaroitusten lisäksi Suomessa myytävissä tupakkapakkauksiin on kuvavaroitukset. Pakolliset teksti- ja kuvavaroitukset peittävät tupakkapakkauksista 65 %.

Viimeisin muutos koskee vähittäismyyntipakkausten merkintöjä, joihin uusina pakollisina merkintöinä tulevat jäljitettävyyss- ja turvaominaisuusmerkinnät vaiheittain 20.5.2019 alkaen. Tukkumyyjä ei ole voinut myydä savukkeita ja kääretupakkaa vähittäismyyntiluvan haltijalle 19.7.2019 jälkeen, mikäli tällä ei ole jäljitettävyyssjärjestelmän edellyttämiä tunnistekodeja.

Sähkösavukkeita säännellään vastaavasti kuin tupakkatuotteita. Niille on säädetty laissa sama ostoikäraja kuin tupakkatuotteille. Nikotiininesteiden myynti on luvanvaraista eikä nesteissä saa olla esimerkiksi karkki- ja hedelmämakeita. Sähkösavukkeita ei saa myöskään käyttää tupakoimattomissa tiloissa tai pitää esillä vähittäismyynnissä.

Autossa ei saa tupakoida, jos kyydissä on alle 15-vuotias lapsi. Tupakointikielto autossa vähentää lasten altistumista tupakansavulle ja sen aiheuttamille terveyshaitoille. Tupakointikielto ei koske kulkuneuvossa olevaa asuintilaa esimerkiksi matkailuautossa.

Tupakkalaki antaa taloyhtiöille mahdollisuuden hakea kunnalta tupakointikieltoa parvekkeille ja muille ulkoalueille, kuten terasseille. Kunnan viranomainen voi määrätä tupakointikiellon, jos savua voi rakenteiden ja muiden olosuhteiden vuoksi kulkeutua muutoin kuin poikkeuksellisesti esimerkiksi parvekkeelta toiselle. Savun kulkeutuminen riittää kiellon määräämiseen eikä terveyshaittaa tarvitse osoittaa, toisin kuin nykyisin terveydensuojelulain mukaisessa menettelyssä. Tiukemmin edellytyksin on mahdollista puuttua tilanteeseen myös silloin, jos savu leviää asunnosta toiseen rakenteiden kautta.

2 KUNNAN TUPAKKALAIN MUKAISET VALVONTATEHTÄVÄT

Tupakkalain 8 §:n mukaan kunta huolehtii alueellaan paikallisesta toiminnasta tupakoinnin lopettamiseksi. Kunta valvoo alueellaan

1. tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä ja muuta luovuttamista sekä omavalvontaa koskevien säännösten noudattamista;

2. tässä laissa säädettyjen markkinointi- ja esilläpitokieltoja koskevien säännösten noudattamista;
3. tupakointikieltoja ja -rajoituksia koskevien säännösten noudattamista.

Lain 96 §:n mukaan kunnan valvontatehtävässään havaitessaan alueellaan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaista toimintaa, kunta voi kieltää tällaisen toiminnan.

Tupakkalain 44 §:n mukaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäin vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtaisen vähittäismyyntiluvan perusteella. Luvan vähittäismyyntiin liikkuvassa liikennevälineessä myöntää kuitenkin luvanhakijan kotikunta. Tupakkalain 123.1 §:n mukaan vanhan tupakkalain nojalla myönnetyt tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvat jäävät voimaan.

48 §:n mukaan toimija, jolla on vanhan tupakkalain nojalla myönnetty tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa, saa myydä samassa myyntipaikassa myös nikotiininesteitä tehtyään luvan myöntäneelle kunnalle kirjallisen ilmoituksen asiasta.

50 §:n mukaan tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden tukkumyyntiä saa harjoittaa se, joka on tehnyt myyntipaikan sijaintikunnalle kirjallisen ilmoituksen asiasta.

Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää määräajaksi, jos toiminta on määräaikais- ta. Määräaikainen lupa voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan.

2.1 Kunnan tupakkalain valvontasuunnitelma

Kunnan tupakkalain valvontasuunnitelman laatimista ohjaavat tupakkalaki ja valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma.

Tupakkalain 84 §:n mukaan kunta laatii ja hyväksyy tämän lain noudattamisen säännöllistä valvontaa koskevan tupakkalain valvontasuunnitelman. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Valvontasuunnitelmaan kirjataan tupakkalain mukainen valvonta, joka on mahdollista suunnitella etukäteen.

Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointitilalliset ravintolat ja ravitsemisliikkeet
- tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikat

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyynti on luvanvaraista ja tukkumyynti ilmoituksenvaraista toimintaa. Poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden, sähkösavukelaitteiden, tupakan vastikkeiden (esim. nikotiinittomat sähkösavukeneesteet, yrttinuuska) ja tupakointivälineiden myynti on vapaasti harjoitettavaa elinkeinotoimintaa, joka ei edellytä erillistä lupaa tai ilmoitusta. Tällaisia ovat liikkeet, jotka myyvät pelkästään esimerkiksi vesipiippuja ja niissä käytettäviä yrttiseoksia, sähkösavukelaitteita ja nikotiinittomia nesteitä tai tupakointivälineitä.

Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa. Aluehallintovirasto arvioi alueensa valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

2.2 Ei-suunnitelmallinen toiminta

Säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva tupakkalain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika. Tällaista ei-suunnitelmallista toimintaa ovat esimerkiksi erilaiset yllättävät valvontatapaukset, joita ei ole mahdollista sisällyttää etukäteen valvontasuunnitelmaan. Kyseeseen voivat tulla esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista. Lisäksi on huomioitava, että tupakkalain vähittäismyyntilupahakemusten käsittely, asuntoyhteisöjen tupakointikieltihakemusten käsittely, toimiminen tupakkalain asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana sekä toiminnan kehittäminen vaativat resursseja.

Tupakkalain mukainen valvonta on maksullista. Valvontaa koskevat maksut perustuvat

- myyntiluvan tai –ilmoituksen käsittelyyn
- myyntiluvan haltijaan tai –ilmoituksen tekijään kohdistuvaan vuosittaiseen valvontamaksuun

Vuosittainen valvontamaksu (Kouvolassa ja Iitissä 350 €/myyntipiste) kattaa sekä valvontasuunnitelmaan sisältyvän, että muunlaisen myynnin valvonnan ja siihen liittyvät valvontatoimenpiteet. Muu tupakkalain mukainen valvonta on siten maksutonta.

3 VALVONNAN PAINOPISTEET

3.1 Valvontaprojektit

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ohjaa ja valvoo kuntien valvontaa suuntaavia valtakunnallisia tupakkalain valvontaprojekteja yhdessä aluehallintovirastojen kanssa. Aluehallintovirastoilla voi lisäksi olla omia alueellisia valvontaprojekteja.

3.2 Tupakkalain valvonnan painopisteet 2020-2024

Tupakkalain valvontaohjelmakaudella 2020-2024 painopisteiden valinnassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teema yhteinen valvonta ja yhteistyö. Tupakkalain valvontaohjelmakauden 2020-2024 painopisteet ovat:

- 1) omavalvonnan tukeminen
- 2) yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa
- 3) laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö.

Toimintavuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Painopiste	Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö		Tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta		
	Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa				

Omaavalvonnin tukeminen

Tupakkalain valvonta tukeutuu viranomaisvalvonnan lisäksi toiminnanharjoittajien itse harjoittamaan valvontaan ja toiminnansäätelyyn ("omavalvonta"). Omaavalvontasuunnitelman laatimisvelvollisuudesta on erikseen säädetty tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myynnin sekä tupakointitilallisten ravitsemisliikkeiden osalta. Valvontakohteiden riskinarvioinnin näkökulmasta toiminnanharjoittajien omaavalvonnalla ja sen toimivuudella on merkittävä rooli. Omaavalvonnin toimivuuden arvioinnin osalta on perinteisesti tukeuduttu pääasiassa tarkastuksilla saatuun valvontatietoon, mikä ei välttämättä tue valvontakohteen ajantasaista riskinarviointia parhaalla mahdollisella tavalla.

Kouvolassa on suunniteltu, että omaavalvonnin toimivuutta voisi arvioida esimerkiksi laatimalla toiminnanharjoittajille lyhyt omaavalvontaa koskeva kysely. Saatujen vastausten perusteella voitaisiin arvioida omaavalvonnin toimivuutta, minkä lisäksi kyselyn tietoja voitaisiin hyödyntää valvontakohteen riskinarvioinnin toteuttamisessa.

Painopisteen tavoitteena on auttaa parantamaan toiminnanharjoittajien omaavalvonnin laatua, lisätä valvonnan näkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä edistää valvontakohteista tehtävää riskinarviointia.

Yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemanä on yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Tätä teemaa tukee tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelman toinen painopiste, yhteistyö ehkäisevän päihdetyön (EPT) kanssa. Eri tahojen välinen yhteistyö on keskeisessä roolissa myös EPT-lain soveltamisessa.

Terveysvalvonnalla ja Kouvolan kaupungin ehkäisevällä päihdetyöllä oli yhteistyöpalaverit vuosina 2015-2017, 2019. Hyödyllisiksi koettuja yhteistyöpalavereja jatketaan uudella valvontaohjelmakaudella.

Painopisteen tavoitteena on kehittää tupakkalakia valvovien viranomaisten ja ehkäisevän päihdetyön yhteistyötä niin, että yhteistyön tulokset tukisivat sekä tupakkalain että EPT-lain tavoitteiden toteutumista.

Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin tulivat vaiheittain 20.5.2019 alkaen pakollisina ominaisuuksina turvaominaisuusmerkintä sekä jäljittevyysjärjestelmän mukainen yksilöllinen tunnistus. Näiden pakkausmerkintöjen avulla pystytään varmistumaan tupakkatuotteen aitoudesta sekä jäljittämään tuote valmistuksesta aina vähittäismyyntiin asti. Vähittäismyyntipakkausten uusien pakollisten merkintöjen tarkoituksena on ehkäistä tupakkatuotteiden laiton kauppaa.

Tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelmakauden painopisteenä vuosille 2020–2021 ovat savukkeiden ja kääretupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten uudet pakolliset merkinnät. Kouvolassa ja litissä tupakkalain mukaisessa myynnin valvonnassa kiinnitetään vähittäismyyntipakkausten osalta erityistä huomioita uusiin pakollisiin merkintöihin.

4 TARKASTUKSEN MÄÄRITTELY JA SISÄLTÖ

Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Tarkastukset voivat sisältää poikkeustapauksissa mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Tarkastuksesta tehdään tarkastuskertomus, joka toimitetaan tiedoksi asianosaisille.

Valvontakohteen tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu ja sisältö, tarkastuskertomuksen laatiminen, kirjaaminen VATI-tiedonhallintajärjestelmään, laskutus sekä arkistointi.

Tupakkalain mukaisen valvontatarkastuksen tavoite on tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen lainmukaisuus. Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, kielletään säännösten vastainen toiminta. Seurantatarkastus liittyy annettujen ohjeiden ja määräysten toteutumisen tarkistamiseen, esimerkiksi päätösten ehtojen seuraamiseen ja korjausmääräysten tarkastamiseen. Seurantatarkastuksista tehdään myös aina tarkastuspöytäkirja.

Tupakkalain toteutumista valvotaan samalla, kun valvontakohteeseen tehdään muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Esimerkiksi elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin kohdistuvan elintarvikelain mukaisen tarkastuksen yhteydessä valvotaan myös tupakan myyntiä ja markkinointia koskevia säännöksiä tupakkalain perusteella sekä nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä lääkelain perusteella. Joissakin terveydensuojelulain mukaisissa tarkastuskohteissa, kuten päiväkodeissa ja oppilaitoksissa, terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen yhteydessä voidaan tarkastaa samalla tupakkalain noudattaminen (ei suunnitelmallista valvontaa). Mikäli tarkastuksella havaitaan puutteita tupakkalain noudattamisessa, tehdään tarkastuskohteeseen tupakkalain mukainen tarkastus.

Lakimuutosten ja ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhdenmukaistamiseksi Valvira julkaisi syksyllä 2017 uudet valtakunnalliset tarkastuslomakepohjat tupakkalain alaisten tuotteiden myyntipaikkojen sekä tupakointikieltojen ja –rajoitusten valvontaan. Valvira on kehottanut lomakepohjien käyttöönottamiseen valvontayksiköissä ja niitä kehitetään saadun palautteen perusteella. Kouvolassa nämä lomakepohjat on otettu käyttöön.

4.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus

Tupakan myynnin tarkastus

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikassa tarkastetaan, noudatetaanko siellä tupakkalain 10 b §:ää. Lain mukaan tupakkatuotteiden vähittäismyyjällä tulee olla tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa, joka tulee pitää asiakkaiden nähtävillä jokaisessa myyntipisteessä. Tarkastuksella on varmistettava myös se, että myyntipaikassa olevien myyntipisteiden lukumäärä vastaa luvanhaltijan kunnalle aiemmin ilmoittamia tietoja.

Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti ja tupakkatuotteiden myyntilupaan liittyvät asiat, omavalvonta sekä tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmien mainonta tarkastetaan elintarvikelain mukaisten Oiva-

tarkastusten yhteydessä. Myyntipaikassa on tarkoituksenmukaista tarkastaa myös nikotiinivalmisteiden myynti samalla tarkastuskerralla. Tarkastuksella tehdyt havainnot ja sovelletut lainkohdat kirjataan Oiva-raportista erilliseen tarkastuskertomukseen. Tarkastukseen käytetään erillistä, Valviran tarkastuslomakkeen pohjalta muokattua tarkastuslomaketta. Tarkastukset kirjataan myös Vati-tietojärjestelmään.

Tupakan myyntipaikan tarkastuksella huomioidaan:

- Tupakkalain 47 §:n mukainen myyntipaikan sijaintikunnan myöntämä vähittäismyynti on esillä myyntipisteessä ja asiakkaiden nähtävillä
- Myyntipisteessä on ilmoitus: *”Tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myynti alle 18-vuotiaalle on kielletty.”* Ilmoitus on asiakkaiden hyvin havaittavissa.
- Kohteessa on kirjallinen tupakanmyynnin omavalvontasuunnitelma ja se on laadittu ja toteutettu STM:n asetuksen mukaisesti.
- Tupakkatuotteet on sijoitettu niin, että myyjä voi valvoa niiden ostotilannetta.
- Lisäksi tarvittaessa tarkastetaan mm. tupakkatuotteiden myyjän ikä, tupakkatuotteiden esilläpitokielto: onko kohteessa esillä tupakkatuotteita tai tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden mainoksia tai niiden epäsuoraa mainontaa ja myynninedistämistä.

Tupakkatuotteita saa sikareita lukuun ottamatta myydä vain vähittäismyyntipakkauksissa. Vähittäismyyntipakkauksille on säädetty tupakkalaissa vähimmäispakkausko. Vähittäismyyntipakkausten vähimmäiskooksi on säädetty 30 grammaa irtotupakkaa, 20 savuketta tai 10 pikkusikaria. Lisäksi tupakkalain mukaan tupakkatuotteita ei saa myydä vähittäismyyntipakkauksessa, joka sisältää pienempiä pakkauksia tai joka voidaan jakaa pienempiin pakkauksiin. Sikareita voidaan kuitenkin myydä irrallisina, mutta irrallisena myytävän sikarin on oltava varustettu asianmukaisilla merkinnöillä.

Tupakkatuotteissa tulee olla tupakkalain ja STM:n asetuksen tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä (4.7.2016/593) mukaiset pakkausmerkinnät.

Kunta valvoo, että tupakkalain alaisten tuotteiden myyntipaikoissa myytävien tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat säännösten mukaisia. Mikäli tarkastuksella havaitaan vähittäismyyntipakkauksia, joiden säännöstenmukaisuus on kyseenalainen tai jotka ovat lainvastaisia, ilmoitetaan siitä viivytyksettä Valviralle. Lisäksi huolehditaan siitä, että myyjä ei jatka lainvastaisen tuotteen myyntiä. Tarvittaessa ollaan yhteydessä Valviraan ja kysytään sieltä ohjeistusta ja neuvoja.

Kunta ei tee varsinaista tuotevalvontaa, vaan valvoo yleisellä tasolla, että myynnissä olevat tuotteet täyttävät tupakkalain tuotteille säädetyt vaatimukset. Tarkastusten yhteydessä valvotaan, ettei myynnissä ole savuketta tai kääretupakkaa, jossa on tunnusomainen tuoksu tai maku. Mikäli tällaista havaitaan, ilmoitetaan siitä viivytyksettä Valviralle. Lisäksi varmistutaan siitä, että myyjä ei jatka lainvastaisen tuotteen myyntiä kuluttajille.

Tarkastuksilla seurataan myös, ettei tupakkatuotteissa tai niiden vähittäismyyntipakkauksissa ole tupakkalain vastaisia merkintöjä. Merkinnät eivät esim. saa edistää tuotteen myyntiä, sisältää tietoja tuotteen sisältämästä nikotiinista, ter-

vasta tai hiilimonoksidista, viitata makuun tai tuoksuun tai muistuttaa elintarviketta.

Tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, sähkösavukkeita tai nikotiininesteitä myyvän henkilön tulee tupakkalain 56 §:n mukaan oltava vähintään 18-vuotias. Sitä nuorempi henkilö saa kuitenkin myydä tupakkatuotteita, jos myynti tapahtuu 18 vuotta täyttäneen henkilön valvonnan alaisena. Täysikäisen myyjän valvonnan ei voida katsoa toteutuvan, jos valvova henkilö ei ole itse myyntitilanteessa läsnä tai jos häneltä puuttuu välitön näköyhteys tupakan myyntitapahtumaan esimerkiksi useiden kassojen takaa.

Markkinointikiellon valvonta

Kunta valvoo, ettei tupakkalaissa olevaa markkinointikieltoa rikota sen alueella esim. paikallis- tai ilmaisjakelulehdissä. Kunta voi tarvittaessa kieltää toiminnan tupakkalain 96 §:n mukaisesti ja asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon (TupL 105 §).

Mikäli kyseisiä markkinointitoimia joudutaan tekemään, ilmoitetaan tästä sekä muista vastaavista havainnoista viivytyksettä Valviralle. Valvira voi ryhtyä tupakkalain edellyttämiin toimenpiteisiin, jos tupakkalain vastainen markkinointi on toteutettu koko maassa taikka samanaikaisesti usean kunnan tai aluehallintoviraston alueella.

Tupakan omavalvonnan tarkastus

Omavalvontasuunnitelmasta tarkastetaan erityisesti, ilmeneekö suunnitelmasta, mihin tupakka-asetuksen mukainen ilmoitus on asetettu niin, että tupakkatuotteiden myyntipisteessä asioiva asiakas havaitsee sen vaivatta. Myyntipaikoissa tarkastetaan erityisesti, että edellä mainittu terveysvaroituksen sisältävä ilmoitus on hyvin havaittavissa. Esimerkiksi näyttävä K-18-merkintä ei korvaa em. lakisääteistä tekstiä.

Tupakkalain 53 §:n mukaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 18-vuotiaalle.

Tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita ei saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle.

Edellä mainittujen tuotteiden myyntipisteessä on oltava myynnin ikärajoista kertova ilmoitus, joka on asiakkaiden hyvin havaittavissa.

Tupakan ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa tarkastettaessa kiinnitetään erityisesti huomioita siihen, että tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden vähittäismyyntipisteissä on hyvin havaittavissa STM:n asetuksen (593/2016) sisältävä ilmoitus: ***”Tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myynti alle 18-vuotiaalle on kielletty.”***

Esilläpitokielto

Tupakkalain 71 §:n mukaan tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita, nikotiininesteitä ja niiden tavaramerkkejä ei saa pitää esillä tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, tupakkajäljelmien, sähkösavukkeiden tai nikotiininesteiden vähittäismyynnissä. Uuden tupakkalain

myötä esilläpitokielto laajeni koskemaan myös esim. energianuuskaa ja sähkösavukkeissa käytettävää höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiinitonta nestettä (tupakan vastikkeita).

Vähittäismyyjä saa esittää ostajalle tämän pyynnöstä painetun kuvaston myyntipaikassa myytävänä olevista tuotteista tai niiden vähittäismyyntipakkauksista. Vähittäismyyjä saa myös luovuttaa ostajalle tämän pyynnöstä painetun luettelon mainituista tuotteista sekä niiden hinnoista. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut asetuksen tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntistä (593/2016), jossa annetaan tarkempia säännöksiä kuvaston ja luettelon muodosta, sisällöstä ja ulkoasusta.

Tupakointitilallisten ravintoloiden tarkastus

Tupakkalain 76 §:ssä säädetään tupakointitilojen järjestämisestä niihin sisätiloihin, joissa se on 74.1 §:n mukaan kielletty, esim. ulkotilaisuuksien katokset ja katsomot, päiväkotien ja koulujen ulkotilat. Tupakointi voidaan sallia vain tupakointiin hyväksytyssä erillisessä tupakointitilassa.

Kouvolassa ja litissä ravintoloiden tupakointitilat tarkastettiin loppuvuonna 2019. Tarkastukset tehtiin terveydensuojeluvalvontaa tekevien tarkastajien toimesta ja yhteen tarkastukseen kului aikaa keskimäärin kaksi tuntia. Tarkastuksia tehtiin tupakointitilallisissa ravintoloissa edellä mainitun valvontahankkeen mukaisesti, jotta tilanteen kehittymisestä kuluneiden vuosien aikana voidaan tehdä vertaailua. Kohteissa tarkastettiin seuraavat asiat valvontahankkeessa käytetyn tarkastuslomakkeen avulla:

- noudatettiinko tarkastushetkellä tupakointikieltoja ja -rajoituksia
- tupakointikieltoja ja -tiloja osoittavat opasteet olivat paikoillaan ja ne olivat sisällöltään yksiselitteisiä sekä kooltaan ja sijoittelultaan sellaisia, että ne olivat helposti havaittavissa
- ravintolan tarjoilutilat olivat savuttomia eikä niissä ollut merkkejä tupakoinnista
- tupakansavu ei kulkeutunut avoimen ikkunan, oven, muun aukon tai ilmanvaihdon kautta ravitsemisliikkeen sisätiloihin
- ravintolan tupakointitila oli rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä
- tupakansavu ei kulkeutunut tupakointitilasta muualle ravintolaan
- ravintolan tupakointitilaan ei tarjoiltu juomia tai ruokia, eikä sinne ollut järjestetty oheistoimintaa
- ravintolan tupakointitilassa ei työskennelty (lukuun ottamatta järjestyksen, palo- ja pelastustoimen sekä turvallisuuden kannalta välttämätöntä työskentelyä), eikä sitä siivottu ennen sen huolellista tuulettamista
- elinkeinonharjoittaja oli laatinut omavalvontasuunnitelman tupakointitilan toimivuuden, olosuhteiden ja järjestyksenvalvonnan toteutumiseksi

Seuraavan kerran tupakointitilat tarkastetaan valvontasuunnitelman mukaisesti vuonna 2022. Tupakointitiloja on yhteensä 16.

4.2 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta

Tupakkalain 74 §:ssä luetelluissa kohteissa tarkastetaan, että tupakointi on kielletty ja tupakointikieltoja noudatetaan. Tupakkalain 74 §:n mukaan tupakointi on kielletty:

1. rakennuksen, kulkuneuvon tai muun vastaavan paikan sisätiloissa, jotka ovat yleisön tai työntekijöiden käytettävissä taikka elinkeinotoiminnassa tuotettujen tai julkisten palvelujen tarjoamista varten asiakkaiden käytettävissä;
2. ulkotiloissa järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa tai katsomoissa taikka muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan;
3. päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa.

Tupakoida ei myöskään saa yksityisessä käytössä olevan kulkuneuvon sisällä, kun siellä oleskelee alle 15-vuotias. Kielto ei koske kulkuneuvossa olevaa asuintilaa.

Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa.

4.3 Tarkastuksella käytettävät menetelmät ja näytteenotto

Tupakkalain mukaisella tarkastuskäynnillä käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia. Savua on ilmassa, jos savua on nähtävillä, haistettavissa tai tunnistettavissa. Savun voi aistinvaraisesti todeta, jos sitä esiintyy, paitsi jos tarkastusta suorittavalla henkilöllä on esimerkiksi jokin hajuaistin toimintaan vaikuttava sairaus tai haitta (esimerkiksi oma tupakointi), joka estää aistinvaraisen arvioinnin hajuaistin perusteella. Aistinvarainen havainnointi riittää siten yleensä savuttomuuden arvioinnin perusteeksi viranomaistarkastuksessa. Mikäli havainnointi aistein ei ole mahdollista, tupakansavun kulkeutumista voidaan selvittää esimerkiksi merkkisavututkimuksella. Aistinvarainen arvio tupakansavusta on kuitenkin suositeltavin menetelmä savuhaitan toteamiseksi, sillä tupakansavun hajukynnys on matalampi kuin tupakansavun mittauskynnys.

Savuttomuustarkastusta koskeva tarkastuskäynti voidaan ensisijaisesti tehdä päivällä normaalina virka-aikana, ellei kyseessä ole ilta- tai yöravintola.

Näytteenotto

Valvontaviranomaisen omaan harkintaan perustuen mahdollisissa epäselvissä ja riitatilanteissa voidaan kuitenkin tehdä savuttomuustutkimus passiivikeräimellä tai toissijaisesti ottaa kertaluontoinen lyhyt ilmanäyte imemällä pumpulla ilmaa näytekeräimen läpi. Tarkastukseen mahdollisesti sisältyvästä näytteenotosta aktiivikeräimellä noudatetaan Työterveyslaitoksen ohjetta.

4.4 Tupakointikiellon määrääminen asuntoyhteisöön

Tupakkalain 79.1 §:n mukaan asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvek-

keille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Taloyhtiö on voinut hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä taloonsa 1.1.2017 alkaen. Kiellon määräämisestä Valvira on laatinut ohjeistuksen, jota on sovellettu käytännössä, mikäli jokin taloyhteisö on hakenut kieltoa. Kouvolassa tupakointikielto on määrätty kahteen taloyhtiöön.

5 VALVONTAKOhteiden TARKASTUSTIHEYS JA TARKASTUKSIIN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Tupakkalain säännöllistä valvontaa tehdään osana kohteessa tehtävää elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaa. Esimerkiksi elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin tehdyn elintarvikevalvonnan yhteydessä valvotaan myös tupakkalain perusteella tupakan myyntiä ja mainontakieltoa sekä lääkelakiin perustuen nikotiinikorraushoitovalmisteiden myyntiä.

Mikäli mahdollista, voidaan selvittää myös, myydäänkö kohteessa lain vastaisesti suunuuskaa. Nuuskahavainnoista ilmoitetaan poliisille. Koska myyntikiellossa olevaa nuuskaa säilytetään sen nopean pilaantuvuuden takia elintarvikkeiden säilytykseen tarkoitetuissa kylmälaitteissa, nuuskan myyntikiellon noudattaminen voidaan tarkastaa esimerkiksi elintarvikelain mukaisen tarkastuksen yhteydessä.

Terveydensuojelulain mukaisten kohteiden tarkastusten yhteydessä voidaan samalla tarkastaa myös kohteiden tupakkalain mukaisuus.

Tarkastuksen lakiperusteet käyvät ilmi sekä valvontasuunnitelmassa että tarkastuksen jälkeen laadittavassa tarkastuskertomuksessa. Valvontakohtetypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan arvioimiseksi tulee ottaa huomioon ainakin tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu, tarkastuksen sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Voimavarojen suunnittelussa on otettava huomioon myös matka-aika. Matkat valvontakohteeseen ja takaisin eivät kuitenkaan sisälly tarkastukseen käytettävään aikaan. Tupakkalain valvontasuunnitelma perustuu nykyisellään valtakunnalliseen riskiluokitukseen.

Vuodelle 2020 suunniteltujen tarkastusten lukumäärä kohdetyypeittäin on liitteessä TU1.

Valtakunnalliseen valvontaohjelmaan perustuvassa Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelmassa on vuonna 2020 valvontakohteita 157, joihin on suunniteltu tehtäväksi 71 tarkastusta. Valvontakohteista 141 on tupakkatuotteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikkoja ja 16 ravintoloiden tupakointitiloja. Vähittäismyyntipaikat tarkastetaan joka toinen vuosi ja tupakointitilat joka kolmas vuosi. Kouvola-ssa ja litissä kaikki tupakointitilat tarkastettiin vuonna 2019 ja seuraavan kerran 2022. Lisäksi valvottavana on 68 nikotiinivalmisteiden myyntipaikkaa, joita tarkastetaan tupakkatuotteiden vähittäismyyntitarkastusten yhteydessä. Vuosittain nikotiinivalmisteiden myyntipaikoista tarkastetaan noin 25 %. Yhteen tupakka- ja lääkelain mukaiseen myyntipaikan tarkastukseen arvioidaan kuluvan aikaa kaksi tuntia, joten niihin tulee varata n. 0,1 htv:ttä. Suunnitelmallisten tarkastusten arvioidaan toteutuvan vuonna 2020 täysimääräisesti.

6 VALVONNAN MAKSULLISUUS

Tupakkalain 90 §:n mukaan kunnan on perittävä hyväksymänsä taksan mukainen maksu elinkeinonharjoittajalta vähittäismyyntilupaa koskevan hakemuksen käsittelystä, nikotiininesteen vähittäismyyntiä koskevan ilmoituksen käsittelystä, tukkumyynti-ilmoituksen käsittelystä ja asuntoyhteisön tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittelystä.

Tupakkalain 91.1 §:n mukaan kunta perii vuosittain hyväksymänsä taksan mukaisen, myyntipistekohtaisen valvontamaksun siltä, jolla on tupakkalain nojalla myönnetty vähittäismyyntilupa, sekä siltä, joka on tehnyt tupakkatuotteiden tukkumyynti-ilmoituksen. Valvontamaksu on 2 momentin mukaan enintään 500 euroa myyntipistettä kohden (Kouvolassa ja litissä 350 €). Jos toimija on kuitenkin ilmoittanut sekä tupakkatuotteiden että nikotiininesteiden vähittäis- tai tukkumyyntistä, valvontamaksu peritään enintään kaksinkertaisena.

Tupakkalain 126 §:n mukaan uuden lain mukaisia valvontamaksuja on peritty vuoden 2017 alusta alkaen. Muusta tupakkalain valvonnasta ei voi enää periä maksuja, vaan kaikki tupakkalain mukaisen valvonnan kustannukset katetaan vuosittaisista myynnin valvontamaksuista saaduilla tuloilla.

Tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoihin lähetetään kerran vuodessa valvontamaksu, joka perustuu ympäristöterveydenhuollon maksutaksaan.

7 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Kouvolan kaupungin valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain rakennus- ja ympäristölautakunnassa. Arvioinnissa kuvataan tarkastusten kattavuutta, tarkastusten määrää valvontakohdetyypeittäin sekä valvonnasta saatujen tulojen kohdentumista.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja siten suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Valvonnan kattavuus arvioidaan valvontakohdetyypeittäin. Kattavuutta kuvataan liittä-mällä arviointiin selvitys toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä valvontakohdetyypeittäin ja valvontaprojekteihin osallistumisesta. Tarvittaessa kerrotaan syyt tai perustelut mahdollisten toteutumatta jääneiden tavoitteiden osalta tai mahdolliset poikkeamat sekä vaadittavat toimenpiteet, että tavoitteet toteutuisivat seuraavalla tarkastelujaksolla. Muita arviointikriteereitä ovat valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman painopisteiden ja omien paikallisten painopiste-alueiden valvonnan toteutuminen. Toteutumisen arvioinnissa esitetään arvio voimavarojen riittävydestä suhteessa tarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan sekä kuinka paljon voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin.

Lautakunnan hyväksymä selvitys tupakkalain valvontasuunnitelman toteutumisesta toimitetaan vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä. VYHA:n (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikötietojen hallintajärjestelmä) kautta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tarkastettavaksi, josta se toimitetaan edelleen Valviraan.

Tupakkalain mukainen kohdetyyppi		Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys / vuosi	Tarkastustiheydellä määritelty tarkastusmäärä (tark.lkm./v)	Suunniteltujen tarkastusten lukumäärä 2020
Tupakointikiellot ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	16	0,3	5	0
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito	Vähittäismyynti (myös tukkumyymälät, joissa vähittäismyyntiä)	140	0,5	70	70
	Tupakkatuotteiden tukkumyynti	1	0,5	0,5	1
Yhteensä		157			71
Nikotiinivalmisteiden myynti					
Vähittäismyyntipaikat		68	0,25	16	16

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA

2020 – 2024

KOUVOLAN KAUPUNKI

1	JOHDANTO.....	3
2	ALUEELLISET JA KUNTIEN SUUNNITELMAT	3
3	VOIMAVARAT	4
3.1	Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako.....	4
3.2	Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	7
4	TIETOJÄRJESTELMÄT	7
5	VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ.....	8
6	MAKSUT	8
7	VALVONNAN TOIMEENPANO	8
8	ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA	9
8.1	Eläintautivalmius.....	9
8.2	Eläintautiepäilyt ja -tapaukset	9
8.3	Eläintautien ilmoittaminen.....	9
8.4	Eläintauteja tutkivat laboratoriot.....	9
8.5	Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus	10
8.6	Vesiviljelylaitosten terveystarkastus.....	10
8.7	Muu eläintautivalvonta	10
9	ELÄINTEN MERKITSEMINEN JA REKISTERÖINTI	10
10	ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA	10
11	SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI	11
11.1	Sisämarkkinakauppa	11
11.2	Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin.....	11
11.3	Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	11
12	ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA.....	12
12.1	Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus	12
12.2	Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus	12
13	ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET	13
13.1	Sivutuotteita käyttävät toimijat	13
13.2	Sivutuotteiden hautaaminen	13
14	TÄYDENTÄVIEN EHTOJEN VALVONTA	14
15	ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN.....	14
15.1	Peruseläinlääkäripalvelu.....	14
15.2	Sisältö.....	14
15.3	Tuotantoeläinten terveydenhuolto	15
15.4	Yksityinen palvelutarjonta	15
15.5	Kiireellinen eläinlääkäriapu	15
15.6	Saatavuus- ja laatuavoitteet	16
15.7	Toimitilat	17
15.8	Välineresurssit.....	17
15.9	Ostopalvelut.....	17
15.10	Perustason ylittävät palvelut	17
16	SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI	18

Liite 1

Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2020

Liite 2

Resurssitarpeen kartoitus

1 JOHDANTO

Ruokavirasto on laatinut valtakunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman (EHO). Ohjelman tarkoitus on ohjata, tehostaa ja yhdenmukaistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ja tehdä tästä suunnitelmallisempaa ja tehokkaampaa. Yhtenä tarkoituksena on myös yhtenäistää valvontakäytäntöjä eri valvontayksiköiden välillä. Ruokaviraston laatima valtakunnallinen ohjelma ohjaa aluehallintovirastoja ja kuntia näiden omien suunnitelmien laadinnassa.

EHO on osa elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU) ja ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa (Ymppi-ohjelma). EHO ohjelmaan 2015-2020 on tehty päivitykset vuodelle 2020. Päivitys on tehty vuodeksi, koska VASUun on tehty vuonna 2020 vain kevytpäivitys.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnalla on velvollisuus laatia oma alueellinen suunnitelma ja kunnan tulee tarkastaa oma suunnitelma tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Eläinlääkintähuoltojärjestelmää ohjaa ja valvoo Suomessa ylimpänä maa- ja metsätalousministeriö. Keskushallinnon viranomaisena Ruokavirasto ohjaa ja valvoo lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista. Aluehallintovirasto valvoo lain täytäntöönpanoa ja noudattamista alueellaan ja tekee myös käytännön valvontatehtäviä. Kunta huolehtii alueellaan eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnasta ja eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä. Valtio maksaa kunnille eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisten valvontatehtävien hoitamisesta.

2 ALUEELLISET JA KUNTIEN SUUNNITELMAT

Etelä-Suomen aluehallintovirasto laatii oman alueellisen eläinlääkintähuollon suunnitelman.

Tässä eläinlääkintähuollon suunnitelmassa on kuvattu, miten Kouvolan kaupungin ja Iitin kunnan valvonta-alueella järjestetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut.

Liitteessä 1 on eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman painopistealueet vuodelle 2020. Alla on lueteltu vuoden 2020 painopistealueet ja se miten ne pyritään huomioimaan kunnassa käytännön työssä.

Valvonnan painopistealueet	Painopistealueiden huomiointi kunnassa
AVI-kohtainen painopiste	AVI valitsee aiempien vuosien suunnitelmien raportoinnin perusteella painopisteen, johon valvontaa suunnataan. Tarvittaessa valvonta-eläinlääkäri osallistuu ko. valvontaan.

Yhteisesti koordinoitu eläintautivalmiusharjoitus	Valmiuseläinlääkärit osallistuvat alueellisiin harjoituksiin, tarvittaessa myös muut kaupungineläinlääkärit.
Naudoilla, sioilla, kanoilla ja kalkkunoilla todetun salmonellan alkuperän ja levinneisyyden selvittämisen tehostaminen	Mikäli valvonta-alueella todetaan eläintiloilla salmonellaa, asiaa selvitetään avin kanssa. Selvitykseen voidaan käyttää Ruokaviraston laatimaa uutta epidemiaselvityslomaketta.
Tilojen sivutuotevalvonta, erityisesti raatojen säilytys, keräily ja hävitys	Kaupungineläinlääkärit valvovat muun valvonnan yhteydessä ja epäiltäessä väärinkäytöksiä maatilojen raatojen säilytystä, keräilyä ja hävitystä sekä kotiteurastuksen sivutuotteiden käyttöä, keräilyä ja hävitystä.

3 VOIMAVARAT

3.1 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Kouvolan kaupungilla on litin kunnan kanssa sopimus ympäristöpalvelujen (ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto) järjestämisestä litin kunnan alueella. Sopimus on tullut voimaan 1.1.2009, jolloin litin kunnaneläinlääkäri siirtyi Kouvolan kaupungin palvelukseen kaupungineläinlääkäriksi. Sopimuksen mukaan litin kunta on sitoutunut järjestämään Kouvolan kaupungin käyttöön eläinlääkärin toimitilat litin Kausalassa.

litin kunta siirtyy Päijät-Hämeen maakuntaan vuonna 2021. Suunnitelman päivittämisen aikoihin on litin kunnasta tullut tieto, että liti olisi irtisanomassa Kouvolan kanssa tekemänsä sopimuksen ympäristöpalvelujen hoidosta. Eläinlääkintähuollon osalta tämä tarkoittaisi sitä, että litin vastaanotolla työskentelevä kaupungineläinlääkäri siirtyisi Päijät-Hämeen maakuntaan johonkin ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköön. Kouvolan päivystysalue pienenesi hieman litin jäätyä pois päivystyspiiristä ja päivystävien eläinlääkäreiden määrä putoaisi kuudesta viiteen. litin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomisaika on yksi vuosi ja käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että liti kuuluu vielä vuoden 2020 ajan Kouvolan valvonta-alueeseen.

Henkilöresurssit

Viimeisen seitsemän vuoden aikana yksi kaupungineläinlääkärin viroista on jätetty täyttämättä viranhaltijan eläköidyttyä, muut virat on saatu täytettyä. Tällä hetkellä praktiikkaa tekeviä kaupungineläinlääkärin virkoja on valvonta-alueella kuusi ja tämän lisäksi yksi valvontaeläinlääkärin virka ja yksi vastaanottoavustajan toimi. Valvontaeläinlääkäri on aloittanut 2015. Ympäristöterveyspäällikkö tekee myös jonkin verran eläinlääkintähuollon tehtäviä, lähinnä elintarvikevalvontaa ja hallinnollisia tehtäviä. Eläinlääkintähuollosta on lähivuosina eläköitymässä vielä yksi kaupungineläinlääkäri. Eläköityvien kaupungineläinlääkäreiden

virat aiotaan jatkossa täyttää kaupungin henkilöstösuunnitelman mukaan, koska eläinlääkäripäivystys vaatii vähintään viiden eläinlääkärin työpanoksen.

Kesäajaksi kaupungineläinlääkäreille on palkattu ulkopuolinen sijainen. Tarvittaessa sijainen on saatu palkattua myös pidempien sairaslomien tai koulutusten ajaksi. Yhteisvastaanotolla toimivan avustajan pidempien lomajaksojen ajaksi on palkattu sijainen.

Liitteessä 2 on laskettu valvonta-alueen resurssit. Eläinlääkäripalvelujen resurssitarve on sairaskäyntien osalta laskettu niin, että yksi pieneläinkäynti kestää keskimäärin 0,5 tuntia ja hyötyeläinkäynti 2 tuntia, laskennallinen resurssitarve on näin ollen 5,3 htv. Terveystarkastuksiin on laskettu tarvittavan 1 htp/käynti, arvio resurssitarpeesta 0,5 htv. Kohtiin 3 (eläinten terveyden valvonta) ja 4 (sivutuotevalvonta) on laskettu yhteensä tarvittavaksi resursseja 0,25 htv. Pakollisiin ja vapaaehtoiisiin terveystarkastuksiin kuuluvia tiloja valvonta-alueella ei ole paljon, samoin kuin ei sivutuotevalvontakaan.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta on laskettu arviona, koska tarkkaa tietoa valvonta-alueella olevista ilmoituksenvaraisista kohteista ei ole. Kohteiden kartoittaminen on vielä kesken ja esim. hevostallien määrä on huomattavasti korkeampi, kun aluehallintovirastosta saatu tieto. Ilmoituksenvaraisten kohteiden tarkastamiseen on laskettu keskiarvona kuluva 0,75 htp/tarkastus. Sekä epäilyn perusteella tehtävien että ilmoituksenvaraisten kohteiden tarkastamiseen arvioidaan kuluva yhteensä n. 2 htv. Valvontaeläinlääkäri tekee pelkästään epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia n. 350 vuodessa, kuulustelut ja käräjät mukaan lukien n. 400 suoritetta vuodessa.

Liitteen 2 yhteenlaskettu eläinlääkintähuollon resurssitarve terveydenhuollon, eläinlääkäripalvelujen, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osalta on näin laskettuna 8,05 htv ja käytettävissä olevat resurssit 7 htv. Resurssitarpeeseen (8,05 htv) ei ole laskettu elintarvikevalvontaan, hallinnolliseen työhön, koulutukseen, lääkevaraston ylläpitoon, neuvontaan ja muuhun työhön kuluva aikaa. Resurssitarve on siis suurempi kuin 8,05 htv. Eläinlääkinnässä arvioidaan olevan 1 htv vajaa, joka kohdistuu eläinsuojeluvalvontaan.

Tällä hetkellä kaikkia ilmoituksenvaraisia kohteita ei pystytä tarkastamaan keran vuodessa. Praktikkoeläinlääkärit ovat vuoden 2019 aikana aloittaneet ilmoituksenvaraisten kohteiden tarkastamisen. Vuoden 2019 aikana tarkastetaan kaikki valvonta-alueella olevat eläinhoitolat. Hevostalleja on tarkastettu loka-kuuhun mennessä 15 kpl. Vuoden 2019 aikana on pyritty saamaan hevostallien listat ajan tasalle. Praktikkoeläinlääkäreiden tarkastamia ilmoituksenvaraisia kohteita arvioidaan kertyvän jatkossa vuodessa n. 60 kpl.

Yhden vastaanottoavustajan resurssi on liian pieni yhteisvastaanotolla hoidettavien eläinten määrään ja eläinlääkäreiden tarpeeseen nähden. Vuoden 2019 aikana on esitetty, että vastaanotolle saataisiin toinen avustaja. Suunnitelman päivittämisen aikaan asian käsittely on vielä kesken.

Yhteenvedon voidaan todeta, että Kouvolan ja Iitin alueen eläinlääkintähuollon resurssit ovat riittävät eläinlääkäripalvelujen hoitamiseen. Resurssivajetta on vastaanottoavustajan tehtävissä ja eläinsuojeluvalvonnassa.

Vastuualueet ja työnjako

Yhteisvastaanotolla Kuusankoskella työskentelee viisi kaupungineläinlääkäriä ja yksi vastaanottoavustaja ja Kausalassa yksi eläinlääkäri. Kaupungin puhtauspalvelut hoitaa yhteisvastaanottotilojen siivouksen ja Iitin kunta Iitin vastaanoton siivouksen.

Eläinlääkäripalvelut hoidetaan pääosin kuntajaon mukaisesti; Iitin eläinlääkäri hoitaa suurimmaksi osaksi Iitin alueen potilaat ja yhteisvastaanotolta käsin hoidetaan Kouvolan potilaat. Eläinlääkärit tekevät jonkun verran töitä myös ristiin varsinkin suurelainpraktiikkaa, koska jokaiselle eläinlääkärille on muodostunut oma asiakaskuntansa. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset tekee valvontaeläinlääkäri ja ilmoituksen varaiset kohteet kuuluvat praktikkoeläinlääkäreille. Valvontaeläinlääkärin loma-aikoina häntä sijaistavat praktikkoeläinlääkärit, jotka hoitavat tällä aikaa akuutit eläinsuojelutarkastukset. Eläinlääkintähuollon hallinnon tehtäviä hoitavat vastaava eläinlääkäri ja ympäristöterveyspäällikkö ja elintarvikevalvontaa ympäristöterveyspäällikkö. Maidontuotantotilojen tarkastukset hoitaa yksi praktikkoeläinlääkäri, jolle tarkastukset on keskitetty ja muuta alkutuotantovalvontaa tekee toinen praktikkoeläinlääkäri. Vastaava eläinlääkäri toimii eläinlääkäreiden esimiehenä ja huolehtii eläinlääkintähuollon käytännön järjestelyistä mm. loma-ajoista ja sijaisten hankinnasta. Kaksi kaupungineläinlääkäriä on nimetty aluehallintoviraston valmiuseläinlääkäreiksi.

Vuoden 2018 lopussa tehtiin eläinlääkäreiden kesken työnjako, joka koski virkatehtävien hoitamista (eläinsuojelu-, eläintauti- ja sivutuotevalvonta). Jokaisella eläinlääkärillä on oma vastuualueensa, jonka valvonnasta hän on vastaa.

Yhteisvastaanottotilat

Yhteisvastaanottotilat on varustettu niin, että siellä on mahdollista tehdä kunnaneläinlääkärin työhön kuuluvia perushoitotoimenpiteitä, kuten päivystyspotilaiden tutkimus- ja hoitotoimenpiteet. Tiloissa on mm. pieneläinröntgen, ultraäänilaitte ja muita kunnaneläinlääkärin praktiikassa välttämättömiä varusteita. Iitin vastaanotolla on hieman suppeampi varustus, röntgenlaitteistoa ei ole.

Työturvallisuus ja työssäjaksaminen

Valvontaeläinlääkärin työ on kuormittavaa ja siinä on työturvallisuusriskejä. Valvontaeläinlääkärille on varattu mahdollisuus käydä työnohjauksessa. Työnohjauksella pyritään vähentämään työstä aiheutuvaa henkistä kuormitusta. Työturvallisuudesta on huolehdittu niin, että valvontaeläinlääkäri ei tee tarkastuksia yksin. Hänellä on tarkastuksilla mukana terveystarkastaja. Terveysvalvonnan yksikössä on neljä terveystarkastajaa, jotka ovat käyneet turvallisuuskoulutuksen ja heille on hankittu muita turvavarusteita mm. luotiliivit.

Praktikkoeläinlääkäreiden työturvallisuus- ja työssäjaksamiseen liittyviä asioita on kartoitettu työsuojeluvaltuutetun ja työterveyshuollon kanssa. Työturvallisuuden on panostettu mm. hankkimalla suojavälineitä ja ohjeistamalla henkilökuntaa. Työssäjaksamiseen vaikuttaa lähinnä päivystystyö, jonka määrä on toistaiseksi saatu pidettyä kohtuullisella tasolla.

Vastaanottoavustajan työmäärä on osoittautunut liian suureksi yhdelle henkilölle. Yhteisvastaanotolle tarvittaisiin ehdottomasti toinen avustaja. Tilapäisratkaisuna on jouduttu rajoittamaan puhelinpalvelua vuoden 2019 aikana.

3.2 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Kaupungineläinlääkärin virkaan valittavan henkilön pätevyys tarkastetaan alkuperäisestä tutkintotodistuksesta. Eläinlääkärisijaisten pätevyys voidaan tarkastaa myös Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisteristä. Praktiikkaoikeudet määrääjäksi saaneiden eläinlääkäriopiskelijoiden tiedot löytyvät ko. rekisteristä.

Kouvolan kaupungin eläinlääkintähuollon henkilökunta on saanut eläinlääkärin koulutuksen lukuun ottamatta yhteisvastaanotolla työskentelevää vastaanottoavustajaa. Eläinlääkärit huolehtivat siitä, että avustaja ei tee sellaisia työtehtäviä esim. lääkkeenluovutus, jotka vaatisivat eläinlääkärin koulutuksen.

Eläinlääkäreille kuten muillekin ympäristöterveydenhuollossa työskenteleville on laadittu vuosittain koulutuskalenteri. Kalenteriin kirjataan vuoden aikana tiedossa olevat koulutukset ja sitä täydennetään tarpeen mukaan vuoden aikana. Koulutuksiin osallistuminen kirjataan kalenteriin, jolloin on helpompi seurata koulutuksiin osallistumista ja kertyneiden koulutuspäivien määrää. Eläinlääkintähuollossa on varattu jokaiselle eläinlääkärille koulutusrahaa, jonka eläinlääkärit saavat käyttää vuoden aikana. Ensisijaisesti kaikille varataan mahdollisuus osallistua vuosittaisille eläinlääkäripäiville. Mikäli eläinlääkäri ei osallistu eläinlääkäripäiville, hän voi käyttää koulutusrahan muuhun vastaavaan koulutukseen. Lisäksi eläinlääkärit maksavat itse joitain koulutuksia. Valmiuseläinlääkärit osallistuvat heille järjestettyihin eläintautilasioita koskeviin koulutuksiin. Aluehallintoviraston järjestämiin kunnaneläinlääkäripäivien koulutuksiin osallistuvat kaikki kaupungineläinlääkärit. Valvontaeläinlääkäri osallistuu eläinsuojelua- ja eläintauteja koskeviin koulutuksiin ja lisäksi tarpeen mukaan muihin koulutuksiin.

4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvontaa tukemaan on rakennettu useita tietojärjestelmiä, joista muutamia käytetään valvonta-alueella. TRACES on internet-pohjainen järjestelmä, jolla voidaan laatia esim. terveystodistuksia EU:n sisämarkkinakaupassa. Järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset että toimijat. Kaikilla kaupungineläinlääkäreillä on tunnukset Traces-järjestelmään, osa eläinlääkäreistä on osallistunut Traces-koulutuksiin ja suurin osa kaupungineläinlääkäreistä käyttää järjestelmää mukaan lukien valvontaeläinlääkäri.

Naseva- ja Sikava-järjestelmät ovat kaupungineläinlääkäreillä käytössä terveydenhuoltotyössä Naseva nautatiloilla ja Sikava sikatiloilla. Osa eläinlääkäreistä käyttää järjestelmää lähes päivittäin. Pikanttiin (ent. Eviranet) eli Ruokaviraston viranomaisille tarkoitettuun suljettuun palveluun on tunnukset neljällä eläinlääkärillä. Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmä eli ELVI piti ottaa käyttöön vuosien 2014-16 aikana. Ruokavirasto ja avit käyttävät ELVI:ä, mutta tällä hetkellä ei ole tarkkaa tietoa, milloin ELVI voidaan ottaa käyttöön kunnissa. ELTE (eläinten

terveydenhallinnan tietojärjestelmä) on toteutusvaiheessa ja järjestelmä on suunniteltu otettavan käyttöön asteittain vuosina 2020-2023. Eläintenpitokielto-rekisteriin on käyttäjätunnukset ympäristöterveyspäälliköllä, valvontaeläinlääkärillä, vastaavalla eläinlääkärillä ja yhdellä praktikkoeläinlääkärillä. Valvontaeläinlääkäri käyttää työssään eläintenpitäjärekisteriä sekä nauta-, lammas- ja vuohirekisteriä, joihin hänellä on käyttöoikeudet.

Kouvolan kaupungineläinlääkäreillä on potilasohjelmia käytössä KliniQ-praktiikkaohjelma (yhteisvastaanotolla) tai Elo-ohjelma (litissä). Yhteisvastaanotolla KliniQ-praktiikkaohjelma pitää sisällään myös yhteisen ajanvarausjärjestelmän sekä loppuvuodesta 2019 käyttöönotetun nettiajanvarausjärjestelmän.

5 VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

Kouvolan ja litin alueella eläinlääkintähuollon viestinnän ja tiedotuksen vastuuhenkilö on ympäristöterveyspäällikkö ja hänen poissa ollessaan vastaava eläinlääkäri. Tarvittaessa muutkin eläinlääkärit osallistuvat tiedottamiseen, mikäli asia koskee esim. hänen valvomaansa kohdetta. Valvontaeläinlääkäri tekee yhteistyötä monien muiden viranomaisten ja järjestöjen edustajien kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat mm. poliisi-, sosiaali-, palo- ja pelastusviranomaiset, meijereiden tuotantoneuvojat, teurastamoiden terveydenhuoltoeläinlääkärit, Proagrian tuotantoneuvojat, kennelliiton- ja eläinsuojeluyhdistysten edustajat, Ruokaviraston patologit ja MTK:n edustajat.

Aluehallintoviraston läänineläinlääkäreihin, poliisiin sekä syyttäjään ollaan yleisemmin yhteydessä puhelimitse tai sähköpostilla, lisäksi järjestetään tarvittaessa yhteistyöpalavereja. Yhteistyöpalavereja on järjestetty mm. sosiaaliviranomaisten kanssa. Virka-apupyynnöt eläinsuojelutapauksissa toimitetaan poliisille sähköpostilla. Erityistilanneviestintä on kuvattu ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa.

6 MAKSUT

Yhteisvastaanotolla on käytössä kolmiportainen klinikkamaksu, joka on hyväksytty rakennus- ja ympäristölautakunnassa. Klinikkamaksu on rokotuksista 5 €, muista peruskäynneistä 10 € ja aikaa vievästä toimenpiteistä (esim. leikkaus, hammashoito) 20 €, lisäksi röntgenin käytöstä peritään 20 € maksu. litin vastaanotolla ei peritä klinikkamaksua.

Alueella ei ole käytössä subventioita eli kunta ei subventoi esim. matkoista tietyn omavastuuosuuden ylittävistä osuudesta hyötyeläimen hoidosta aiheutuvia kuluja eläimen omistajalle.

Keskitetyn yhteydenottopalvelun hinta on päivystysaikana 1,71 €/min.

7 VALVONNAN TOIMEENPANO

Kouvolan kaupungin ja litin kunnan alueen eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus on liitteessä 2. Valvontakohteiden määrät ja valvonnan suoritta-

minen on tarkemmin kuvattu tämän suunnitelman kohdissa 8-14. Lisäksi kunta osallistuu mahdollisuuksien mukaan tämän suunnitelman kohdassa 2 esitettyihin valtakunnallisiin painopistealueiden toteuttamiseen.

8 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

Tähän saakka kaikki Kouvolan kaupungineläinlääkärit ovat hoitaneet eläintauti- valvontaan liittyviä tehtäviä, kukin pääasiassa omalla alueellaan. Syksyllä 2018 virkatehtävien hoidosta on tehty praktikoiden ja valvontaeläinlääkäriin kesken työnjako, jossa jokaisella on vastuualueensa valvonnasta. Kouvolaassa on kaksi valmiuseläinlääkärinä, Marko Finne ja Mikko Vesanen.

8.1 Eläintautivalmius

Poikkeustilanteessa valmiuseläinlääkärit sekä tarvittava määrä muita praktik- koeläinlääkäreitä siirtyy hoitamaan AVI:n määräämiä eläintautitehtäviä. Poik- keustilanteissakin tulee turvata välttämättömien eläinlääkintähuollon tehtävien hoito. Tämä tapahtuu nimeämällä vähintään kaksi eläinlääkärinä hoitamaan pe- ruseläinlääkintähuoltoa.

Valmiuseläinlääkärit osallistuvat valmiuseläinlääkäreille järjestettäviin koulutuk- siin ja kaikki kaupungineläinlääkärit aluehallintoviraston järjestämille mm. eläin- tautivalmiutta ylläpitäville neuvottelupäiville.

8.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Eläintautiepäilytapauksissa kaupungineläinlääkäri ilmoittaa asiasta läänineläin- lääkäriin, myös päivystysaikaan. Läänineläinlääkäri antaa tarvittavat jatko- ohjeet.

8.3 Eläintautien ilmoittaminen

Kaupungineläinlääkärit ilmoittavat Ruokaviraston ohjeen mukaan kuukausittain AVI:iin epäilyistä tai todetuista eläintauodeista. Helposti leviävästä, vaarallisesta tai uudesta vakavasta eläintaudista ilmoitetaan läänineläinlääkäriin välittömästi, myös päivystysaikana.

Mikäli kaupungineläinlääkäri epäilee zoonoosia, hän ilmoittaa asiasta myös ym- päristöterveyspäällikölle. Ympäristöterveyspäällikkö ilmoittaa asiasta litin kun- nan osalta epidemiaselvitystyöryhmään nimetyille terveyskeskuslääkäriin tai sairaanhoitajalle. Kouvolan kaupungin osalta ilmoitus toimitetaan epidemiaselvi- tystyöryhmään nimetyille hygieniakoordinaattoreille tai tartuntatautitehtäviä hoi- tavalle lääkäriin.

8.4 Eläintauteja tutkivat laboratoriot

Lähes kaikki eläintautien tutkimiseen liittyvät näytteet lähetetään Ruokaviras- toon. Tautikohtaiset näytteenotto- ym. ohjeet löytyvät eläintautilainsäädännöstä ja/tai Ruokaviraston nettisivuilta.

Kuusankoskella on Kymen Ympäristölaboratorio Oy, jossa tutkitaan eläinten salmonellanäytteitä.

8.5 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkkailu

Pakollinen salmonellatarkkailu koskee siipikarjatiloihin, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiementuotantaa tai raakamaitoa tuottavia nautatiloja. Siipikarjatiloihin, joita pakollinen salmonellatarkkailu koskee, on tarkkailu-alueella 7. Yksi näistä tiloista on suurempi siipikarjajaksikko, mutta muut tilat ovat pieniä ja myyvät kananmunia suoraan tilalta. Isossa siipikarjajaksikossa virallinen näytteenotto ja tarkastus tehdään salmonellatarkkailusuunnitelman mukaan kerran vuodessa ja muissa joka toinen vuosi. Tiloihin valvoo eläinlääkärien työnjoon mukaan se eläinlääkäri, jolle on vastuutettu siipikarjan salmonellatarkkailu.

Tarkkailu-alueella ei ole tiedossa uudistuseläimiä tuottavia sikaloita eikä sellaisia maatiloja, jotka myyvät raakamaitoa > 2500 kg vuodessa.

Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun (lampaiden ja vuohien maedi-visna ja scrapie) kuuluvia tiloihin on 9. Tarkastukset tiloille tekevät ja ko. tilojen tarkkailusta vastaavat kyseisiä tilojen hoitavat eläinlääkärit.

8.6 Vesiviljelylaitosten terveystarkkailu

Kouvolan ja Iitin alueella ei ole varsinaisia vesiviljelylaitoksia. Alueella on kolme luonnonravintolammikkoa. Luonnonravintolammikot tarkistetaan vuosittain vapaaehtoisen BKD tarkkailun vuoksi.

8.7 Muu eläintautitarkkailu

Ruokaviraston mahdollisesti pyytämiä seuranta-näytteitä ottavat tarvittaessa kaikki kaupungin eläinlääkärit.

Alueella on yksi hevosten spermankeräysasema (Elimäellä), jonka tarkkailutehtäviä on hoitanut tarkkailueläinlääkäri. Muita eläinten keinolliseen lisääntymiseen liittyviä tarkkailukohteita ei ole toimialueella.

9 ELÄINTEN MERKITSEMINEN JA REKISTERÖINTI

Aluehallintovirasto vastaa eläinten merkinnän tarkkailusta. Kaupungin eläinlääkärit tarkistavat myös eläinten merkintää muiden tilakäyntien yhteydessä ja kehottavat eläintenpitäjää tarvittaessa tekemään tarpeelliset ilmoitukset. Tarkkailueläinlääkäri neuvoo myös eläinsuojelukäynneillään asianosaisia eläinten merkinnöistä.

10 ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN TARKKAILU

Nykyinen laki eläinten lääkitsemisestä astui voimaan 1.12.2014. Uusi laki mahdollisti mm. lääkkeiden luovutuksen varalle terveydenhuoltotiloille. Kunnaneläinlääkärit osallistuvat lääkitsemisen tarkkailuun tarvittaessa AVI:n määräyksestä.

Vuonna 2019 tehtiin hevostallien eläinsuojelutarkastusten yhteydessä lääkkeiden käytön tarkastus.

11 SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI

Tässä yhteydessä käsitellään vain elävien eläinten sekä eläimistä saatavien tuotteiden (pois lukien elintarvikkeet) sisämarkkinakauppaa, vientiä ja tuontia.

11.1 Sisämarkkinakauppa

Aluehallintovirasto seuraa elävien eläinten (tuotantoeläimet sekä hevoset) sekä eläimistä saatavien tuotteiden saapuvia eriä TRACES-järjestelmän kautta ja määrää tarvittaessa kaupungineläinlääkäriin tarkastamaan saapuvan erän. Kaupungineläinlääkärikin voi seurata saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tehdä tarkastuksia ilman erillistä kehotusta. Toimenpiteisiin tulee ryhtyä aina, mikäli epäillään alueella olevan laittomasti tuotuja eriä. Näitä tarkastuksia hoitavat työnjaon mukaan kaikki praktikkoeläinlääkärit. Tiettyjä tuotteita tai eläimiä valtiosta toiseen siirtävien toimijoiden on haettava Ruokavirastosta rekisteröintiä tai tuontilupaa. Ruokavirasto ilmoittaa tapauskohtaisesti rekisteröinneistä ja tuontiluvista kaupungineläinlääkärille.

Mikäli kaupungineläinlääkäri epäilee tai toteaa jonkin laittomasti tuodun erän, ottaa hän yhteyttä läänineläinlääkäriin. Jatkotoimenpiteet suunnitellaan yhdessä läänineläinlääkäriin kanssa.

Sisämarkkinaviennissä viejä pyytää kunnaneläinlääkärää suorittamaan tarkastuksen. Todistus tehdään TRACES-järjestelmään, pois lukien rekisteröidyt hevoset, joiden todistukset voi tehdä myös järjestelmän ulkopuolella.

11.2 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää kunnaneläinlääkärää tarkastamaan vietävän erän selvitettyään ensin vientimaan vaatimukset. Muiden eläinten kuin lemmikkien todistukset tulee tehdä Ruokaviraston laatimilla eläinlääkintötodistuksilla.

11.3 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

EU:n ulkopuolelta tuotavat eläimet ja niistä saatavat tuotteet saapuvat maahan eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta. Ruokavirasto vastaa eläinlääkinnällisistä rajatarkastuksista ko. asemilla.

Mikäli kaupungineläinlääkäri epäilee, että paikkakunnalle on tuotu eläin tai tuote-erä laittomasti, on hänen suoritettava erän/eläimen sekä asiakirjojen tarkastus. Tilanteen mukaan otetaan yhteyttä AVI:iin tai Ruokavirastoon, jotka tekevät mahdollisen hallintopäätöksen asiassa. AVI voi myös pyytää kunnaneläinlääkärää suorittamaan tietyn eläimen tai erän tarkastuksen.

12 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

Eläinsuojelulain noudattamisen valvonta kuuluu kunnan alueella kunnaneläinlääkärillä, poliisilla tai terveystarkastajalla. Valvonta-alueella eläinsuojelutarkastuksia tekee virka-aikana valvontaeläinlääkäri. Tarkastukset tehdään pääosin parityönä, valvontaeläinlääkärin työparina on terveystarkastaja, läänineläinlääkäri, harjoittelija tai muu esim. kennelneuvoja tai meijerin tuontantoneuvoja.

Tarkastukset tehdään ennalta ilmoittamatta aina kun se on mahdollista. Jos asiakas ei ole tarkastushetkellä kotona siirretään tarkastus myöhäisemmälle ajankohdalle tai jätetään asiakkaalle soittopyyntö, jolloin asiakkaan kanssa sovitetaan uusi tarkastusajankohta. Jokaisesta tarkastuksesta tehdään tarkastuspöytäkirja. Mikäli tarkastuksella todetaan, että eläinsuojelulakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä on rikottu, annetaan omistajalle eläinsuojelumääräys, josta omistajaa kuullaan, jos siihen on mahdollisuus. Määräykseen tulee määräaika, jonka jälkeen tehdään uusintatarkastus, jossa katsotaan onko määräyksiä noudatettu. Uusintatarkastuksella voidaan tarvittaessa antaa uusi määräaika. Mikäli omistaja ei noudata määräyksiä tai laiminlyönnit ovat toistuvia, voidaan asia laittaa poliisitutkintaan. Kaikista eläinsuojelupäätöksistä toimitetaan kopio aluehallintovirastolle ja poliisille. Tarkastuspöytäkirjat ja päätökset arkistoidaan valvontaeläinlääkärin huoneessa.

Jos tilanne on akuutti ja omistaja on esimerkiksi hylännyt eläimet, hylätyille eläimille voidaan tarvittaessa eläinsuojelulain 44 §:n kiiretoimenpiteenä järjestää väliaikainen hoitopaikka muualta, hankkia eläinlääkärin hoitoa tai eläin voidaan lopettaa tai myydä tapauksesta riippuen. Ko. tapauksissa tehdään aina hoitosopimus eläinhoitolan kanssa. Tähän asti pieneläimet on toimitettu Kouvolan seudun eläinsuojeluyhdistyksen hoitoon tai muulle eläinsuojeluyhdistykselle. Hevosten pysyvää hoitopaikkaa kunnalla ei ole olemassa ja hevosille on järjestetty erikseen tilat tarvittaessa.

12.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäilyyn perustuvien tarkastusten määrä on kasvanut valvontaeläinlääkärin viran täyttämisen jälkeen. Epäilyyn perustuvien tarkastuskäyntejä tehdään tällä hetkellä noin 400 vuodessa. Tarkastuksille pyydetään työpariksi useimmiten terveystarkastaja. Mikäli on epäily väkivaltaisesti käyttäytyvästä eläimen omistajasta, pyydetään poliisilta virka-apua. Hankalissa ja pitkittyneissä eläinsuojelutapauksissa voidaan pyytää myös apua läänineläinlääkäriltä tai pyytää tapauksen siirtoa aluehallintoviraston hoidettavaksi.

12.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Eläinsuojelulain mukaan voidaan tarkastuksia tehdä ilman epäilyä sellaisiin paikkoihin, joiden tulee tehdä toiminnastaan ilmoitus tai hakea toiminnalleen lupa aluehallintovirastosta. Tällaisia kohteita ovat mm. suuret kennelit, hevosallit, eläinkaupat, eläintarhat ja -näyttelyt sekä pieneläinhoitolat. Tavoitteena on, että tällaiset paikat tarkastettaisiin kerran vuodessa, mutta tähän tarkistustiheyteen ei päästä, koska epäilyyn perustuvat tarkastukset ovat vieneet valvontaresurssit.

Eläinlääkärit ovat keränneet tietoa ilmoituksenvaraisista talleista Kouvolan ja Iitin alueella, koska Etelä-Suomen aluehallintovirastosta saadut listat ovat olleet puutteelliset. Tällä hetkellä alueen ilmoituksenvaraisten tallien määrä on yli 100, mutta on oletettavaa, että määrä nousee noin 150:een. Valvontaeläinlääkäriin ja praktikoiden kesken on sovittu, että praktikkoeläinlääkärit alkavat käydä ilmoituksenvaraisia kohteita läpi vuoden 2019 alusta. Jokainen eläinlääkäri tekee vähintään yhden tarkastuksen kuukaudessa. Ilmoitusten varaisten kohteiden tarkastaminen aloitetaan hevosalleista, eläinkaupoista ja eläinhoitoloista. Tähän mennessä on ehditty tarkastaa kaikki alueen eläinhoitolat ja pieni osa hevosalleista. Eläinlääkäreiden aikaa on kulunut runsaasti tallien tietojen päivittämiseen.

12.3. Eläinkuljetukset

Kaupungineläinlääkärit tarkistavat tarvittaessa pitkien eläinkuljetusten reittisuunnitelmia vientitarkastuksien yhteydessä.

13 ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET

Sivutuoteasetuksen (EY) N:o 1069/2009 ja sen täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 142/2011 mukaan sivutuotteita käytävillä, varastoivilla, käsittelevillä ja hävittävillä laitoksilla tulee olla toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Suomen kansallinen sivutuotelainsäädäntö muuttui 2015, kun sivutuotelaki (517/2015) ja sivutuoteasetus (783/2015) tulivat voimaan. Valvontaviranomaiset määrittävät sivutuotelaissa. Ruokavirasto laatii vuosittain kansallisen sivutuotevalvontasuunnitelman riskinarviointiin perustuen ja kunta valvoo suunnitelman mukaan hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita sekä osaa Ruokaviraston hyväksymistä laitoksista.

Tällä hetkellä valvonta-alueella on yksi väliasteen laitos, kaksi polttolaitosta, yksi biokaasulaitos, kolme kompostointilaitosta, joista yhden hyväksymiskäsittely on kesken Ruokavirastossa. Ruokavirastosta ei ole vielä tullut suunnitelman päivittämisen aikoihin vuosittaista valvontasuunnitelmaa, joten vielä ei tiedetä, mitä sivutuotevalvonta kohteita tulee tarkastaa 2020. Sivutuotevalvonta on keskitetty yhdelle praktikkoeläinlääkärille työnjaon mukaan.

Valvonta-alueella on 8 elintarvikelain mukaista laitosta, jossa voi syntyä sivutuotelainsäädännön mukaisia sivutuotteita. Näiden laitosten valvonnasta vastaa ympäristöterveyspäällikkö ja sivutuotevalvontaa tehdään laitoksissa suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä.

13.1 Sivutuotteita käyttävät toimijat

Haaskojen ruokintapaikkoja valvonta-alueella on kaksi ja nämä on viety haaskarekisteriin.

13.2 Sivutuotteiden hautaaminen

Valvonta-alue kuuluu sivutuotteiden osalta ns. keräilyalueeseen eikä sivutuotteiden hautaaminen ole sallittua. Valvontaa tehdään muun tilalla tapahtuvan valvonnan yhteydessä tai jos epäillään väärinkäytöksiä. Ruokavirastosta saata-

van haudattujen ja kotiteurastettujen nautojen listan perusteella kaupungineläinlääkäri voi kohdentaa valvontaa sellaisiin tiloihin, joiden epäillä hauraavan sivutuotteita. Lisäksi tarkastuksia tehdään epäilyilmoitusten perusteella.

14 TÄYDENTÄVIEN EHTOJEN VALVONTA

Täydentävien ehtojen valvonta kuuluu aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto voi kohdentaa valvontaa kunnan tekemän tarkastuksen perusteella, mikäli tarkastuksella havaitaan laiminlyöntejä täydentävien ehtojen indikaattoreissa. Valvontaeläinlääkäriin ja praktikkoeläinlääkäreiden tekemien tarkastusten pöytäkirjat lähetetään aluehallintovirastoon mahdollisimman pian, tavoitteena on lähettää pöytäkirjat kahden viikon kuluessa tarkastuksesta.

15 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) 2015–2020:

Kunnan järjestämän eläinlääkäripalvelun on oltava eläinlääketieteellisesti asiamukaista. Kunnan on seurattava palvelujen saatavuutta, laatua ja riittävyyttä.

15.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on arkipäivisin virka-aikana järjestettävä alueen kotieläinten peruseläinlääkäripalvelu. Muille kuin hyötyeläimille palvelu on järjestettävä, mikäli sitä ei muuten ole alueella saatavilla. Kunnan on kuitenkin varauduttava hoitamaan muita kuin hyötyeläimiä, jos yksityinen palveluntarjonta keskeytyy. Em. lisäksi kunnan on järjestettävä eläinlääkäriin käynnin eläintenpitopaikassa arkipäivisin virka-aikana mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu alueellaan pidettäviä hyötyeläimiä varten.

Eläinlääkintähuoltolain määritelmä peruseläinlääkäripalvelusta: *eläinlääkäripalvelua, jota annetaan eläinlääketieteellisen yleistutkimuksen tai kliinisen tutkimuksen perusteella eläintenpitopaikoissa tai tavanomaisissa eläinlääkäriin vastaanottiloissa, ei kuitenkaan eläimen pitämistä hoidettavana eläinlääkäriin antamista tai siihen liittyvää tutkimusta varten.*

Kouvolan kaupungin palveluksessa on kuusi praktikkoeläinlääkäriä. Kaikki praktikot hoitavat sekä suur- että pieneläimiä. Valvonta-alueella tuotantoeläinten hoito on järjestetty valtaosin kaupungineläinlääkäreiden toimesta. Hevosten ja pieneläinten osalta suurin osa peruseläinlääkäripalveluista hoituu yksityisten eläinlääkäreiden toimesta.

15.2 Sisältö

EHO:n mukaan peruseläinlääkäripalvelua on puhelinneuvonta, sairaanhoito, terveydenhoito, eläinten lopetus sekä todistusten antaminen.

Puhelinneuvonta

Kaikki kaupungineläinlääkärit antavat puhelinneuvontaa virka-aikana. Yhteisvastaanotolla on käytössä keskitetty ajanvarausnumero virka-aikaan. Yhteisvas-

taanotolla on eläinlääkäreiden puhelinaika arkisin klo 8-9.30, jonka jälkeen puhelimitse annetaan neuvontaa ja otetaan vastaan ajanvarauksia vain kiireellisissä tapauksissa. Iitin eläinlääkäri vastaa itse puheluihin klo 8-16. Päivystysaikaan puhelinneuvontaa antaa päivystävä eläinlääkäri. Päivystysaikaan neuvonta on maksullista.

Sairaanhoidon ja terveydenhoito, eläinten lopetus ja todistukset

Kaikki praktikkoeläinlääkärit hoitavat alueen peruseläinlääkäripalveluun kuuluvia tehtäviä. Kolme tämänhetkistä viranhaltijoista on tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon erikoiseläinlääkäreitä.

Hevosten ja pieneläinten osalta kaupungineläinlääkärit hoitavat perustason eläinlääkintää ja terveydenhuoltoa. Tähän sisältyy mm. rokotukset, kissojen kastraatiot ja sterilaatiot sekä koirien kastraatiot. Tällä hetkellä kaksi kaupungineläinlääkäreistä tekee vähäisessä määrin perustason ylittäviä toimenpiteitä (mm. koirien sterilaatioita).

15.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä hyötyeläimille valtakunnallisten terveydenhuolto-ohjelmien mukaiset palvelut. Tällä hetkellä tällaiset terveydenhuolto-ohjelmat on olemassa naudoille ja sioille (Naseva ja Sikava).

Kouvolan alueen nautatiloista n. 70 %:lla on terveydenhuoltosopimus ja sikatiloista 100 %:lla. Terveydenhuoltosopimuksista suurin osa (naudat 114/121 ja siat 10/13) on tehty kunnaneläinlääkäreiden kanssa. Terveydenhuoltokäynnit on pystytty hoitamaan kysyntää vastaavasti.

15.4 Yksityinen palvelutarjonta

Kouvolassa on kolme useamman eläinlääkäriä yksityistä pieneläinklinikkaa sekä viisi yhden eläinlääkäriä pieneläinklinikkaa/pieneläinvastaanottoa. Nämä hoitavat suuren osan alueen pieneläinten eläinlääkäripalveluista arkisin. Alueen klinikoilla pystytään suorittamaan myös hyvin vaativia toimenpiteitä pieneläimille. Yksityiset pieneläinklinikat ovat tällä hetkellä avoinna pääasiassa klo 8-17 välillä, kaksi klinikkaa on joinain arkipäivinä avoinna klo 19-20 saakka. Yksi yksityinen pieneläinklinikka on avoinna useimpina lauantapäivinä klo 10-15.

Kouvolan alueella toimii myös ainakin kolme yksityistä eläinlääkäriä, jotka tarjoavat eläinlääkintäpalveluja hevosille. Kouvolassa toimii myös kaksi hevosklinikkaa. Kolme yksityistä eläinlääkäriä tekee Kouvolan alueella hyvin pienimuotoisesti tuotantoeläinpraktiikkaa.

15.5 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä kaikkien alueellaan olevien kotieläinten kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkina vuorokaudenaikoina. Lain mukaan päivystys on järjestettävä vähintään maakunnan kokoisina päivystysalueina ja eriyttynä suur- ja pieneläinpäivystyksenä. Päivystysalueella on lain mukaan oltava keskitetty yhteydenottopalvelu.

Tällä hetkellä päivystysalue kattaa Kouvolan ja Iitin kuntien alueen. Päivystäviä eläinlääkäreitä ovat kaikki 6 kaupungineläinlääkäriä. Arkisin klo 8-16 välillä kaikki kaupungineläinlääkärit hoitavat kiireellisiä potilaita. Akuuttien tapausten hoitoonpääsy varmistetaan sillä, että eläinlääkärit jättävät jokaiselle päivällä tilaa ajanvarauksesta hoitaakseen akuutit tapaukset. Yhteisvastaanoton ajanvarausjärjestelmään on vuoden 2018 kuluessa alettu varaamaan erikseen akuuttipotilaille aikaa. Arkisin klo 16-08 ja viikonloppuisin koko alueella päivystää yksi eläinlääkäri joka hoitaa sekä suur- että pieneläimet. Päivystystä ei ole pystytty toteuttamaan eriyttynä nykyisellä päivystysalueella, koska tämä edellyttäisi lisäresursseja. Maakuntavalmistelun kariuduttua keväällä 2019 lopetettiin myös maakunnallisen eläinlääkintähuollon suunnittelu Kouvolan, Kotkan ja Haminan kesken.

Päivystysten eriyttäminen on EHO:n mukaan mahdollista toteuttaa myös osaisa-aikaisesti tai remissiotyyppisesti siten, että kunnalla on sopimus kiireellistä hoitoa vaativien potilaiden lähettämisestä jollekin pieneläinvastaanotolle. Remissiotyyppisestä eriyttämisestä käytiin neuvotteluja vuoden 2014 aikana Univet-eläinklinikkaketjun (nyk. Evidensia) kanssa. Tällä hetkellä ko. ketjun lähimmät jatkuvasti avoinna olevat klinikat ovat Hattulassa ja Vantaalla. Vantaalla olevan klinikan etäisyys Kouvolasta on n. 130 km ja Hattulan 145 km. Päivystysaikana pieneläimet on tarvittaessa lähetetty jatkohoitoon Helsingin yliopiston eläinsairaalaan tai Evidensia Hattulaan/Vantaalle, hevoset Helsingin yliopiston hevos-sairaalaan.

Valvonta-alueella on keskitetty yhteydenottopalvelu. Päivystysaikaan eläinten omistajat ottavat yhteyttä yhteen maksulliseen puhelinnumeroon, jonka kautta puhelut yhdistyvät kulloinkin päivystysvuorossa olevalle eläinlääkärille. Puhelun hinta on 1,71 euroa/min.

15.6 Saatavuus- ja laatu tavoitteet

Suurin osa potilaista hoidetaan ajanvarausperusteisesti. Kiireelliset potilaat pysytään yhteisvastaanotolla hoitamaan siirtämällä tarpeen mukaan ajanvarauspotilaita toiselle yhteisvastaanoton eläinlääkärille. Tämä parantaa eläinlääkäripalvelun laatua ja auttaa eläinlääkäreiden työssäjaksamisessa.

Eläinlääkäripalveluiden saatavuus täyttää tällä hetkellä Ruokaviraston määrittelemät tavoitteet. Yhteisvastaanoton aloittamisen jälkeen tilanne on pysynyt etäisyyksien osalta edelleen tavoitteissa (< 50km) ja ajallisten tavoitteiden osalta tilanne on todennäköisesti parantunut.

Vuodesta 2017 on eläinlääkintähuollon nettisivuilla ollut palautekysely eläinlääkäripalveluista. Palautteen pystyi aiemmin antamaan webropol-muodossa. Vuonna 2019 palaute nettisivuilta siirtyi terveystietojen Teams-järjestelmään. Teams-järjestelmän palaute on koettu paremmaksi, koska sen voi lukea reaaliaikaisesti ja mahdolliset yhteydenotot palautetta antaviin asiakkaisiin voi tehdä heti. Tarvittaessa palautetta on käsitelty esimiesten ja/tai eläinlääkäreiden kesken ja palaute otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon palvelujen kehittämisessä.

Asiakasvalituksia eläinlääkäripalveluista on tullut suhteellisen vähän. Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta on tarvittaessa pyydetty lausunto, mikäli

eläimen omistaja on tehnyt eläimen hoidosta kirjallisen valituksen. Vuosien 2010–2019 aikana lautakunnasta on pyydetty kahdeksan lausuntoa. Lisäksi aluehallintovirasto on käsitellyt muutamia kanteluita eläinlääkäriin toiminnasta joko virka- tai praktiikkatehtävissä. Valvontaeläinlääkäriin toiminnasta on myös tehty muutama kantelu aluehallintovirastoon. Avin käsittelemissä kanteluissa ei ole todettu huomautettavaa eläinlääkäreiden toiminnassa.

Kouvolaan kaupungin eläinlääkäriin toiminnan kattava vastuuvakuutus korvaa 5 000 000 euroa henkilö- ja esinevahingossa sekä 500 000 euroa taloudellisessa vahingossa.

15.7 Toimitilat

Eläinlääkintähuoltolaki edellyttää kuntaa järjestämään eläinlääkäripalveluja varten tarpeelliset toimitilat, mikäli kunta tuottaa nämä palvelut itse kokonaan tai osittain.

Yhteisvastaanottotiloissa on jokaiselle eläinlääkärille erilliset toimenpide/toimistohuoneet sekä yhteisiä tiloja (mm. leikkaushuone, hammashoitto/pesuhuone). Yhteisvastaanottotiloissa on myös henkilökunnan sosiaalitilat ja peseytymismahdollisuus, työvaatteiden huoltotilat sekä sijaisen/päivystäjän yöpymistilat. Iitin vastaanottotilojen varustelu on asianmukainen sisältäen mm. hevosten pakkopilttuun.

15.8 Välineresurssit

Eläinlääkintähuoltolaki edellyttää kuntaa järjestämään eläinlääkäripalveluja varten tarpeelliset työvälineet, mikäli kunta tuottaa nämä palvelut itse kokonaan tai osittain.

Jokaisella eläinlääkärillä on kaupungin tarjoamat tietotekniikka- ja puhelinlaitteet. Iitin vastaanotolla on kohtalaisen hyvä varustus välineistä, jotka Iitin kunta on aikanaan hankkinut. Yhteisvastaanotolle on hankittu riittävä määrä perusvälineitä (säädettävät toimenpidepöydät ja leikkauspöydät, instrumentteja, autoklaavi, ultraäänilaitte), jotka ovat kaikkien kaupungineläinlääkäreiden käytettävissä. Yhteisvastaanoton varustukseen kuuluu myös röntgenlaitteisto.

15.9 Ostopalvelut

Tällä hetkellä eläinlääkintähuollossa ei ole käytössä ostopalveluja. Ostopalvelujen osalta on ollut aiemmin suunnitteilla lähinnä remissiotyyppinen pieneläinpäivystys.

15.10 Perustason ylittävät palvelut

Kolme kaupungineläinlääkäreistä on suorittanut tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon erikoiseläinlääkäritutkinnon.

Vaativampaa hoitoa tarvitsevat pieneläinpotilaat on pystytty tarvittaessa helposti lähettämään Kouvolaan tai naapurialueiden yksityisille klinikoille jatkohoitoon. Hevospotilaiden osalta vaativimmat potilaat voidaan lähettää Helsinkiin hevos-

linikalle, myös päivystysaikaan. Sopimuksia potilaiden lähettämiseksi ei kunnalla ole.

Laboratoriopalvelut

Omistajat lähettävät itse lypsylehmien maitonäytteet tutkittavaksi. Maitonäytteiden vastaukset tulevat omistajalle. Verinäytteet lähetetään postitse eläinlääkärin toimesta yksityisiin laboratorioihin, pääasiassa Movet- ja Vetlab-laboratorioihin. Yhteisvastaanotolla on myös 2018 kevästä alkaen ollut käytössä pieni analyysattori, jolla tutkitaan osa näytteistä.

Kaupungineläinlääkärit tutkivat itse iho- ja korvanäytteitä sekä virtsanäytteitä. Ulostenäytteet, esim. salmonellan osalta voidaan viedä suoraan Kuusankoskella sijaitsevaan Kymen Ympäristölaboratorio Oy:hyn. Muut ulostenäytteet lähetetään muihin eläinlaboratorioihin (Ruokavirasto, Movet, Vetlab).

Raadonavausnäytteet lähetetään Ruokavirastoon postitse tai matkahuollon kautta. Tartuntavaarallisten näytteiden lähettämisessä noudatetaan Ruokaviraston ohjeita.

16 SEURANTA, ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Kouvolan kaupungin ympäristöterveydenhuollon suunnitelmat mukaan lukien eläinlääkintähuollon suunnitelma 2020–2024 käsitellään Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan kokouksessa joulukuussa 2019.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on arvioinut Kouvolan eläinlääkintähuollon suunnitelman kerran valvontaohjelmakaudella 2012–2014. Suunnitelman arvioinnista saatu palaute on otettu huomioon valvontakauden ohjelmia päivitettäessä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on tehnyt Kouvolan ympäristöterveydenhuollon yksikköön AJO-käynnin (arviointi- ja ohjauskäynti) syksyllä 2015. AJO-käynti koski myös eläinlääkintähuoltoa. AJO-raportin mukaan eläinlääkintähuolto oli Kouvolan alueella järjestetty ja suunniteltu asiamukaisesti, vaikka kehittämistä ja korjattavaa vaativia kohtiakin todettiin. Yhteisvastaanoton perustaminen, keskitetty ajanvarauspalvelu ovat olleet raportin mukaan edistysaskelia samoin kuin valvontaeläinlääkäriin viran täyttäminen, joka on omalta osaltaan parantanut valvontatehtävien hoitoa.

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma arvioidaan ja päivitetään jatkossa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran kolmessa vuodessa. Suunnitelman toteutuminen arvioidaan Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan kerran vuodessa. Rakennus- ja ympäristölautakunta arvioi eläinlääkintähuollon toteuman yhdessä muiden ympäristöterveydenhuollon suunnitelmien kanssa.

Kouvolan alueella on tilastoitu eläinlääkäreiden sairaskäyntien määrät ja muut suoritteet jo vuodesta 2005. Sairaskäyntienmäärät, pieneläinvastaanottokäynnit ja terveydenhuoltokäynnit raportoidaan aluehallintovirastoon vuosittain muun toteumaraportoinnin yhteydessä VYHA-järjestelmän kautta.

Kunnan tulee raportoida aluehallintovirastoon eläinsuojelutarkastuskertomukset ja päätökset, terveysvalvontaan liittyvät käynnit, tautiepäilyt ja eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnan työt, joista laskutetaan valtiota. Lisäksi tulee raportoida muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot ja vastustettavien eläintautien hallinnassa tehdyt toimenpiteet. Jokainen kaupungineläinlääkäri huolehtii itse kyseisten asiakirjojen lähettämisen aluehallintovirastoon. Asiakirjat pyritään lähettämään aluehallintovirastoon mahdollisimman nopeasti, tavoitteena on lähettää asiakirjat kahden viikon sisällä tarkastuksesta. Tautiepäilyissä ollaan aluehallintovirastoon yhteydessä välittömästi puhelimitse. Valtiolta laskutettavat eläintauti- ja eläinsuojelulain mukaiset kunnan tekemät työt laskutetaan aluehallintovirastosta kahden kuukauden välein.

Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2019

Valvonnan alue	Valvontasuunnitelmiin sisällytettävä valvonnan painopiste	2019		
		Ruokavirasto	AVI	Kunta
Yhteiset	AVI-kohtainen painopiste		x	x
Eläinten terveys	Eläintautivalmius ja tautitapausten torjunta maakunnissa: asian esilläpito valmisteluryhmissä ja tehokkaan tautitorjunnan varmistaminen	x	x	x
Eläinten terveys	Siipikarjan salmonellavalvonta: toteuman parantaminen. Syiden analysointi ja toimenpiteet		x	x
Eläinten lääkitseminen	Eläinten lääkitsemistä ja lääkkeiden luovutusta koskevan lainsäädännön toimeenpano sekä valvontasuunnitelman toteuttaminen: eläinlääkärien valvontaa lisätään	x	x	
Eläinten hyvinvointi	Eläinten hyvinvointilain toimeenpanoon varautuminen	x	x	

Kunta / Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue

Kouvola kaupunki ja Iitti

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	177
Sikatilat	11
Lammas- ja vuohitilat	13
Hevostilat	1082
Siipikarjatilat	1
Vesiviljelylaitokset	3
Turkistarhat	0
Tarhatun riistan tilat	2
Mehiläistarhat	15
Muut tuotantoeläinyksiköt	0
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	11 700

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveystuotosopimukset	
Nauta	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	121
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	114
Terveystuotosten osuus (% kaikista nautatiloista)	68 %
Siat	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	13
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	10
Terveystuotosten osuus (% kaikista sikatiloista)	100 %
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	0
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuotosten osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	0 %
Muut terveystuotosopimukset	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	0
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuotosten resurssitarve (htv)	0,5 htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveystuoto)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	1806
Sairaskäynnit päivystysaikana	260
Sairaskäynnit tiloilla pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	6951
Sairaskäynnit päivystysaikana	679
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	5,3 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveystuoto	
Pakolliseen terveystuotoon kuuluvat tilat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	7
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	0
Keinosiementämissonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0

RESURSSITARPEEN KARTOITUS

EHO 2020 Liite 2

Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna / CAE	9
Scrapie	9
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	3
b. Muu eläinten terveyden valvonta	0,1
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

	Lkm
Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	2
Ilmoitetut haaskat	0
Sivutuotealan laitokset	2
Hautaamisilmoitukset	0
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	Kohdat 3+4 yht. 0,25 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraist kohteet	Lkm
Kennelit	6
Hevostallit	120
Riistanhoidolliset tarhat	9
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	1
Eläinkaupat	2
Eläinlaitokset	7
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	Lkm
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	300
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	0,1
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	2 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

a. Eläinlääkärit	Htv
Eläinlääkäripalvelut	5,8
Eläinten terveyden valvonta	0,25
Sivutuotevalvonta	0
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	2
Elintarvikevalvonta	0,1
Muut tehtävät	0,2
Eläinlääkärit yhteensä	7
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkärien määrä (lkm)	6 lkm
b. Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinhoitaja/avustaja	1
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0,2
Muut tehtävät	0,5
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	0,5
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus)	
Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	
Kunnalla ei ole ostopalveluja	